

243548

RADÓ ANTAL

FRANCIA KÖLTÖK

LAFONTAINE IRODALMI TÁRSASÁG /

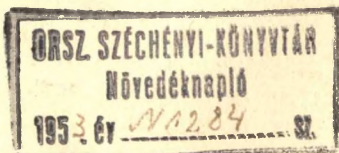
RADÓ ANTAL

FRANCIA KÖLTŐK

LAFONTAINE IRODALMI TÁRSASÁG

243.548

Felelős kiadó: Radó Antal.

3282. Franklin-Társulat nyomdája. — vitéz Litvay Ödön

ELŐSZÓ.

Mint kisebb műfordításaim «*Angol költők*» és «*Olasz költők*» című gyűjteményeinek előszavában tettem, itt is szükségesnek vélem hangsúlyozni, hogy ez a könyv nem úgynevezett irodalomtörténeti anthológia, — hiszen egyes ember ilyet nem is írhat — hanem csak azokat a francia verseket tolmácsolja, melyek engem az évek folyamán annyira megragadtak, hogy megkísértem őket átültetni. Ezek közül is csak azokat vettem fel, melyeket a többieknél sikerültebbeknek vélek, s melyek vagy egyáltalában nem jelentek még meg nyomtatásban, vagy még nem voltak kötetbe gyűjtve, vagy ha igen, az illető kötet már rég nem kapható, vagy csak mint egy nagyobb könyvsorozat alkotórésze, tehát igen nagy költséggel szerezhető meg.

Habár tehát e gyűjtemény nem öleli fel az egész francia lírát, elég teljes képét adja a *XIX. század* lírájának ; hiszen csak igen kevés olyan verset tartalmaz, mely nem e korból való. Ez a szempont bírt rá, hogy néhány költeménnyel szerepeltessem itt ez időszak Victor Hugo után legnagyobb lírikusát, Alfred de Musset-t is, mindamellett, hogy ennek műveiből külön kötetre valót is bocsátottam már közzé.

Így immár csak két kötet van hátra kisebb műfordításaim gyűjteményéből : az egyik, mely a német verseken kívül néhány spanyolból és oroszból való fordításomat fogja tartalmazni, a másik, mely a «*Görög költők*» és «*Latin költők*» című, nagyon régi könyveim egy részét fogja adni alapos átdolgozásban. Remélem, hogy búcsúzóul még e két munkámat sajtó alá fogom rendezhetni.

R. A.

FRANCIA KÖLTŐK

A. V. ARNAULT.

A LEVÉL.

Elhagyva, mely nevelt, a szárat,
 Szegény levél te, rég kiszáradt,
 Hová sietsz az útadon?
 — Azt nem tudom, azt nem tudom.
 A vihar, amely erre tombolt,
 A tölgyet, amely támaszom volt,
 Kitépte Zefir s Bóreás,
 Miknek lehe mindegyre más.
 Azóta folyton visz, ragad,
 Átszelve völgyet, halmokat,
 Rétet, vadont, mezőt, pagonyt.
 Hová a szél repül velem,
 Megyek keserv- meg félsztelen.
 Megyek, hová, ami csak él,
 Minden megyen a mindenségben :
 Hová a rózsza szirma mégyen,
 Hová a borostyán-levél.

FÉLIX ARVERS.

SZIVEMNEK TITKA VAN ...

Szivemnek titka van ; egy rejtélyt őriz éltem :
Örök szerelmemet, mit szült egy pillanat ;
Bajom reménytelen, hát el sem is beszéltem
S az okozója sem hallhatta gyászomat.

Hajh, észre sem veszen, bár mellettem halad :
Bár mindig oldalán, magamba' foly a létem.
S ez földi útamon mindvégig így marad :
Hogy mitse kérek én s ő mitse tesz meg értem.

Ugy alkotá az Úr, hogy jó s gyengéd a lelke,
De csak megy útjain, és sohasem érdekelte,
Hogy lépteit nyomán miket susog egy ajk.

Megtészi jámborúl, mit nyugós tiszte rendel,
S olvasva ezt a dalt, mit lantom néki szentel,
Tán szól : «Vaj ki lehet?» — és meg nem érti majd!

CHARLES BAUDELAIRE.

AZ ALBATROS.

A matróz néhanap, mulatság kedveér',
Egy albatrost fog el: nagy vízi madarat,
Amely egy-egy hajót útjában elkísér
S vele a hab fölött tovább s tovább halad.

S alighogy ottan áll a hajósnép előtt:
A lég ura, ki szállt merészen s délcegen,
Fehér nagy szárnyait mint két nagy evezőt
Aként csüggeszti le, tunyán és félszegen.

E büszke utazó milyen otromba, rest!
Mi csúnya s kómikus — s pár perce csak, mi szép!
Ez piszkálgatja őt és ingerkedni kezd,
Az majmolója lesz, milyen bicegve lép!

A költő szintolyan, mint e felleg-király;
Vész, nyíleső között tud büszkén szállani,
De gúnyzsivaj között ha lent a porban áll,
Gátolják lépteit órjási szárnyai.

HENRI BEAUCLAIR.

ŐSÖK.

Én, bár városlakó, magam parasztnak érzem'
Vannak írásaim, hogy már a régi múltba'
Elődeim sora az anyaföldet túrta,
S háromszáz éven át csüngött a magvetésen.

Azokra gondolok, akik nevemet hordták
S akik nyúgeinek nem szakadt soha vége!
Hány barázdára hullt az arcuk veritéke,
Mig vérük folyama az én erembe folyt át!

S a talajon, melyet termővé tettek hajdan,
S amelybül azután hant omlott mindahányra,
Szivemben ím kigyúl nemes emlékük lángja
S a porba térdelek, s imát rebeg az ajkam.

JOACHIM DU BELLAY.

HA ÉLETÜNK ...

Ha életünk egy kurta nap csupán,
Nem több, az örökléttel összemérve,
Ha visszatérhetlen száll év az évre,
S minden mulandó, mit ember kíván :

Lelkem! mért nyugóz földi rabság réve?
Mért csüngesz e homályos éjszakán,
Holott te nem vagy fürge szárny hián,
Mely fölrepíthet a fénynek körébe?

Ottfenn a Jóság, mit mindenki áhit,
Ott megleled a nyugalom tanyáit,
Ott szeretet van, üdvösség s vigasz.

Lelkem! a legmagasb égkörbe szállva,
Az, amit lenn imádva áhítasz,
Előtted lesz a Szépség Ideálja!

P. J. DE BÉRANGER.

A BOLDOGSÁG.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn
 — Így szól a Remény — ugy-e látod?
 Polgár s paraszt, pap s fejedelem
 Köszönti a Boldogságot!
 Igen, az, az vert tanyát ott!
 Siess iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn,
 Lugasok közé telepedve?
 Hisz a bájba', mely nem tűn' sohasem
 És bízik örök szeretetbe'.
 Jer s vélem ott telepedj le!
 Siess iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn
 A hullámozó vetésen?
 Oh mennyi gyerek s hány búzaverem,
 S hány ajk, sűrű csókra készen!
 Be szép ott lenn a vetésen!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn,
 Odalenn az áruházban?
 Ami élvet adnak bankjegyen,
 Ott mindbül nagy rakás van!
 Be jó a nagy áruházban!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn
 Fényes sorát a hadaknak?
 A hír, a dicsőség ott terem,
 Amerre győzve haladnak!
 Be jó a cifra hadaknak!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn,
 Odalenn a viznek árján,
 A hajón, a mosolygó tengeren —
 Fölötte tarka szivárvány?
 Be jó is a viznek árján!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn,
 Odalenn, nagy Ázsia földjén?
 Király, egy kardot tart keziben,
 Vele kényire-kedvire ölvén.
 Be jó neki Ázsia földjén!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn.

Mondd, látod-é odalenn, odalenn?
 Legyen most célod e felleg!
 De szól a kifáradt agg : oh nem!
 Megint csak uj útra keljek?
 Te kis fiu, ott az a felleg!
 Jerünk iziben, szaladj velem,
 Megleljük könnyen odalenn,
 Odalenn, odalenn . . .

*

PÁRIS, ÉG VELED!

HÍTT Páris : «Jöszte vissza újra,
 Hadd halljuk, hogy' szól éneked!
 Mit élsz oly messze, félrebujva?
 Hisz így majd elfelejtenek!»
 S szóltam : De már csak itten élek,
 Nevem ne tudja senki bár.
 Páris nekem nagyságot, élvét,
 S ezüstöt hasztalan kínál.
 Itt szól a visszhang csendesen :
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

Mit szóltok hozzá, kis madárcák,
 Télen kiket táplálgatok?
 Csak ezt : Ne hadd falunk határát —
 Párisban vón-e hajnalod?
 Pilláidat az nyitja itt meg
 És csacska pinty az ág bogán —
 Mi lettünk tárgya énekidnek
 S dalunk is néked szól csupán.
 S a visszhang súgja csendesen :
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

Mit szóltok hozzá, kis virágok,
 Miket be sokszor öntözték?
 — Nézd arcodon a sűrű ráncot —
 A szerelemből már elég!
 Most élj a multnak emlékéből
 S ajándokink vigan fogadd.
 Ma sajna! már hajad fehérül
 S reményt csupán csak kerted ad!
 S a visszhang súgja csendesen:
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

S mit szól vajon a röpke hullám,
 Mely házam mellett elsuhan?
 — A hír, a kincs egy percnél multán
 Eltűnhetik, miként magam.
 S ha vágyol néha glóriára,
 Nézd, mily szeszéllyel foly a hab;
 Ha megdagadt a viznek árja,
 Legottan jóval — piszkosabb!
 És szól a visszhang csendesen:
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

Mit szólsz te, melyet vén koromba'
 Plántálni mertem, kis liget?
 — Ahoz, kinek rám annyi gondja,
 Hálás leszek majd, elhigyed!
 Ha más bajától földre verve,
 Fáim közé visz majd utad:
 Hogy írt találhass mély keservre,
 Mind, mind az ég felé mutat.
 És szólt a visszhang csendesen
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

Madár s virág, hullám s te berkem,
 Ám jól van ... Páris, ég veled!
 Itt múlat együgyűen lelkem,
 Majd fönn csapong a föld felett.

Mi kell nekem? Ki kezem áldja,
 Egy pár szegény, egy kis falomb,
 S ha jó a létnek hosszú álma,
 A temetőn egy néma domb.
 Csak mondjad, visszhang, csendesén :
 Oh el ne menj!
 Oh el ne menj!

ŰSSE KÓ!

Sosem élünk kedvre-kényre,
 Nem megy semmi, ahogy kéne,
 Pajtikám.
 Minden asszony csal, ha ráér,
 Minden csaplár a boráér'
 Pénzt kíván.
 Hejhej! csupa baj!
 De ki feltölt a garatra,
 Elmondhatja : Fékomadta,
 Űsse kő! Tyuhaj!

Minap is, ej szedte-vette,
 Egy boráros emlegette
 A napot,
 Min a Champagne szőlejében
 Egy tő nem maradt meg épen :
 Elfagyott!
 Hajhaj! Mennyi baj! stb.

Adósságért egzekútor
 Mindent elvisz, ami bútor
 Csak akad.
 Elhurcolja a kegyetlen
 Az adó miatt egyetlen
 Ágyadat!
 Hajhaj! Csupa baj! stb.

Minden öröm elszáll gyorsan!
 Ha leülünk heten-nyolcan
 Muriban :

Már egy óra mulva olykor
 Őt-hat ember nagyba' horkol —
 Teli van!
 Hajhaj! Ennyi baj! stb.

Egy leány is megkinozhat,
 S én kettőtől türtem rosszat
 Nap nap után!
 Sőt még egy időbe' mostan
 Három lánnyal próbálkoztam
 Ostobán!
 Hajhaj! Szörnyü baj! stb.

Most pedig, fiam, bocsánat,
 Nézd el mizantrópiámat
 S meg ne vess...
 Érzem már a szomjuságot,
 És a kancsó, amit látok,
 Mind üres!
 Hajhaj! Mennyi baj!
 Csak ki feltölt a garatra,
 Az mondhatja: Fékomadta,
 Ússe kő! Tyuhaj!

A FRAKK.

Az ember senkiről se felelhet —
 Én is nagyúr leszek talán.
 Egy díszkabátot, már viseltet,
 Zsibárus úr, adjon reám.
 Mert hívat egy titkos tanácsos,
 Mert vár egy cifra grófi lak...
 Ah szép nap ez, urak!
 Megyek egy excellenciáshoz,
 Ezért kell nékem most a frakk!

A nagyravágás egyre nógat
 És sürget az ambíció :
 Gyakorlom gesztusát a bóknak,
 Szerény vagyok s alázkodó.
 Így lépek majd a kapurácshoz,
 Hol szolgák állnak sorfalat . . .

Ah szép nap ez, urak!
 Megyek egy excellenciáshoz,
 Már hátamon feszül a frakk!

S hogy — mert még nincsen ekvipázsim —
 Apostolok lován megyek :

Utközbe' hívnak jó pajtásim,
 Előbb a vendégek legyenek.
 No jó, jerünk az áldomáshoz,
 De kikötöm, pár percre csak.

Mert szép nap ez, urak!
 Megyek egy excellenciáshoz,
 Látjátok, rajtam már a frakk!

Hogy végezzünk s már szököm onnan,
 Hát megfog egy más pajtikám,
 És arra csábít, menjek nyomban,
 Mulassak egyet lakziján.
 Ott kedvünk szottyan daloláshoz
 S üritünk sok jó poharat . . .

Dicső nap ez, urak!
 Megyek egy excellenciáshoz,
 Ezért van rajtam ez a frakk!

És végre, bár maraszt az óbor,
 Mégis csak utnak indulok
 S a palotához érek jókor,
 Bár lábam kissé imbolyog.
 De ni! a sors mi látomást hoz?
 Hah! Rózsime e hattyu-nyak!

Dicső nap ez, urak!
 Ki megy ma excellenciáshoz?
 Ej Rózsi, mit nekem a frakk!

A sok szép hintót megcsodálva,
 Véletlen állt a ház előtt,
 Oszt' elvitt abb' a kis szobába,
 Hol annyiszor öleltem őt.

Ah az a szem, az a varázsos,
 Ah az az édes két ajak! . . .

Beh szép nap ez, urak!
 Ördög megy excellenciához —
 S lekerült vállamról a frakk.

A nagyralátó dőreségem
 Így szertefolyt, mint bűborék,
 S most újra az vagyok, ki régen,
 S a kis kocsmámba visszam'ék.
 Szundítok s feledem, mi gyászos,
 Ami csak gondot gondra rak . . .

Ej szép nap ez, urak!
 Ki mén egy excellenciához?
 Tessék no, eladó a frakk!

MAURICE BOUKAY.

A RÓZSA ÉS PIERROT.

Ott fönn az édenkertbe'
 Egy karcsu rózsafán
 Egy szűzi rózsá kelyhe
 Fakadt az ág bogán.
 Vasárnap énekelve
 Így szólt a csalogány :
 Ah! a rózsá keblén
 Álmodozni jó!

Pierrotnak alkonytájba'
 Az útja arra visz ;
 Rajt' ünneplő ruhája,
 A kedve, arca friss.
 S a bimbót hogy csodálja,
 Im, már akarja is . . .
 Ah! a rózsá keblén
 Álmodozni jó!

Nagybátran kúszni kezde,
 Amily magasra bírt ;
 A túske megsebezte —
 Szegény fiúcska sírt,
 Mert hulló vére festé
 A zubbonyára pírt.
 Ah! a rózsá keblén
 Álmodozni jó!

Haladva nyomról-nyomra,
 Kiküzdte most a célt :
 Az ajka égő szomjba'
 A szűz virághoz ért.
 De bosszut áll ez nyomba' —
 Szívébül issza a vért.
 Ah! a rózsza keblén
 Álmodozni jó!

Az arca hófehér lett,
 Szemén sűrű homály.
 A bimbó meg föléledt —
 Már kelyhe nyitva áll.
 S a csalogány hogy ébred,
 Gyönyörrel rája száll.
 Ah! a rózsza keblén
 Álmodozni jó!

S amaz bíróhoz mégyen
 S nagy büntetést kíván.
 S ítélnék : «Egy nap légyen
 A rózsza szép csupán.
 S Pierrotban vágy had' égjen,
 De szerelem hián!»
 Ah! a rózsza keblén
 Álmodozni jó!

PAUL BOURGET.

A HALÁL.

Rövid — így szólt a bölcs — minden ami tünékeny.
 Ez a mondás kísért az üdv óráiban ;
 S latolgom. S a nap, érzem, hogy' elsuhan
 S mint jó a perc, melyet ez íge jósol nékem.

S a bús, végső uton pillantom meg magam' :
 Meghaltam. Semmi sincs, ahol szívem volt régen,
 S nem nézhet át szemem a nagy feketeségen
 És orcáim fölött halottak leple van.

Akár egy hó alatt, akár husz év után :
 Egyszer csak, jól tudom, ez óra ütni fog —
 Már itt is van talán, oly kurták a napok.

És látva messziről, Halál! borzalmas arcod'
 S hogy minden gyönyörünk mi dőre és silány :
 Ugy érzem, semmi cél nem ér meg semmi harcot !

RÉGI EMLÉK.

A vonat átdübörg a zöldelő határon.
 Violaszín köd ül a futó domb felett . . .
 — Mint lestem langy lehed, reád ha ért az álom,
 Mig az éj csöndjiben szeretkezém veled.

Violaszin köd ül a futó domb felett,
 Idegen nyelvű nép a kocsi társasága . . .
 — Mig az éj csöndjiben szeretkezém veled,
 Milyen boldog valék s te énnekem mi drága!

Idegen nyelvű nép a kocsi társasága ;
 E tájhoz, bármi szép, nem fűz emlékezet . . .
 — Milyen boldog valék s te énnékem mi drága,
 Midőn álmodban is marasztott két kezed!

E tájhoz, bármi szép, nem fűz emlékezet ;
 Magamat úntalan szobánkba', honn találom,
 Ahol álmodban is marasztott két kezed . . .
 — A vonat átdübörg a zöldelő határon.

A HALÁL.

Ha van boldog, ha van, akit irigylek én,
 Az olyan az, ki él, s nem töpreng életén,
 Ki hagyja, hogy a sors letépjen napot, órát
 — Mint engedi a fa, hogy a szelek leszórják
 És messze elvigyék megsárgult levelit —
 S nem sóhajt : minden év és nap, mely letelik,
 Közelb s közelb viszi a perchez, melybe' végkép
 Eloszlik, mint az árny, elfoszlik, mint a légkép!

Akit nem fojtogat az oldhatlan talány,
 Mely irva áll alant és fönt az ég falán,
 Aki nem-rémülön tapossa útunk rögjét,
 Melynek határain ott tátong két öröklét,
 — Az, mely a kis időt, mit eltölt idefönn,
 Előzi, s az a más, mely majd utána jön — :
 Oh annak szép lehet s vig minden perce röpte ;
 Elrontani a mát, a holnap nincs előtte.
 A holnap, igen, az. A lét oly kurta itt,
 Hogy *holnap* oszlanak e-földi álmaid,
 Holnap lehúny a szem, mely most kinyitva nagyra,
 Holnap bús homlokod' az eszme odahagyja,
 S az ami te valál, árnyékba, ködbe dűl,
 Hová az emberek milljója egyre gyűl . . .
 Pokol vagy semmiség : új harc vagy mennynek élte,
 Mi vagy, zord utazás, melynek nincs visszatérte?

AZ EST ÉS A BÚ.

Az Esthez szólt a Bú: «Oh jöjj már, jöjj felém,
Te, aki egyedül adsz nékem egy kis enyhét!»
S a halvány Est figyel s aztán mosolygva enged,
S lassan leszáll nyugat egén.

«Oh drágám, édesem!» így suttog most az Est,
Üljünk le s add kezed, oh add egy pillanatra!»
S lágyan becézgeti s gyöngéden símogatja,
S a Bú már csillapulni kezd.

S az szól: «Oh látod-e, némúl a nagyvilág,
Rossz emberek zaja többé ide nem ér el;
Im néném már közelg, a termő, gyászos Éjjel,
Kezében mennyei virág.»

De válaszol a Bú: «Rémít a vakhomály,
Mint rémit a tömeg s a Nap kíváncsi lángja;
Bánt a milljom szemű, zord Éjszakának árnya —
Oh édes, méla Est, megállj!»

Az Est nem hallja már a sóhajts elrepül.
Ölelné még a Bút, de kell hogy tovaszálljon;
Már messze-messze van . . . szétfoszlik mint az álom.
S a Bút lenn hagyja, egyedül . . .

TEARS, IDLE TEARS . . .

A szemed olykoron szép tájat hogyha lát
S az elragadtatás könnyet fakaszt belőle:
Hadd folyni, édesem, a könnyek záporát,
S ne gúnyold tenmagad, hogy bánatod mi dőre.

E könny, mely tárgyitalan, ez égi gyöttelelem,
Melyet az óceán, a menny nézése kelthet,
E névtelen gyönyör, mely ahol megterem,
Fájón meg jólesően remegteti a lelket:

Ez, drága gyermekem, mind szívünkből fakad,
 Amely mindig szeret s meg van sebezve mindig,
 Mely rosszul tűri el a földi harcokat,
 S melyet minden, mi szép, olyan nagyon megindít!

Egy nyugtalan, beteg, kesergő ember él
 A víg álarc alatt, mit annyian viselnek,
 S a Szépség hirtelen midőn hozzája ér,
 Ez ember fölriad és reszket, mint a gyermek.

S minden, mit érezett s nem ejte sohse ki,
 Ami lelkébe' volt, bár észre sohse véve :
 Mosolyt kelt ajkain s zokogni készíti,
 S ok nélkül, vágyakat s félelmet olt szívébe.

A szemed olykoron szép tájat hogyha lát,
 Gondolj rá, hogy veled hányszor merengtem itt el
 Hány zord s kies helyet bolyongtam véled át,
 És folyjon együvé emlékem könnyeiddel!

FRANÇOIS COPPÉE.

A HAJÓTÖRÖTT.

Egy kurta kocsmá áll a révnek közepén,
 Hol János, az öreg, de még «kemény legény»,
 A balog árboc-őr, kinek a karja párját
 Még Navarin előtt golyóval amputálták,
 A grógot szürcsöli és szíjja a pipát,
 S el-el históriáz esténkint, nyáron át,
 A sok hajós előtt, akik körötte vannak.

«Biz úgy van, gyerekek ; ma hatvan éve annak,
 Hogy tengerész levék s először láthatám
 A széles óceánt a «Szép Honóriá»-n.
 Nagy három árbocos, de korhadtt, béna teste
 Csak arra volt való, hogy ura tűzre vesse!
 ... Hátulról jó hűvös, friss szél fuvalla ránk
 S fölszedve vásznaink, Gabónba indulánk.

Valami vén lator nevelt föl addig engem :
 Azt mondták, «bácsikám.» Nappal rákászni mentem
 S ő este, részegen, csúful megöklözött.
 Így telt gyerekkorom sok szenvedés között.
 De a földélzeten még többet bajmolódtam.
 Hejh! megtanultam ott, hogy' kell szenvedni szótlan!
 Először is : hajónk négert csereberélt ;
 Nem titkolák, mihelyt a sík tengerre ért,
 Hogy Afrikába' majd mi lesz a rakománya.
 Aztán meg elhízott, otromba kapitánya,
 Mikor rendelkezett, a bikacsökhő' nyult ;
 Csapása persze mind az én nyakamba hullt!

Hogy is ne : a «kölyök!» Útések özönében,
 Így éldegéltem ott s bárhol bármerre léptem,
 Hárítani a pofont, reszketve emelém
 Mint védő pajzsomat a karomat elé.
 Meg nem szánt senki sem. S ezt túrnöm hajh! nehéz
 [volt ;

De akkor persze csak egyféle nevelés volt :
 Kínozni a fiút, hogy jó hajós legyen!
 Ki nem fogyott könnyűm, — úgy fájt ez énnekem!
 S tudom, elpusztulok, ha akkor nem talállok
 Egy jó vigasztalót, őszinte, hű barátot.
 Isten — mi hisszük őt, hajósna hinni kell! —
 Rossz emberek közé egy jó kutyát terel.
 Verték mint engemet ; szűkölt, félt, mindszünet-
 [len —

Oh, megbarátkozánk nagyon hamar mi ketten!
 Ujföldi kutya volt. A szőre fekete,
 Szeme arany. Neve : Blekk. Hűn kísérgete ;
 Mehettem bárhova, velem jött mint az árnyék.
 És tiszta éjeken, ha fönn csillag sugárzék,
 Míg a födélzeten az ő le- s fölhaladt,
 Én ott gubbaszkodám Blekkemmel az alatt
 A főárboc tövén, egy csendes szögeletben,
 Hol sok nagy göngyöleg, zsák tornyosult felettem,
 S hol oszt' a jó kutyát hön átalólelém,
 S kisírtam bánatom hűséges kebelén.
 És látva, zokogok, keserűséggel telve :
 Blekk búsan néze rám és végig nyalt a nyelve.
 Szegény Blekk! Hejh fiúk! Ma is előttem él!

Hát . . . csendes volt az ár és kedvező a szél :
 De pár nap múlva oszt' fullasztó hőség árad
 S a kapitány urunk — bár szívtelen vadállat,
 De nem tagadhatom, derék egy tengerész —
 Csúf képet vág nagyon s a kormányosra néz.
 «A felhőt látod ott? Ugyancsak szép vizit lesz!»
 S amaz : «Cudar sötét ; azt vélem, rögtön itt lesz!»
 «Köszöntsük emberül, ha hozzánk látogat . . .
 Hollá! Alul, felül — le mind a vásznakat.»

És jött a fergeteg. És sok volt a vitorla :
 S mindhárom árbocon levonjuk őket sorra.
 A vízi medve hajh! amit bir, megteszen,
 De ócska a hajó és táncol rémesen.
 Még Belzebúbot is elhagyta volna mersze!
 Bögött a vad vihar. Mi védekeztünk persze,
 De léket kap hajónk, zuhan be rajt' az ár — —
 S csak a menekülés, az volt eszünkbe' már!
 Bágyadtan, félvakon és bőrig átalázva
 Eloldjuk csónakunk — fel a szabadulásra!
 E percbe' hirtelen s váratlanul a hab
 Zajongva iszonyún, fedélzetünkre csap...
 Dörgött, mint amikor húsz ágyu hányja ércét...
 Mi sülyedénk. Fiúk! E bukdira mit érzék :
 Azt elbeszélni sem, képzelni sem lehet.
 E percben, amikor hajónk már sülyedett
 S öntengelye körül forgott neki-vadultan,
 Villámként feltűnénk szemem előtt a multam :
 Az a sok árbocú, szép tornyu kikötő,
 S hol annyiszor valék, a barna sziklakő,
 S a por, min a csigák heverték ezerszámra...
 S most hirtelen a víz befolyt fülembe, számba ;
 Éreztem, hogy soká nem lubickolhatok.
 Nem tudtam úszni sem s elnyelnek a habok,
 Ha Blekk nem jó felém. Ő megfog s el nem enged ;
 A víz színén csupán a mentőbárka lengett ;
 Épp közelünkbe' volt — az eb erőt feszít —
 Melléje visz — mig én, megkapva széleit,
 Beugrom, és velem az a hűséges állat.
 Hogy' járt «Honóriá»-nk? Szilaj dühe az árnak
 Hajós-fiút s kutyát — ah! mást meg nem kimélt!
 S mi ott egy csónakon, amely semmit sem ért!
 Nincs rajt' sem evező, sem árboc... semmi sem.

Bár csak kölyök valék, helyén volt a szivem.
 Ám később, amikor csitult a tenger vésze,
 Én, szörnyű sorsomon nyugodtan végig nézve,
 Beláttam csakhamar : hajót ha nem lelek,
 Már földi napjaim határa közeleg...

Magam valék, magam. Csak ég meg víz körülünk ;
 A mélybe — gondolám — csak egyért nem merül-
 [tünk :

Mert elvégeztetett, hogy *éhhalt halunk!*
 Sehol piskóta nincs, sem egy korty italunk,
 Mint annak idején nem volt a szép «Medúza»-n..
 Jobb, kurtitom mesém. Mit nyújtogatnám,
 [húznám?

Épp három éjszaka és három hosszú nap
 Hajtotta csónakunk föl és alá a hab.
 A gyomrom éhesen, szivem kétségbe esve.
 Minden regg ád reményt — s eltépi minden estve.
 Derék kutyám előtt, mely meg-megnyalogat,
 A perzselő napon, a hűvös hold alatt
 Lesem : jön-e hajó! Mindég s hiába várom,
 Van-e vitorla már a kéklő szemhatáron?

Harmadnap, amikor a láz már perzselé
 Kiszáradt torkomat, nézek kutyám felé.
 Az lekuporodott a bárka egy zugába
 S oly furcsán ült helyén... Kivált szeme világa,
 Mindenha oly szelíd, most égett mint a láng.
 Mondok: «Jer, öregem! Blekk! Hátha játszanánk?»
 De meg se moccanik ; csak néz, bánkódva, zordúl.
 Mikor hozzá megyek : ő hátrál s egyet mordúl ;
 S amíg parázs-szemét rám szegzi mérgesen,
 Felém kap. Én hamar eldugtam két kezem,
 S magamba' kérdezém : «Hát ezt vajon mi lelte?»
 Halálos félelem- s vad iszonyattal telve,
 Látom, mint rágja Blekk a sajka széleit
 És látom azt, hogy ott már hab fehéredik.
 Most kezdem érteni. A hosszú borzalomban
 Ott szenvedett velem, három nap, étlen, szomjan,
 S az lett a vége most, hogy *megveszett* szegény.
 Ő rajta, akinek éltem köszönhetém,
 Társam-, fivéremen a düh most tört ki éppen!
 Megértettétek-e? Tünődjete e képen!
 Az ég s a víz között egy árva sajka leng,
 S a kóros eb elől a gyermek odabent

Sápadtan, reszketőn, némán húzódik félre,
 S az afrikai nap forrón tüzel fejére . . .
 Zsebemből hirtelen kirántom most a kést —
 Hisz éltünk védeni az ösztön szava kész!
 Ideje volt, fiuk. Mert most az eb, követve,
 Amit dühe sugallt, magát reám vetette.
 De félreszökkenek a támadás előtt,
 Oszt' megkapom nyakát s alattam érzem őt.
 Vergődve kínosan, fejét mind hátracsapja,
 És egyre rúg-kapál, hogy testem megharapja.
 Rátérdelek . . . így oszt' végkép leteperém.
 A szeme, mint üszök, vadul forog felém ;
 Zihál mint fujtató . . Én egy percet se késem . . .
 És háromszor döföm a Blekk torkába késem . . .
 Megöltem *egy* s mi több, első barátomat!

A hâvrei hajó, mely aztán rám akadt,
 Hogy' lelt a csónakon, már-már csak félig élve
 És hogy' feküdtem ott az eb kihányta vérbe' :
 Azt hagyjuk . . .

Öltem én azóta eleget —
 A harcban, úgy-e bár, megszokjuk, gyerekek?
 Legjobb pajtásomat ítérték el golyóra
 És éppen szakaszom ment egzekúcióra . . .
 Lőttem ; s ez a lövés nem bántja álmomat.
 S Trafalgar harcterén, a hős Magon alatt,
 Mikor az ánglius már-már hajónkra hágott,
 Felkúszva oldalán : fejszém tiz kart levágott.
 Ezt éppúgy feledém, mint azt a sortüzet.
 A plimmözi hidon két ór odasiet,
 Amikor épp' szököm . . . Ott haltak mind a ketten
 S nem bántam meg soha, mit velük cselekedtem.
 De most, emlékeim' hogy így felszaggatám
 S elmondtam, hogy s mikép döftem le hú kutyám,
 A szender, jól tudom, szemem kerülni fogja!

Egy grógot még, csapos . . . most térjünk más dologra.

AZ ÁLDÁS.

Nos hát : kilencbe', hogy bevettük Saragossát,
 Őrmester voltam. Ah! csúf nap volt, mondhatom,
 Mienk volt már a hely, de vitt még a lakosság :
 Házakba zárkozott s át minden ablakon
 Ránk szórta a tüzet rút, gyáva viadalban.
 «A papság lázított!» mormogta kiki halkan,
 S látván a sok papot, ki futva menekül :
 Bár reggel óta állt a harc szünet nekül
 S a portul a szemünk már szinte-szinte égett
 S a töltény csókjitól a szánk keserüvé lett :
 Kedvünk fölélédett s vígan lyukgattuk át
 Széles kalapjaik' s a sok barát-csuhát.

A zászlóaljam épp szűk útba' mén előre ;
 Felnézve gondosan mindegyik háztetőre,
 Viszem vadászaim, a sorba' legelől.
 Egy-egy tűzkéve tör a piros égre föl
 És sistereg, susog, mint láng a vaskohóban,
 S a vad zsvajjon át, szivünket hasgatóan
 Letiprott asszonyok hörgnek, sikoltanak . . .
 Útunkba' sok helyen tapostunk holtakat.

Görbedve törtetünk sok zúgba, búvóhelybe.
 S ha onnan távozunk, *piros* szuronyt emelve,
 Ujjával egy vitéz a falra odakint
 Véres keresztet ír : tudják meg hadjaink,
 Nincs élő ember ott — végzett velük a kardunk.
 Egy árva dob se perg, immár lépést se tartunk.
 A hadnagyunk komor ; sok régi jó vitéz
 Zavartan, csüggedőn a föld porába néz
 S megindul a szive, mint gyöngre regrutának.

Egy sarkon hirtelen, felénk kiáltozának :
 «*Segítés, franciák!*» Mi rohanunk vakon,
 Segíteni hamarán a megszorúltakon :
 S előttünk csillogó, deli granátos-század,
 Melyet épp akkor ér az a csúfos gyalázat,

Hogy ott kell hagyniok egy ódon klastromot,
Mert húsz nehány barát, tonzúrás démonok,
Kiknek ruháira fehér kereszt volt varrva,
Ott vítt, sarútlanúl, és mindnek póre karja
Órjas feszületet emelt és azzal ölt.

Szörnyű volt, mondhatom. Mindenki nyomba' tölt—
Mi sortüzet adunk s a tért megtisztogatjuk.

Hideg- s gonosz-szívűn — mert lankadt volt csa-
S bakói érzelem tölté el lelkeink — [patjuk

A rémes hőöket lelőttük mind, de mind.

S ez aljas gyilkolást amikor elköveltük

És már a füstgomoly oszlóba' volt felettük :

A lépcső fokain hevert a holt csapat

És láttuk, mint ömöl sok apró vérpatak . . .

Hátul meg állt a dóm, sötéten, nyitva-tárva.

Száz gyertya ége bent, mint csillag a homályba'

S a tömjén illata bágyasztva áradott,

S legfönt, a kóruson, hol az oltár ragyog :

Mint hogyha fegyverink' nem is hallotta volna,

Egy ősz, magos barát, egyhanguan mormolva,

Nyugodt- s zavartalan olvasta a misét.

Azóta ez a kép szünetlenül kísért,

S beszélve róla most, szemem még egyre látja :

Egy ódon épület — mór stílű a façade-ja —

Előtte a papok nagy, barna tetemi —

Az omló vérpatak nem szűn gőzölgeni —

S az alacsony kapu szűk ráájában ott áll

A vén, magas barát, és tündököl az oltár

S mi bambán bámulunk s a lábunk ott ragad . . .

Még akkor mondtam ám jó cifra szitkokat ;

Hitetlen voltam. Ejh, be sokszor föl-fölhozták,

Hogy egyszer, amikor egy kápolnát kifosztánk,

A szellemes fiút úgy adtam, ész hián,

Hogy oltár fényinél gyújtottam meg pipám!

Nekem már akkor is rég társam volt a szablya.

Látták, hogy ajakam, mely bajszomat harapja,

Káromkodásra nyíl' s a szó nyelvem hegyén —
 De oly ősz volt a pap, hogy megfélelmedém.
 «Lőjj!» förmed ránk a tiszt. Nem moccanik csapatja.
 Hallotta a barát, de csöppet sem mutatja;
 S a szentséget vevén, most velünk szembe néz,
 Mert éppen odaért, midőn aki miséz
 Megfordul lassudan, áldó igéket osztva.
 Két karja szárny gyanánt emelkedék magosba;
 Oszt' meglóbálta jól a nagy monstranciát,
 Keresztet írva le. S látszott, mi franciák
 Éppugy nem rémitők, mint nem hívői serge,
 Mikor szép basszusán rákezd, énekelve:
 «*Et benedicat vos omnipotens Deus*»
 És minden szótagot jó hosszúra kihuz,
 Papi szokás szerint... Megint rivalg a hadnagy:
 «Ha mondom, lőjjetek!»

S egy szennye a csapatnak,
 — Katona volt, de gaz — puskát emelve, lő.
 Halványul a barát, tekintete merő,
 S vad, hősi tűzben ég. De földre nem esett még.
 «*Pater et filius*», folytatta...

Mily veszettség,
 Mily agyvértódulás, mily örület szülé,
 Hogy újra egy lövés dördült az agg felé:
 Én nem tudom. Elég, hogy volt, ki elkövette.
 Most jobbkezét az agg az oltárszélre tette
 S áldásra emelé reánk a másikat,
 Szorítva azt a nagy, súlyos monstranciát,
 S vele harmadszor is beleirá a légbe
 Bocsánata jelét. Oszt' eldadogta végre,
 Bár halkán: érthetőn, mert minden zaj kiholt:
 «*Et spiritus sanctus*» — s szeme már csukva volt.

Végezve az imát, lerogy, utolsót hörgve,
 S az ostensorium koppanva hull a földre.
 S amint a vénje is meredve ottan áll
 S ez ocsmány gyilkolás, e vértanúhalál
 Mindenkinek szívét vad borzadályal tölti:
 «*Amen!*» szól egy dobos és gúnykacajba tör ki.

A FOLYONDÁR.

Az ősi Éger mellett, sötét cseh tájakon,
 Melyeknek multja véres, hol minden zord s vadon,
 A pór az idegennek egy klastromot mutatgat,
 Amelybe' hajdanában a Bence-szüzek laktak,
 S amely ma gazbenőtten már régtől romban áll.

Midőn a husszitákat üzé Zsigmond király
 És szörnyü háborúban ömlött a vér patakja :
 Ép' Thekla volt apátnő ez isten-áldta lakba',
 Kit «boldog»-ink sorában tisztel ma már a nép.
 Rémitő korba' nyílt ő, nyílt — gyöngéd rózsaképp'.
 Még zsendülő gyerek volt, és már a kis leányba'
 Az édes szeretetnek kigyúladt tiszta lángja,
 S borús egén e kornak, mint csillag ége fent.
 Húsz éves volt a szép hölgy, mikor zárdába ment,
 S pásztorbotot meg gyűrűt nyert ékeül a boldog,
 Minőt a két dicső szent, Döme és Brúnó hordott.
 Ha más hibázott, mindent elnézett, elfeledt,
 De önmagával szemben kemény volt szerfelett.
 Legelső szenderéből föl kelle rázni mindég,
 Csak durva szőr-harából készítetté az ingét
 — Mint az anachoréták — mely éget mint a tűz.
 De önsanyargatása, melyet titkolt a szűz,
 S melyet szemére is hányt, nem egyszer, lelki atyja,
 Az ő malasztos lelkét sohase másíthatta :
 Az ő szelíd uralma keményebb mégse lett.
 Szerette a latin szót, meg a költészetet,
 Szerette fejtegetni, itt-ott homályt ha látott,
 S csodálták bölcsességét nagy írók és barátok.
 Tudását meghaladta jósága ; a szegényt
 Szolgáltá hűn, ha kellett, gondos cselédjeként,
 S a bélpoklost az utcán nem egyszer átkarolta.
 Művelt, az ég kegyéből, csodákat is gyakorta.
 Egy hajnali misénél hallották a hivek,
 Csöndet mikép parancsolt a fecskék ezrinek,
 Melyek a gót hajóban megszállva nagy seregbe'
 Az ájtatos imákat zavarták csicseregve.

S mihelyt kegyes ajakkal a szent szűz akará,
 Sietve elrepültek a boltivek alá ;
 S mindvégig meg se moccant egyetlen egy madárka.
 Elterjedt messze földre erénye illatárja,
 Miként a rózsailat, mit szellő tovahord.
 A két keze, hogy adjon, mindétig nyitva volt.
 S ha járt az emberek közt, hőszerű köntösében,
 Övén az olvasója, szemét lesütve szépen :
 Alakja egyesíté — oh égi keverék! —
 A nőnek szende báját s az angyal erejét!

Igen, a menny honolt csak szűzies, jó szívében,
 Egyetlen földi érzés, egy földi vágy sem élt benn'.
 Csupáncsak a virágok búvölheték el őt.
 Imádta a virágot. Egy líliom előtt,
 Ha látott télizöldet, szegfűt vagy rózsaszálat,
 Lágyult a szíve menten, s szemei könnyben álltak,
 Vádolta érte lelkét : azt mondta, gyöngeség,
 Puhultság, ám belőle e «bűn» ki nem veszik.
 Halkan ha kérte szívét : mindég olyasmit érzett,
 Minthogyha egy viszonzott, boldog szerelmi érzet
 Fűzné a sok virághoz. Jó ismerősekint
 Cellája ablakán át vadrózsafa tekint ;
 A jázmin is, ha látta, mintegy örülve néki,
 A balzsamos arómát számára lehelé ki,
 S «szeretlek» — édes hangon ezt látszott mondani.
 S Mindszentkor hogyha hulltak a fáknak lombjai,
 Egy-egy aranyvirágcsa mosolygott még feléje —
 Ő mindtül illatot nyert a szerelem fejébe'.

Nos hát, e szent kolostor nyugalmas életét,
 Míg névbe', tiszteletbe folyton növekedék,
 Egyszer csak fölzavarta egy rémhír szörnyű lángja :

Ott hagyva sebtén Égert, alkudni sem kívánva,
 A táborita főnök, Prokop, a «nagy», a «tar»,
 Tilos tanokkal ajkán, most küzdeni akar,
 Hirdetve azt, mi Husznak a tűzhalált szerezte,
 S a császár hadja ellen hadát már gyűjteni kezdte.

És Thekla tudta bizton, ez isten ostora,
 Ha arra vészi utját, hol a kolostora,
 Feldulja tűzzel-vassal, meg nem kimélve őket,
 Akiket elkeresztelt galád szenteskedőknek,
 Apátnőjükkel együtt, mert Rómát tisztelék,
 Azt vallva : áldozásnál az ostya is elég!

«Fusson, ki tud!» E rémszó reszketteté a földet.
 Az Éger merre ömlött, véres habok ömöltek,
 S meztelen holtak ezrét sodorta el az ár.
 «Prokóp elhagyta Táborn! Prokóp már erre jár!»
 Midőn a szörnyü dobnak riasztó hangja pergett,
 Amelyre Ziska bőrét feszítették a sergek :
 A cseh, a szász, a morva, mind, mind kaszát emelt.
 Már húszezer vitézzel Prokopius közelg!
 Harminc nagy ostromágyu, kétszáz kis ágyu véle —
 No jaj, ha rátör ekként Frigyesnek seregére.
 Zárdát ha ér az utban, felgyujtja ; és a pap,
 Akármi fajta, nála kegyelmet egy se kap.
 Embertelen rajongó, vad, durvaszívü s zordon,
 Kinek a Szentírás van a balkezébe' folyton.
 Köny- s vérár jelzi utját, amerre elhalad.
 Egy Karmelita-zárdát hogy elfoglalt a had,
 Mindenkinék a lábát vágták le a galádok,
 S hóhéri kedvteléssel a sok szegény barátot
 Még azzal is gyötörték — mert nem volt még elég —
 Hogy ostor- s szíjcsapással kegyetlenül verék,
 És csonkult végtagokkal szaladni kelle nekik.
 Amerre néz az ember, az úton végesvéig,
 Csak reszkető papot lát, ki menekülve mén,
 Kezébe' pár ereklye meg egy pár szent edény ;
 Buvóhelyt h'jába kérnek — azt papnak kise juttat,
 Mert útba van Prokóp már. Közelg! fusson, ki futhat!

De borzadalmas serge minél előbbre jó,
 A Thekla lelke csöndje s nyugalma egyre nő.
 Miként egy régi mártir, félelmet ő nem esmér.
 S midőn egy este hozzá egy pór jön s szól : «Oh
 [eszmélj!

Hisz odalenn az úton az érnek mentibe'
 Víg harci riadóval Prokóp közelg ide!» :
 Minden szó ellenére ajtót, kaput kinyitvat.
 Le kell bocsátni menten láncát a függő hidnak,
 S nővérrel és ujonccal ő a kórusba mén,
 Mely gyertyafényben úszik, mint ünnepi misén.
 És csendül minden ajkon a temetői ének.

Kevélyen ülve hátán egy habzó, barna ménnek,
 Ime Prokóp. Ahol jön, kürtszó előzi meg,
 Hátul pedig a légben iszonytatón libeg
 A táboríta sergek fekete lobogója,
 S aranyba' kihimezve kehely ragyog le róla.
 A völgybe' hangyabolyként nyüzsg lándzsa, kard,
 [pika,

Ellepeve minden utat. Nyolc természetes bika,
 Melyek lebernyegökkel az út porát separték,
 Híres, csodás ütegnek vonszolgaták a terhét.
 Nagy bronc-kigyóval ékes az ágyu-rengeteg,
 Mely négyszáztizenegyben Prágában öntetett,
 Ali varázsolónál, s melynek ha torka dördül,
 Az égnek a morajját harsogja túl a földről,
 Amelytül összeborzong sok régi hadverő,
 És messziről ha hallja, idétlent szül a nő.
 A völgy közepe táján, a zárdafal tövébe',
 A tar Prokóp lováról sietve földre lépe
 S szólott kíséretéhez — szemében vad harag :

«A fészek nyitva! Szöktek a drága madarak!
 Késő!»

S a homlokának bezeg sűrű a ránca.
 A hídig mén, amelynek le van bocsátva lánca.
 De a kapun benézve, döbbenve állta ott,
 Meglátva a világot, mely bentrül áradott.
 A templom nyílt előtte, s ő annak látta fényét.
 És látta fönt az oltárt . . . Körötte Bence-nénék,
 Meg Thekla, az apátnő, kik zsoltárt zengenek
 Ezüstös, tiszta hangon, mely csöppet sem remeg . . .

«Oh Pie Jesu!» dallák szomorún, vontatottan.
 Prokópius habozva, hökkenve álla ottan.
 Hős volt s a hőst becsülte. Legott tábort veret,
 Parancsoló szavára lenyergel a sereg;
 Ó oldja nagy sisakját s vizet merítve véle,
 A moldvai Rupertet e szókkal vonja félre:
 «Ez a derék apátnő nekem, lásd, imponál.
 A híd le van bocsátva, a kapu nyitva áll —
 S ez bánt. Eh! ne arassunk itt gyáva győzedelmet
 Hús gyöngé nőn, kik karban zsolozsmát énekelnek!
 Pajtás, kiméljük őket!»

De Rupert így felelt:

«A sereget magadra, Prokóp, ne ingereld.
 Az az apáca, ládd-e, mintegy kihíjja őket!
 Meg oszt' — e vén leányok, kik itt latinul bögnek,
 Maguktól összerogynak, csak lássák emberink.
 Jobb, bízd reánk e zárdát! Jobb, tégy szavam
 [szerint!]

De már Prokópra nem hat a hős Rupertnek érve.
 Prokóp határozott már. A hídhöz visszatérve,
 A szent, nyugalmas otthont megnézi újra jól,
 Aztán kivonva kardját s a földbe szúrva, szól:

«Apának és Fiúnak s Szentléleknek nevébe!»
 Ha gyökeret bocsáthat e kard, mely idetéve,
 S reggelre kivirágzik: az Úr jelenti ki,
 Hogy ez a nép a zsoldárt tovább is zengheti.
 S amily való igazság Husz vértanúskodása:
 Úgy elmegyünk mi s Thekla még csak színünk se
 [lássa!]

És sátorába térve, Prokóp pihenni dült.

Eljött a tiszta éjjel, mely csillagos, derült.
 Fönt járt a hold, a tájat ezüstös fénybe vonva;
 S a kóruson a nénék, az éji nyugalomba',
 Áhítatos imákat tovább is zengenek.
 Fel-felkiálnak olykor az éber őrszemek

Tüzöknek lángja mellett, mely hajladoz a szélbe'.
 Majd virrad, és kigyúlad a menny keleti széle.
 Egyszerre minden mozdul. A harsány trombiták
 Az embert és a barmot már talpra állíták.
 A nap hideg sugárit, melyek esése ferde,
 Sok csillogó sisak már ragyogva visszaverte.
 Ébredt a tar Prokóp is, hamar felöltözött
 S midőn elhagyta sátrát nyüzsgő moraj között :
 Elment a zárda-hidhoz, meglátni fényes ércét.
 Még nyitva volt a klastrom s nyugodtan ülte bércét,
 S még egyre-egyre zengték a szűzek bent a dalt.
 S még ottan állt a földben mezitlenül a kard,
 Híján gyökér- s virágnak . . . De egy napig hogy
 [éljen,

Kinőtt a föld porából, kinőtt egyetlen éjen,
 Egy gyöngé kis folyondár, mely kúszva fölfelé,
 Gyöngéd csavarvonalban a pengét ölelé.
 A szűz virági közzül, miket oly becsbe tartott,
 Ime a legszerényebb foglyul tévé a kardot.
 Kék kelyhe ott virágzott, mosolygva édesen,
 És úgy tekinté széjjel, mint gyöngéd női szem.

Prokópius habozva állott a szablya mellett.
 S gondolva esküjére, csak nézte azt a kelyhet,
 Lelkében nyugtalanság és arcán döbbenés.

«Más kardot!» mondja végre s mindenki összenéz.
 «A lovamat — megyünk már!»

S amint parancsit adja,
 Mozdúl a sok lovasnak s gyalognak büszke hadja,
 Kik azt a kis folyondárt mind félve bámulák.
 S távoztanak.

A szent nőt így óvta a virág.

AZ ELSŐ.

Nem mondom én, hogy ritka volt a bája,
De ő is, én is húszéves valék,
És az napon — hogy' emlékszem reája! —
Oly fűszeres volt a tavaszi lég.

Nem mondom én, hogy bántón néze, zordan,
De mégis, azt fogadni merhetem :
Hogy életemben bátrabb sose voltam,
Mint amikor bevallám : szeretem.

Nem mondom én, hogy gyöngéd szívü lány volt,
De olyan üdv volt szólanom vele!
S ha ő beszélt, az arcom szinte lángolt
És még könnyüm is megcsordult bele.

Nem mondom én, hogy durva volt a lelke,
És aztán mégis, mégis elhagyott ;
És aztán mindenem csak őt kesergte,
S azóta mindörökre bús vagyok.

A MAGYAR.

Benkő István, akit uralt hetven pusztá,
S kinek türkisköve, ha ujjára huzta,
Sápadozott, mikor török had közelgett,
Bolondul tékozolt kincset, házat, telket.
Csodás bőkezű volt. S mondják, egy ünnepén
Jobbágyai közé mulatságra jöven,
Gyémánttal, zafírral volt fődve ruhája.
Sok-sok aranypénzt is úgy tüzködött rája,
Szántszándékkal lazán, hogy majd csárdás közbe'
Potyogjon le s a nép hadd szedje majd őszve.
Nos, azok szedték is. De mikor vége lett,
A hatalmas gróf úr meglát egy öreget,

Ki egy sarokban áll, s csendesen, nyugodtan,
 Keresztbefont karral nézdelődik ottan.
 Igaz magyar fajta : áll bőujju szűrbe',
 Fekete kucsma van haján, amely szürke.
 S hosszú fehér bajusz csüng sasorra alatt.

«Szivesen adnék én kendnek is aranyat»,
 Szól hozzá István gróf, mosolygva dévajul,
 «De már mentém üres — több már szét nem gurul :
 Mért nem szedett kend is, mikor hullt az arany?»
 S amaz szólt : «*Hajolni* kellett volna, uram!»

A KOVÁCSOK SZTRÁJKJA.

Jól van, bíró urak ; elmondom sorra hát.
 A dolog így esett. Sztrájkoltak a kovácsok.
 Volt rá joguk. A tél mutatta már fogát,
 S nem volt mit enniök, s fűtetlen volt lakások.
 Kikapva szombaton a rendes hetibért,
 Korcsmába hívtak el — nem tudtam, hogy miért —
 S egy pár öreg legény — derék jó emberek,
 Ha nyársra vonnak is, nevet nem emlitek —
 Így szólott :

«Jean apó, az inség a nyakunkba'.
 Vagy emelik a bért, vagy szünetel a munka.
 Gazdánk kiszípolyoz, s csak ez lehet segélyünk.
 Azért hát tégedet, mint legidősbet, kérünk,
 Keresd fel az urat és mondd meg szép nyugodtan,
 Ha e nyomoru bért nem emeli legottan :
 Ezentul a napunk mind szentheverdel-napja.
 Szólj, emberünk vagy-e?»

És én, kezökbe csapva :
 «Ha javatokra van, hát megteszem!» kiáltom.
 Nagyságos elnök úr, nem küzdtem barrikádon ;
 Én békés agg vagyok, s a munkás-lázitók
 Tarthatnak énnekem akármi dikciót ;
 De ily kérésre én — nem mondhatok nemet.
 Magamra vállalom, s az úr elé menek.

Bár ép ebédhez ült, inassa bébocsátott.
 S én néki leirom a szörnyü drágaságot :
 Ruha, lakás, kenyér sok pénzt emésztenek —
 Nem győzzük így tovább. Oszt' kérem, nézze meg,
 Mit vesz be s mit fizet. Megmondom néki végül,
 Adhatna ő nekünk több bért is, kára nélkül.
 Az úr diót evett, hallgatva türelemmel,
 Oszt' így felelt : «Maga derék és hű egy ember,
 S az, aki ép magát küldötte ide fel,
 Jól tudta, Jean apó, nagyon jól, mit mivel.
 Jöhet akármikor, kap nálam dolgot mindég.
 De árszabásai a gyárt romlásba vinnék ;
 Holnaptól fogva hát bezárom műhelyét —
 Akik zavarganak, csak naplopók, herék!
 Majd mondja meg nekik, hogy ez a válaszom.»
 «Hát jól vagyon, uram», feleltem szárazon ;
 De szívem elszorúlt, mikor távozva menten,
 Megvinni válaszáat barátaimhoz mentem.
 Nagy volt a riadal. És mind politizálnak,
 S esküsznek : nem megyünk tájára se a gyárnak,
 És én is esküszöm : dolgozni nem fogunk.

Az este, elnök úr, elhiggye, hogy sokunk,
 Midőn a heti bért nejének adta át,
 Valami szörnyü jól nem érezé magát ;
 Sok el nem alhatott, ha az jutott eszébe,
 Hogy tán pár hónapig nem kap majd pénzt kezébe,
 S hogy meg kell szoknia éhséget és fagyot . . .
 Rám nézve a csapás nagy volt ; már vén vagyok,
 És van familiám. Mikor házamba tértem
 És két kis unokám általkarolta térdem :
 — Mert lányom rég halott és elzüllött a vőm —
 Búsan tünődtem el a szomorú jövőn,
 Mikor e két kis ajk majd így szól : «nincs kenyér?»
 S pirultam, elnök úr, az esküvésemér'.
 De hát elvégre is, gondoltam, más is szenved.
 Az esküben mi is nagy dolgot látunk, szentet :
 Azért hát föltevém, erős leszek, szilárd.

Megjött az anyjukom — épp akkor mosni járt —
 S egy nagy csomó ruhát hozott haza a vállán.
 Félénken, dadogón elmondom az egészet.
 Szegény nem is pörölt, csak ott állt mint a bálvány
 És mozdulatlanúl, merőn a földre nézett.
 De végre válaszolt: «Tudod te, apjukom,
 Hogy én ki nem dobom a pénzt az ablakon;
 Hát majd zsugorgatok. De sok baj dőlt nyakamra —
 Két hétre van kenyér, aztán — üres a kamra!»
 «Majd csak kiegyezünk!» így nyugtatom a nőm.
 Mit tettem volna mást, ha csak esküszegőn
 Júdássá nem leszek? Oszt' vannak elegenden
 — A sztrájknek egyhamar hogy vége ne legyen —
 Kik résen állanak s megbüntetik, ki vét.

S a szükség békőszönt. Uraim, elhiggyék —
 Hogy énbelém lopás vagy bűn eszméit hintsék,
 Azt el nem érhetik bármily nyomor vagy inség.
 Ily gondolatnak is megölne szégyene.
 És mindig kétkedém, valóban érdem-e,
 Ha bárki, olyan is, ki már nem látva révet,
 Szilaj kétségbesés útvesztőjébe tévedt,
 Elmondja: sohse volt egy bűnös terve sem.
 S hogy télnék derekán fáztunk keservesen
 S ősziült becsületem eleven gúnyjaképen
 A két kis unokám s a nőm leült elébem
 Hideg kályhánk köré, s én láttam, hogy' didergnel
 Hogy' könnyezik a nőm s jajong a két kis gyerme
 S e rémes kép előtt ott álltam szemmeresztve;
 Nagyságos uraim, soha, e szent keresztre!
 Soha a gondolat agyamban föl se tűnék,
 Hogy «menj! kövessed el az utca gyáva bűnét,
 Ahol a szív remeg s a kéz másého' nyúl!»
 S ha most ellágyulok s szemembe könny nyomú
 Ha most meggörnyedek: teszem, mert újra látom
 Akiket említék: szegény, szegény családom,
 Melyért megtettem azt, mit tettem.

Hát hisze
 Csak éltünk úgy ahogy, kenyéren és vizen,

Mind zálogházba ment kicsinyke szerzeményünk.
 Szenvedtem iszonyún. Nekünk ketrecben élnünk
 Nem vón' oly rémitő, mint élni honn guggolva!
 Azóta eljuték sötét börtön-zugolyba,
 S különbség, mondhatom, nincs semmi vagy kevés.
 Meg aztán, szörnyű kín az a semmittevés.
 Nem hittem vón' soha — de hogy rákényszerül-
 [tem,
 És akkor pár napig munkátlan kézzel ültem:
 Éreztem, hogy nekem egész világom az volt —
 Lehellni szénszagot, érezni lángot, vasport!

Nem volt egy sou-nk se már. És én mint holmi bamba,
 Ödöngtem fel s alá az utcán egymagamba'
 A nagy tömeg között, amely zajong, zsibong,
 Hogy kábul, elalél neszétül bármi gond.
 Olyan az, mint a szesz, melytől felejt az ember.
 De egyszer, amikor végére járt december
 S láttam hazajövet — hideg volt szörnyüképen —
 Hogy ottan ül a nőm a szoba szögletében
 S vele a két gyerek, ki majdnem megfagyott,
 És épp eszembe' járt, hogy gyilkosuk vagyok:
 Megszólal anyjukom, s zavartan földre néz:
 «Utolsó paplanunk, amelyen annyi folt van,
 Zálogba nem veszik. Hát mondd, most merre mész?
 Hol lelsz ma kenyeret?» «Csak bízd rám!» válaszoltam
 És elhatározám: nem félek, érjen bármi;
 Én útnak indulok, s megyek — munkába állni!
 És ámbár sejthetém, hogy kár megtennem ezt,
 A korcsmaház felé siettem egyenest,
 Amely a vezetők rendes tanyája lőn.
 Belépek — s azt hiszem, meghígult agyvelőm!
 Amíg mi éhezénk — ők ittak és mulattak.
 Ne adjon jót az ég azoknak az uraknak,
 Kiktől e bor került! Akik keservemet
 Úgy meghosszabbíták: az Isten verje meg!
 Hogy az ivók felé lassan közelgeték
 És látták arcomon a bűnnek fellegét

S látták veres szemem' : tudták, mi vitt elébük ;
De bármi szigorún meredt reám a képük,
Én szóltam :

«Eljövék, hogy meghallgassatok.
Tudjátok úgy-e bár, hogy hatvanas vagyok,
S hogy aggott nőm nyakán két árva unokám van.
Már nincsen bútorom a nyomorú szobámban —
Eladtam ami volt, s ma nincsen honn kenyér.
Ha rólam volna szó : mi kár vón' éltemér'?
Hadd boncolgatna fel az ispotály diákja!
De nőm s a két gyerek — ez más, mindenki látja.
Azért hát elmegyek s kezdem megint a dolgot,
Adott szavam alól ha ti előbb feloldtok ;
Ne mondják, megszégém. Nézzétek agg korom ;
Hajam fehér, kezem fekete, mint korom ;
És hogy kovács vagyok, már annak negyven éve.
Hadd menjek vissza hát a gazda műhelyébe.
Koldulni nem bírok ; már ehhez vén vagyok.
Csúfság, ha olyan agg, amilyen én vagyok,
Kinek a homlokán sok mély barázdát vése
A súlyos pőrölyök szünetlen emelése,
Az izmos jobb kezét kinyújtja s esdekel ...
Hát kérlek : úgy-e bár, hogy elereszttek, el?
Hisz aki legidősb, mindég először enged!
Hadd álljak újra bé ... barátaim, esengek!
Hát kérlek, szóljatok : nem jöttem-e hiába?»

E percben egyikök kilép s azt mondja : «Gyáva!»

A vér agyamba fut s felnézek a' felé,
Ki ezt a szörnyü szót kimondani meré.
Egy nyurga férfi volt, az arca halavány,
Aki vörös haját, mint holmi céda lány
A halántékira lesímtgatva hordta.
Ott állt a siheder és gúnyosan vigyorga.
A többi társaim egy szót se ejtve, nézék ;
Csönd volt, hogy hallhatám szívemnek a verését.
Egyszerre, hirtelen, fölrezenek s kiáltom,
Megkapva fejemet : «Majd éhen vész családom —

Mindegy ; nem dolgozom. De az szent egy igaz :
 Torkodra forralom a «gyáva» szót, te gaz!
 Bár nem vagyunk urak, de megvívunk azért!
 Mikor? E nyomban, itt. És mert te vagy, ki sért,
 Fegyvert is én tűzök. Nem egy-két kardcsapás
 Fog köztünk dönten, hanem — a kalapács.
 Ti, mint segédeink, majd körbe álljatok!
 S most hozzatok ide — hiszen van nálatok —
 Két pörölyt, jó nagyot, mit régi rozsa fed be.
 Te meg a blúzodat s az ingedet levetve,
 Rágalmazó bitang, most állj ki s köpd a markod'!»
 És félrelökve azt, ki kérlelt s visszatartott,
 Hamar utat török s egy szennyos zúgig érve,
 Két pörölyt felveszek, oszt' gyorsan megítélve,
 Hogy mely'k a jobb: dobom annak, ki meggyalázott.
 Bár egyre vihogott, vevé a kalapácsot
 S mint játék hogyha vón', forgatta a kezében.
 Láthattam, támadás nem is lehet eszében.
 «Ugyan no — szólt — öreg! Ne tégy ilyen bolondot!»
 De én egy szó nekül gyorsan feléje rontok
 S ádáz tekintetem reá szegzem dühödten,
 Hogy földre néz szeme, s megpörgetem fölöttem
 A munkám eszközét, a fél-mázsányi fegyvert.

A szűkölő kuvasz, melyet gazdája megvert,
 Nem néz oly rémulón, olyan irgalmat esdve,
 Nem oly hunyászkodó, nem oly alázatos :
 Mint volt e perc alatt az a gyalázatos,
 Hátrálva elülem, amig falat nem ére.
 Késő volt. Mint kinek vérhályog ül szemére,
 Hogy nincs előtte más csak egy vörös lepel :
 Nem láttam, hogy szegény már földön térdepel —
 S szétzúztam a fejét egyetlen egy ütéssel.

Ez gyilkosság, tudom, mit egy törvény se néz el
 S percig se gondolok csürésre-csavarásra,
 Mely tiszta gyilkolást párbajnak magyarázna.
 Amikor ott hevert s szétloccsant agyvelője,
 Elfödve két szemem, tántorgtam vissza tőle

S szivemen átnyilalt az óriási kín,
 Mit Ábel oldalán érezhetett Kain.
 S midőn a többi mind felém igyekezék
 S reszketve egynehány rám tette a kezét :
 Ellöktem társaim, kiáltva : «Hagyjanak!
 Magam ítéltem el halálra magamat!»

S ők hagytak. Én pedig a kalapom levéve,
 Indultam gyűjteni. «Istennek szent nevébe»
 — Így szóltam — adjatok! Családom éhezik.»
 S tíz frank hamar begyűlt. S hogy elküldém nekik,
 Föladni magamat a rendőrségre mentem.

Imé, ez az a bűn, melyért itt megjelentem.
 Elmondtam igazán. S felőlem elmaradhat
 Az ügyvéd ur szava, kit oltalmamra adtak.
 Apróra mondtam el, a dolgom mint esett meg,
 Hogy kimutassam azt, hogy jót is az esetleg
 Nagy bűnbe mint vihet. A két szegényke árva
 Ugy hallom, ott vagyon ép abb' az ispotályba',
 Hol a kétségbesés megölte feleségem.
 Most hát ítéletök fogság vagy bannyo légyen,
 Vagy megkegyelmezés : az én szivem közönyjén
 Már léket az nem üt ; s vérpad ha vón' : köszönném!

DAL A SZÁMÜZÉSBŐL.

Bús számüzött, jut-é eszedbe,
 Miket reméltél, ügyebár,
 Kacsója reszketvén kezedbe',
 Mint a madár?

S hogy' el volt édességgel telve
 S meleggel szíved s a világ,
 Akkor, mikor feléd lehelle,
 Mint a virág?

De most ő eltűnt messze ködben
 S megint borús a láthatár :
 Tudod, egy emlék tovaröppen,
 Mint a madár.

Prédája léssz új fájdalomnak,
 A kétely szárnya csap le rád :
 Tudod, a szerelem lefonnyad,
 Mint a virág!

A SZÍV ROMJAI.

Hellén palota volt a szívem egykoron ;
 Csupa márvány-, bazalt- és gránit-oszlop állt ott,
 De a sok szenvedély, tűz-csóvát hozva s bárdot,
 Mint barbár légió, ráronta szilajon.

És pusztá lett a ház, ember nem lakta rom.
 Seholy egy szál virág ; bagoly s vipera járt ott.
 Kettétört oszlopok takartak bokrot, árkot,
 És az ösvényeken felburjánzott a gyom.

Soká maradtam így, magam, e gyásszal szembe' ;
 Éjem csillagtalan s naphíjas volt delem ;
 Szörnyű heteken át így éldegéltem tengve.

De végre te jövel, dicsben, szeplőtelen,
 És én a palota sivár romhalmazából
 Kis kunyhót építék szerelmem hajlokául.

PAUL DÉROULÈDE.

A JÓ KVÁRTÉLY.

«Mit fáradsz, anyóka? Ej,
Így is jó meleg e hely!
Ne tégy már a tűzre galyt —
Szűkiben vagy, ne pazald!
Kár a fáért, néni, kár!»
Az a rőzsét szaporítja
És a lángot egyre szítja :
«Te csak melegedj, huszár!»

«Éhes sem vagyok! No hadd —
Tedd el sonkád s borodat!
Ettem én már . . . S mért hozod
Ezt a finom abroszod?
Ilyes nékem mégse jár!»
Az elem teszi cipóját
S tölti csak a jó itókát :
«Te csak vacsorálj, huszár!»

«Hova gondolsz, jó anyó?
Lepedő meg takaró?
Van az istállódba' hely!
Ott is alszom, mint a tej!
Van zsupszalmád, ügyebár?»
De hiába sok beszédem,
Mégveti az ágyam szépen :
«Csak te most aludj, huszár!»

«Kedves néném, itt a reg!
Isten áldjon, elmegyek . . .
Ni, a borjum mily tele!
Ejnye, mit tömtél bele?
Mért kényeztetsz, mondd no már!»
Az anyóka, rám mosolygva,
Könnyes szemmel válaszolja :
«Az én fiam is huszár!»

THÉOPHILE GAUTIER.

AZ EMBERI KARAVÁN.

Az évek ösvenyén, melynek nincs visszatérte,
Verítékezve jár az ember-karaván ;
Forrón tűz rá a nap a földi Szaharán
És meg-megroggyanik sokuknak gyöngé térde.

Oroszlán orditoz, üvölt a számum mérge,
De sehol minarét, sehol más mint magány :
Árnyék csak úgy akad a síkság parlagán,
Ha fent egy sas repül s dögöt kutat a mélybe'.

Igy mennek untalan, mindig messzebbre vágyván . . .
Végül valami zöld virít a messzeségben :
Fehér kövek között sok ciprus bólogat.

Isten, hogy megpihenj, az idők pusztaságán
Temető-kerteket növelt oázisképen :
Oh pihegő utas, aludd ott álmodat!

DELPHINE GAY.

KIRE GONDOL?

Oh angyal fenn a mennyben,
 Ki minden zárt kinyit
 S olvashat szív- és szemben :
 Hadd tudnom titkait!
 Aki veszélyt keresve
 Bolyong vészes habon
 A hazájátul messze :
 Kire gondol vajon?

Ha vitorlája vászna
 Hús szellőtől lebeg
 S a ringó hullámzásra
 Fényt szórnak az egek,
 Ha egyedül mereng el
 A messzi távolon :
 A szíve szerelemmel
 Kiért dobog vajon?

S ha bánat ólomterhe
 Lelkére nehezül
 S elébe száll egy gerle
 A fellegek közül :
 Vajon e jelből sejti,
 Hogy van valaki honn,
 Aki őt nem felejt?
 S tudja nevét vajon?

Ha fergeteg morajlik
Fekete éjszakán
S vadúl háborgva zajlik
A bősült óceán,
Ha mindent fenyegetve
Zúg-búg a borzalom
Alatta és felette:
Kiért remeg vajon?

S hogy mily varázst sugalla
Egy asszony lelkibe
S hogy mily nagy a hatalma:
Oh vajjon sejti-e?
S ha túl lesz, hazatérvén,
Vészen meg viharon:
A közel part szegélyén
Majd kit keres vajon?

ADOLPHE HARDY.

SZERETSZ?

Szeretsz? Hát akkor titkold el szerelmed,
Mert mást az érdekelni ugyse fog.
Az emberek csak mosollyal felelnek,
Ha hallják mástól: «Szerelmes vagyok!»

Szenvedsz? Hát akkor hangosan ne jajgass.
Ki boldog, az a jaj iránt siket,
Mig az, ki szánni bírná, hogy sohajtasz,
Úgyet csak önnönfájdalmára vet.

Remélsz? Hát akkor rejtse illúziódat,
Mivel érzékeny a fésző virág,
S vannak sokan, kik biztak és csalódtak,
És üde kertedet kifosztanák.

Mindegy, lelkedben fény avagy homály van:
Hidd, jobb annak, ki zárkózottan él;
Kevésbé tikkadunk el csöndes árnyban,
S rejtek-zugolyban nem oly zord a tél.

JOSÉ MARIA DE HÉRÉDIA.

A TREBBIA.¹

Rossz napnak hajnala szürkíti már a halmot.
A tábor kél. Alant zajongva zúg az ár,
Melyhez a numida lovas itatni jár.
A buccinák szava már mindütt fölrivallott.

Bárhogy járt Scipio, sok jós bárhogy dohog,
Bárhogy dagad a víz az esőben s a szélben :
Sempronius, hiún uj konzuli diszében,
Szólt : «Fel a bárdokat! Előre, liktorok!»

Az ébenszín eget itt-ott rőt színre festve
Insubrok falvai lángolnak messze-messze,
Emitt egy elefánt barcogva elszalad.

S ott lenn, a híd tövén, egy ívnek nekidülve
Hallgatja Hannibál, gondolkodón s örülve,
Hogy' dobban meg a föld a légiók alatt.

¹ A Trebbia melletti ütközetben (218 Kr. e.) győzte le Hannibal Sempronium, miután előbb már megverte a másik konzult is, Scipiót. — Buccina : hadi trombita-féle. A numidák : Hannibal könnyű lovasai. Az insubrok : észak-itáliai gall törzs.

ERNESTO ROSSINAK, A TRAGIKUS SZINÉSZNEK.

(Egy Dante-recitálás után.)

Oh Rossi! láttalak Hamlet mezében
Tébolyba hajtani Oféliát
S a gyászos kendőt tépni tigrisképen,
Midőn a vas féltés csapott le rád.

Mint Lear s mint Macbeth járultál elébem,
S láttam, mi olasz hévvel csókolád
Halvány menyasszonyod a kriptá-mélyben...
De multkor még nagyobb volt glóriád.

Gyönyör még borzongás szállott szivembe,
Mikor újítva hármadrímű dalt,
Arany szavadnak harsonája zenge,

S az alvilágnak lánghevétől rőten
Egyszerre élve megjelent előttem
Alighieri s Poklából szavalt!

A SAS HALÁLA.

Midőn a sas már túlszállt az örökös havon,
Még szűzibb levegőben szeretne bontni szárnyat:
Ott, hol hozzá a nap-láng még közelebb vagyon,
Ihassa zord szemébe melegjét hév sugárnak.

Emelkedik. Alatta szikrázik a vadon,
S ő egyre feljebb szállni még most se, most se fárad.
Fel a vihar körébe tör büszkén, szabadon —
S ott hirtelen feléje villámnak fénye árad.

Vijjong, kerengni látszik, az orkán föl s levágja.
S míg issza még a lángot felséges búcsuban,
A fénytől áthatított örvény felé zuhan.

Boldog, ki szabadságra vagy dicsőségre vágyva,
Az álma mámorában, ereje teljiben
Jut tündökölve, gyorsan — oda, hol elpihen!

VICTOR HUGO.

A HÍD.

Köröttem a homály volt. Tátonga rémesen
 A mérhetetlen örvény, melynek nincs széle sem,
 Sem bérce, sem tetője. Nem mozdult semmi benne,
 S úgy érzem, lelkem elvész a néma végtelenbe.
 Keresztül a vak éjnek áthatlan sűrűjén
 Felém egy csillag rezgett: az isten volt e fény.
 S kiálték: «Lelkem! Lelkem! Hogy e mélységen átal,
 Mely nincsen elkerítve se korláttal, se gáttal,
 Az istenig mehess el az éj sötétiben :
 Egy óriási híd kén' száz millió iven.
 Ki épít olyat? Senki! Oh szörnyü! Sírj, oh lelkem!»

S míg néztem a homályba, néztem kétséggel telten,
 Egy fantom tűnt élémbe, fehérén, csillogón.
 Ép olyan volt alakja, mint könnycsepp hogyha vón',
 Homloka ifju szűzre, keze gyermekre vallván :
 Mint gyöngye liljom állt ott, oly tiszta, olyan halvány.
 És fény lövellt kezéből, ha egy a máshoz ért.
 Reá utalt az ürre, hová az, ami élt,
 Lehull örökre s melyből még visszhang sem hatolhat,
 S szólt : «Óriási híd kell? Építék néked olyat!»
 A sápadt árny-alakra fölnéztem s kérdezém :
 «Mi a neved?» «Imádság!» felelt a tünemény.

EXTASIS.

Magam valék a parton, csillagzó éjjelen ;
 Hajótlan volt a tenger, az ég felhőtelen.

S a látható világnál szemem messzebbre járt.
 S az erdők és a szirtek és minden ami van,
 Zavart morajjal kérdé az éj homályiban
 A csillagot s a tengerárt.

S arany szín csillagoknak mérhetlen rendjei
 Ezer harmóniával elkezdtek zengeni,
 Meghajtvá koronájuk tüzellő lángjait,
 S a kék habok, melyekkel nem bírhat semmi gát,
 Görbitve hab-gerincök, mind, mind ezt suttogák:
 Az isten ez! Az Úr van itt!

IMÁDSÁG.

Ora pro nobis!

Imádkozz, gyermekem! Az éj, lásd, közeleg,
 Immár a fellegen egy csillag átrezeg
 És már-már ködbe vész az ormoknak szegélye.
 Nagynéha messziről egy-egy kocsi nyikorg —
 Halld! minden csendesül; útszéli hárs a port,
 Mit nappal fölszedett, lerázza esti szélbe'.

Amiket eltakart a büszke napvilág,
 Feltűn, megannyi láng, a csillag-miriád,
 S halványul nyúgaton a bíbor özön árja.
 A tó színe fölé ezüstös fény omol,
 És minden elvegyül, ösvény, fa és bokor,
 S a vándor meg-megáll és utját nem találja.

A nappal a bajé, gyűlölet- s dologé —
 Imádkozz! itt az éj! A szent, a komoly éj!
 A pásztor kimerült, a nyáj nyöszörgve béget,
 A tóhab és a szél, mely átleng a romon,
 Mind szenved, mind sohajt. Nem kell, csak nyúgalom,
 Imádság s szeretet a lankadt mindenségnek.

Most szállnak angyalok a kisdedek fölé,
 S amig mi rohanunk az élvezet felé,

A mennyországra néz valahány pici gyermek ;
 Kacsót kacsóra tesz, mezitláb térdepel,
 És ugyanegy imát egyszerre rebeg el
 S a mi számunkra kér az istentől kegyelmet.

S aztán elszendereg. De ím leszállanak
 Az arany-álmok is, ez óriási had,
 Mely akkor születik, ha haldokol a lárma ;
 A piros ajkakát meglátják messziről
 S miként virág fölé a vidám méh repül,
 Úgy rajzanak le mind a pici nyoszolyákra.

Oh bölcső álmai! Gyermek fohászai!
 Te hang, mely csak vidítsz, és nem tudsz bántani,
 Édes Religió, mely mosolyogsz derülten!
 Az éj hangversenyén csodás elő-zene! . . .
 Két szárny alatt pihen a kis madár feje,
 A gyermek szelleme — imába elmerülten.

A DSINNEK.

A város
 Lepihent,
 Halálos
 A csend.
 Immáron
 Az áron
 Az álom
 Kereng.

De mi szél kel?
 De mi zajg?
 Ez az éj, mely
 Felsőhajt,
 Mint a lányka,
 Hogyha bántja
 Szive lángja
 S szűt ohajt.

Egy hang úgy csendül,
Mint csengető.
Im onnan lentről
Egy törpe jó.
Fél lábra áll
A csöndes árra
S vigan dudálva,
Így táncol ő.

Most a zaj közelget,
Visszhang ébredez :
Vélnéd, átkos helynek
Nagy harangja ez.
Mintha künn tolongva
Ember-ár zsibongna,
Hangok szállnak-kelnek,
Majd meg semmi nesz.

S ez kiknek síri zajja?
A dsinn-had közeleg.
Fussunk! a lépcső alja
Ad jó buvó helyet.
A lámpafény kialva
S a hosszú, hosszú karfa
Nagy árnyat vet a falra —
Sötét a mennyezet.

Jó a dsinnek nemzedéke,
Éles füttyel érkezik.
Szálfa roppan, mintha égne —
Megreccsentik lépteik.
Hadjuk röpte milyen fürge
Milyen gyorsan száll az ürbe',
Mint a felleg, mely repülve
Szétokádja mennykövít.

Itt vannak! Ablakunk bezárván,
Így lessük őket idebenn.
Mily lárma! Hogy' száll künn a sárkány,
A vámpír! Ah, mi fürtelem!

A háztetőn nézd hogy' lóbálnak
 Órjas gerendát, mint fűszálat ;
 A rozsdás nagy kapú sem állhat
 Nyugton s csikordúl rémesen.

Pokoli lárma! Hogy' üvöltnek, bögnek!
 A szörnyü rajt hogy' úzi a vihar!
 Házamra látom már lecsapni őket,
 Alattuk, érzem, hajladoz a fal.
 Tető süvít — vélnéd hogy ing a légbe'.
 Vélnéd, a dúló förgeteg kitepte,
 S most mint a fáról hulló falevélke,
 Repül tovább az orkán szárnyival.

Proféta! Hogyha szabadúlok
 S e szenny-csapat el nem ragad,
 Megyek s imázva leborúlok,
 Hol füstölőid állanak.
 Oh tedd, lakom kapúi mellett
 Gyöngüljön az a lánglehellet,
 S hiába legyen, hogy e sergek
 Kaparják ablakfáimat.

— — Elhaladtak. Már a tábor
 Szétiramlott, fut, szökik.
 Messze szálltak már e tájról,
 Már kapum nem verdesik.
 S amint hadjuk tovatörtet,
 Mindegyik száz láncot csörtet,
 S lépteik nyomán a tölgyek
 Nyögnek s ingnak törzsökik.

Szárnycsattogás meg lárma,
 Mindinkább enyhülön,
 Mindég kuszábbra válva
 Foly szét a sík mezőn.
 Már most csak olyan gyenge,
 Tücsökdal mintha lenne,
 Vagy mintha éji csendbe'
 Jég koppan a tetőn.

Egy-egy furcsa szótag
 Hallszik közbe még,
 Pusztai lakóknak
 Méla kürtjekép.
 És a tenger mellett
 Közbe' nóták kelnek —
 Álmodik a gyermek
 S tündérhonba lép.

A sírok népe,
 A dsin-csapat,
 A szörnyü éjbe'
 Gyorsan halad ;
 S mormol miképen
 Tengerfenéken.
 A vad sötétben
 Mormol a hab.

Minden néma
 És kihalt,
 Csobban néha
 Még a part.
 Vélnéd, szent nő
 Mond esengő,
 Lágyan csengő
 Imadalt.

A szent éj
 Komor . . .
 Zaj nem kél
 Sehol.
 Már vége —
 A légbe'
 A béke
 Honol.

A NAGYANYÓ.

«Hát alszol? Ébredezz, anyáknak anyja! Látod,
Ha máskor aluszol, mozognak ajkaid,
És szendered olyan, minő az imádságod.
Ma ülsz, mint kőszobor ; lélekzeted elállott,
És szád — mi különös — ma meg se moccanik.

Fejed' lehajtva ülsz, olyan szomorkodóan —
Hát minket nem szeretsz? Rosszak valánk megint?
Fogytán a gyertyaszál, s a tűz is elalvóban ;
Szólj, mert a gyertyaláng s a tűz a kandallóban
S velük mi ketten is mind meghalunk, óh mind!

S ha minket halva lelsz kilobbant gyertya mellett,
Ébredten, nagyanyó, mit mondasz majd nekünk?
Ah, két kis unokád nem hallja majd keserved!
Szent pátronád hívod, hogy adjon segédelmet
S ölelsz soká, soká, s mi föl nem ébredünk!

Kezünkben kezeid talán fölengednének?
Add hát! S dalold nekünk a trubadúr dalát :
Hogy' küzd a hős lovag, kit jó tündére véd meg,
Ki zsákmányt visz haza virág hely't kedvesének,
S őt híva szüntelen, úgy osztja a halált.

Miféle szent ima riaszt el gonosz árnyat?
Repülni Lucifert ki látta? oh regéld!
Milyen rubint ragyog fején a gnómkirálynak?
A fekete manók vészesbnek mit találnak :
Turpin zsoltárait vagy Lóránt fegyverét?

Vagy képeket mutass nagy, vastag bibliádba',
Az aranyos eget, hol száz szent térdre hull,
Jézuskát, ahogy ép a három bölcs imádja!
Vezessed ujjaink, halkan silabizálva,
Ahol jó Istenünk rólunk szól latinul.

A gyertya, nézd, anyó, alig hogy pislog immár,
 Tűzhely körött az árny setéten lengedez ;
 A szellemek raja talán már odakinn vár.
 Oh mért imádkozol? S ha alszol : ébredj mindjár'!
 Te, máskor vígaszunk, ma mért hogy rémítesz?

Jaj, mily hideg karod! Ne tartsd szemed lezárva.
 Azt mondtad a minap : a föld tájékiról
 Az ember égbe jut, meg sirba . . . jó halála . . .
 S az élet eltűnik . . . Oh mondd meg valahára,
 Mi is az a halál? . . . Hát ajkad mégse szól?»

Könyörgtek ott soká, kesergő, síró hanggal ;
 Viradt s nagyanyjukat föl nem kelté a hajnal,
 De kondul egy harang, mely tompán kesereg . . .
 S ki este arra ment, egy útas vette észre,
 Hogy szentírás előtt, egy üres ágyra nézve,
 Térvelt s imádkozott két könnyező gyerek.

MIVELHOGY, ÉDESEM . . .

Mivelhogy, édesem, tölt serlegedbül ittam
 És sápadt homlokom kezedbe' nyughatott;
 Mivelhogy szellemed édes lehet beszíttam,
 Mint templomból jövő, rejtelmes illatot ;

Mivelhogy hallhatám a szót, melyben kiöntéd
 Szivednek titkait, én szép szerelmesem ;
 S láttam mosolyodat és láttam búdnak könyjét,
 Hogy átkaroltalak, ajk ajkon, szembe' szem ;

Mivelhogy csillagod, amely már annyi éve
 Homályos ködbe' volt, kigyúlt fejem felett ;
 Mivelhogy rózsafád ép éltem csermelyébe
 Akart hullajtani egy drága levelet ;

Oh most már mondhatom : Nem gondolok tirátok,
Évek ! csak szálljatok — én meg nem vénhedem.
Oh elvihetitek a sok hervadt virágot :
Nem-hervadó virág bimbózik énnekem !

A mindig telt pohár, amelyből írt kapok,
Nem fogy ki, bárhogyan s bárhányan is enyésztek :
Mert több tüzem vagyon, mint nektek hamvatok,
És több szerelmem is, mint nektek feledéstek !

NYÁRI ÉJ.

Mely tegnap ránk borult, a nyári éj mi szép volt,
Mily méltó volt reád! Hogy' ragyogott az égbolt,
S a légnék balzsamát milyen mohón szívám!
Hogy' némitá a zajt, hogy' árasztott nyugalmat,
Hogy' hullott kebliből szerelmesítő harmat
Virágra, rád, reám!

Ott ültem én veled, örömben úszva, lángban ;
Te rám vetéd szemed, s én szíved benne láttam
És csüngtem homlokod búbajos derűjén.
S bár el nem árulád, hogy lelked min merenge,
Ábrándos képeid átfolytak kebelembe
S őket tovább szövém!

S áldottam istenünk, ki rám e kegyet ontá,
Ki teveled, oh lány, az éjt tevé rokonná,
Ki, hogy nyugodt legyek, ki, hogy boldog legyek.
A szépet s szűziest oltá be lényetekbe,
S oly fényes-, illatos-, s oly mámorossá tette
Az éjt és tégedet!

Ah, igen, Ó az, Ó, akit hívően áldok,
Ki lelked' alkotá s alkotta e világot ;
Gyönyört szemem s szívem csakis őtőle kap.
Minden titok mögött ő rejtezik, az Isten,
Ő tette, hogy szemed oly fénnel csillog ittlen,
Mint odafönt a nap!

Ő vitte bé, az Úr, mindenbe a szerelmet,
 Mely nélkül egy atóm nem élhet, nem teremhet,
 Ő tette, hogy az éj szebb, mint a nap szaka,
 Maga az isten az, szívemnek édes Gondja,
 Ki tele kelyhiből rád annyi bájat onta —
 Szeretnem is ő készít maga.

Oh hadd szeresselek! A szerelem az élet!
 Hisz mást nem irigyel, mást nem sajnál a lélek,
 Midőn az ifjuság már-már nyugodni tért.
 E nélkül nincs tökély, nincs semmi fény e nélkül:
 A báj csak pusztá fő, ez kell reá füzérül:
 Fogadd el e füzért!

Nem tölt be egy szívet, oh higgyed ezt el nékem,
 Ha csüng az aranyon vagy egy kis dicsőségen;
 A harcmezők pora az üdvre nem elég.
 Ködképet hajszol az, ki dőren nagyravágyva,
 Mindennek, ami van, keserü kérgit rágja
 S nem élvezi belét.

Egyéb kell minekünk: két gondolatnak násza,
 Elfojtott sóhajok, kezek szorongatása,
 S a bűvital, melyet nőajkról férfi szív;
 És minden, mit a szem a szembe láthat írva,
 És minden lágy dana, mit zenghet az a líra,
 Amelynek neve szív.

Mindent, ami csak él, egy titkos törvény kerget
 Egy drága pont felé, amelyen nyugtot lelhet,
 Mely éjen s napon át magától nem ereszt.
 A hattyut tó vize, halászt a bárka vonja,
 A sas meg untalan fölívág a bérci honba —
 Lelkünk szerelmet esd.

VÁRAKOZÁS.

Kússzál, evetke, föl a fákra,
 Kússzál a legmagasbik ágra,
 Mely ing és leng, miként a nád.
 S te ősi tornyok hú lakója,
 Oh szállj a templom-csúcsra, gólya,
 S a várra, az égig nyulóra,
 És onnan nézz alád.

Ne nyugodj' fészked lány ölébe',
 Oh sas! röpj a bérc fölébe,
 Melyet örökkön hó fed el.
 S te is, kit a hajnalnak nyilta
 Dalolva lel már, víg pacsirta,
 Mig szárnyad a felhőt hasítja:
 Repülj mindegyre fel!

És most a fáról, a toronyról,
 Felhőkből, várból, bérc-oromról
 — Oh csak ez egyet kérdezem —
 Nem láttok-é vajon semerre
 Egy kócsagtollat ingni fel-le,
 S egy mént, amelynek büszke terhe:
 Én visszatérő édesem?

JÓJJ . . .

Jójj! — Egy láthatatlan flóta
 Búg amott a fák alatt . . .
 Legbékésebb az a nóta,
 Mellyel pásztornép mulat.

A tavat a tölgyes alján
 Megfodrozza ím a szél . . .
 Legvígabb dal, mit a galyján
 Kis madárka zengicsél.

Oh ne búsúlj, drágaságom,
Oh szeress, egyetlenem . . .
Legédesb dal a világon,
Amit zeng a szerelem!

PIERRE LACHAMBEAUDIE.

A RHÔNE ÉS A GENFI TÓ.

Zuhogva ront le és tajtékozón
A hegység szirtjei közül a Rhône,
Aztán utat tör át a genfi tón.

S ez egyszer így szólt: «Hallgasd meg szavam;
Maradj itt édesem, kedved ha van,
S pihenj ágyamban, nyugton, mint magam.

Miért rohansz ily türelmetlenül?
Sok hó-takarta bérc vesz itt körül,
S bizton megóv a szélvihar elül!

Meglásd, ha nászra kelnek vizeink,
Hogy' éldegélsz velem, kedved szerint,
Habod mi édes, lágy szenderbe' ring!»

A Rhône nem válaszol, csak rá se néz;
Megtészi üdvös útját, bár, ha kész:
A sorsa az, hogy a tengerbe vész.

A hivatásra büszkén, mit betölt,
Halad tovább s partján frissebb a zöld,
S amelyet öntöz, gazdagabb a föld.

Ember! ha van szivednek mélyiben
Erős hited : a munkád nem pihen,
De dolgozol szünetlen' és hiven.

Egy égi kar vezet és sem szeszély
Nem térít el utadtól, sem veszély ;
Előtted mindég ott a *büszke cél!*

A KIS HARANG ÉS AZ ÖREG HARANG.

A notre-dame-i vén toronyba'
Apró harang szólt csengve-bongva.
Hítt mindenféle kis meg nagy misére
Processziót kísére —
S a többi. Ám nagy ünnepély ha folyt :
Nem szólott. Épen a szomszédja volt
A Notre-Dame öreg harangja,
Amelynek rég nem csendült már a hangja,
Csak függött, méltósággal, komolyan.

Szólt egyszer öccse : «Ilyen-amolyan!
— Így sérti az orcátlan — mit lopod,
Te vén here, lebzselve a napot?
Míg egyre cseng az én ütőm —
Tunyálkodol te rémitőn!»

S rákezdí az öreg harang
És zúg az ekhó fönt s alatt :
«Igaz biz, öcsikém,
Nem szól sűrűn igém.
De hogyha szól : a honnak gyásza van,
Vagy a királynak násza van ;
Közelg egy nagy veszély,
Vagy győz egy hadvezér ;
Egy szóval : nyelvem hogyha leng —
Nagy dolgokat jelent!»

A HERMELIN ÉS A PATKÁNY.

Egy sziklabérc ösvényein
Egy patkány élt s egy hermelin,
Amígnem étket többé nem találva,
Mindkettejüknek felkopott az álla.
A patkány ekkor, elhagyván lyukát,
A fehérprémükhöz fut át :
«Nézd — így szólt — túl e völgynek mocsarán
Mi gazdag rét terül!
Ott egy major van, kedves cimborám,
S bogyót meg szárnyast kínál ételül.
Jerünk, usszunk át! Hisz tovább ha késünk,
Biztos halál a részünk!»
«Mit? szólt az, — és hiszed, hogy túrni tudnám,
Hogy e latyak fertőzze bundám?»
«Eh, baj is az! Legfőbb a tele bendő!»
«Nem, nékem az nem elegendő!
A fő, hogy éltem makulátlan éljem!
Inkább nyomorgok, inkább döglöm éhen,
Inkább pusztúljak el akárhogy —
De bé nem szennyezem magam!»

JEAN LAHOR (HENRY CASALIS).

A HOLDBÉLI CIGÁNY.

Meséli Fáraónak népe,
Hogy éjféltájba' rendesen
Egy holdbeli cigány kezébe'
Hegedű szól — oly csendesen,

Hogy muzsikája halk sohajját,
Ha nincsen a ligetbe' szél,
Csupán szerelmes párok hallják,
Mig ajkuk suttogón beszél.

Im fönn a hold az égi bolton
S fényt hullat a liget fölé :
Jer drágám, lessük, hogy a holdon
A vén cigány hegedül-é?

ALPHONSE DE LAMARTINE.

MAGÁNY.

Ott fent a bérctetőn, árnyába' régi tölgynek,
Gyakorta leülök, midőn a nap lemén ;
És téveteg szemem elnézi lent a völgyet,
Merengve változó, százféle kellemén.

Tajtékszva ront tovább a hegyi ár alattam
S tekergő úton a távol ködbe vész ;
Ott szendereg a tó némán és mozdulatlan
És Vénus csillaga ép' tükörébe néz.

Az egyre barnuló, erdő-fedett hegyekre
A tűnő napsugár végső csilláma rezg ;
Az éj urasszonya, felhőinek megette,
Kibukkan s a határ homályosulni kezd.

Im most a gót torony áhítatos harangja
Szent dallamot bocsát az esti légbe szét ;
A vándor áll s figyel a méla, tiszta hangra,
Mely győzve leveri a nap muló nesztét.

De közönyös szívem ez édes képek láttán
Nem érez már gyönyört, s nyugodt ma sem vagyok ;
Bolygok, mint árnyalak, ez únott földnek hátán —
Az élet napja rám, halottra, nem ragyog.

Hiába csüng szemem a magason s a mélyen,
Dél s észak és kelet és nyugat mind sivár!
A messzi végtelent által hiába mérem :
Látom, hogy engem üdv sehol, sehol se vár!

Mit nékem ez a völgy s ti kunyhók és ti várak?
 Szépségitek szívem' le nem bilincselik;
 Te szirt, folyó, csalit — már mindhiába járlok!
 Üres egész világ, mert *egy* arc nincsen itt!

Mindegy nekem, a nap ha feljön, ha lemégyen:
 Egykedvűn, szóttalan követem ösvenyét;
 Mindegy, miként halad: borús vagy tiszta égen —
 Hisz forgásátul én mit is remélenék?

Bár üzhethném nyomon e fényes büszke lángot:
 A lelkem mindenütt csak pusztát látna majd.
 Abból, mit béragyog, már semmit sem kívánok:
 A nagy mindenbe' nincs, amit szívem ohajt.

De túl a fénykörön, amelyen gömbje átforg,
 Hol más nap tüze gyúl más, szebb határokon:
 Ha itt hagynám alant e gyarló földi fátyolt,
 Tán látnám azt, miről oly régen álmodom.

Tán innám végre ott a rég kerestem forrást,
 S átjárna uj remény s uj szerelem heve,
 Ott vón' az ideál, melyet sovárgunk folyvást,
 S amelynek ideleln a földön nincs neve.

Auróra szekeren oh mért nem szállhat lelkem,
 Hogy, vágyaim hona! fel hozzád lengenék?
 E földi számüzést már oly sokat viseltem! —
 Pedig már semmi sincs, mi ide kötne még.

Ha elhervadt levél födi a parlagot,
 Fölkapja a vihar, a légbe szerte hordván;
 És én is, érzem, csak fonnyadt galy vagyok —
 Oh vígy el engem is, ragadj el innen, orkán!

A TÓ.

Hát mindig új s új part felé vitetve
 Így hányatunk ez örök éjen át?
 És nem merül sehol fel egy szigetke,
 Mely, bárha percre, nyugtot ad?

Ah tó, megjöttem egy év elhaladtán,
 Hová, hogy ő is megtér, azt hívém :
 De nézd, magamban búsulok e padkán,
 Hol annyit ültünk, ő meg én!

Igy zajgtál akkor is e szikla mellett
 S megtörtén épígy hullt vized alá,
 Tajtékokat felénk épígy lövellted,
 Mely lábacskaít csókolá.

Tudod-e még, hogy' vittél őt meg engem?
 Csönd ült az alkonyuló ég alatt,
 S az evezősök ritmikus ütemben
 Csapkodták zengő habodat.

S egyszerre, földön ismeretlen ének
 Riasztja fel a pihenő ekót ;
 Figyel a hullám s várja, mit beszélnek
 Mit zengnek lágyan el e szók :

«Megállj, Idő! Oh ne enyészetek,
 Órák, ne szálljatok!
 Hadd szívjuk lassan édes mézetek,
 Ti legdicsőbb napok!

Idő! repülj hamar az átokverte,
 A nyomorult felett,
 Hogy messze szálljon véled gondjuk terhe
 Ki boldog, azt feledd!

De néhány percet is hiába kérek —
 Rohan a pillanat;
 «Légy hosszabb!» h'jába mondom azt az éjnek —
 A hajnal már hasad.

Szeressünk hát! Az órák elhaladnak —
 Élvezzük jelenünk!
 Nincs révünk, partja nincs a pillanatnak —
 Az is, mi is megyünk!»

Miért hogy az időnek tovatünte
 Époly gyors akkor, ha a szerelem
 Az üdvnek habját önti serlegünkbe,
 Mint hogyha gyászt hoz szüntelen?

S ez üdvnek nyoma vesszék mindörökre?
 Elmúlt egészen? Oda van, oda?
 Mely adta, az a perc el is törölte,
 S nem adja vissza már soha?

Te Semmiség, öröklét, mult, te örvény,
 Mit téssz a nappal, mely beléd szakad?
 Ez égi boldogságot összetörvén,
 Mit téssz, hogy újra visszaadd?

Ah tó, te barlang, sziklák, erdők árnya!
 Az év kimél, ujjá szül titeket —
 Hát legalább legédesb éjszakámra
 Ti mindig emlékezzetek!

S ez emlék lengjen nyugtod- s viharodba',
 Oh szép tavam, mosolygó partodon;
 A fenyő ága mind csak ezt susogja,
 Ezt hajtsa minden sziklarom!

És ezt a szellő, mely reszketve szárnyal,
 És ezt a hab, a lágyan csobbanó,
 És ez rezegjen a csillagsugárral
 Szined fölé, oh drága tó!

A nád ha zizzen, hogyha szél nyögell,
 Minden paránya balzsamos legednek,
 Amit az ember lát, hall és lehell —
 Mind mondja el, hogy «*Ők szerettek!*»

ŐSZ.

Oh ritka lombu fák, köszöntelek!
 Üdv, szertehullott sárga levelek!
 Üdv, végső szép napok! . . . A földnek gyásza
 Tetszik nekem, mert bánatomnak mása.

Merengve járok puszta úton,
 S megint — oh most utólszor! — láthatom,
 Hogy' rezg a sápadt fény a lombon által
 S alighogy el tud bánni a homállyal.

A természetnek elhal mindene,
 S oly vonzó fátyolos tekintete,
 Miként ha jó barát, végsőt sohajtva,
 Felénk mosolyg, aztán lezárul ajka.

Én is, hogy létem napja letelik,
 Siratom újra hunyt reményeit;
 Megfordulok s irígyen végig nézem
 A jót, amelyből nem vevém ki részem.

Föld, napsugár, természet! oh vegyed,
 Vegyed siromnak szélén könnyemet!
 A fény oly tiszta, olyan illat foly szét,
 A nap a haldokló szemének oly szép!

Szeretném mostan kiüríteni
 A kancsót, mely öröm- s mézzel teli.
 Amelyből éltet ittam: serlegemben
 Lehet hogy benn' maradt egy édes cseppem.

Egy nap tán meghozhatta volna még
A boldogságot, melyet nem lelék!
Találtam volna ez embergomolyba'
Szívet, mely szívem' megértette volna!

Hulló virág a szélnek adja át,
A naptól elbucsúzva, illatát . . .
Én meghalok, s mint gyászos, méla ének,
Keblemből úgy repül tovább a lélek.

LECONTE DE LISLE.

AZ ELEFÁNTOK.

A vörhenyes homok, mint csöndes tengerár,
Lángolva fekszik ágyába' s hallgatag.
De rezg, hullámozik a távol szemhatár,
Ahol réz-színü gőz fedi a falvakat.

Élet, zaj nincs sehol. Az oroszlán-család,
Barlangja fenekén, jóllakva elpihent.
Hol néha felüti a párduc is lakát
Ér-menti fák alá a zsiráf inni ment.

A fojtó légen át madárka sem repül,
Csak mint parázs tüzel a nyárnak heve le ;
Az óriás-kigyó álmában áthevül
És meg-megrázkodik, hogy csillog pikkelye.

S mig minden szendereg s' kihalt a bús magány,
S mig szikrát hány az űr redőtlen ég alatt :
Lassú, szívós utas megy át a Szaharán —
Egy elefánt-sereg hazafelé halad.

Ott jönnek, messziről, sűrű port verve fel,
A barna tömegek, és nincs utjukba' gát ;
Az egyenes irányt nem hagyják percre el,
S a fővény-halmokon nyugodtan törnek át.

Elöl egy agg vezér. A teste oly repedt,
Mint tölgyfa, amelyet a kor régente vív.
A feje mint a szirt ; s amint így lépeget,
Hatalmas háta is meggörbül, mint nagy ív.

Nem lassubb, nem sebesb egy árva lépte sem ;
 S amint a cél felé megyen a kapitány,
 A lomha vándorok úgy mennek csöndesen,
 És mély barázda nyíl' nagy lépteik nyomán.

Ormányuk földet ér, legyezget nagy fülök,
 Így járnak, húnyt szemün. Gőzölg petyhüdt hasuk,
 Melyről a veriték felszáll mint sűrű köd ;
 Fölöttük száz bogár nyüzsögve, rajzva zúg.

De mit nekik bogár, mit nekik szomjuság
 S hogy lángzó sugarak a hátuk perzselik?
 Már látják álmodón az elhagyott hazát,
 Hüvös lakóhelyök' : fügefa-erdeik'.

S látják a nagy folyót, hol hosszú éjeket
 Átbőg a víziló, s ahol az ő hadok
 A hold sugárban nyúlt árnyékot vetett,
 Tiporva gyöngé sást, szürcsölve fris habot.

És mennek lassudan, reménységgel teli,
 Miként sötét vonal a homok-tengeren.
 S hogy lomha menetök a távol elnyeli,
 A pusztaság megint üres, élettelen.

AZ OROSZLÁN HALÁLA.

Mint vén vadász, ki friss leget kíván
 S a bika barna vérét : ormon állva,
 Nézett a síkra s le a tengerárba
 S boldoggá tette a szabad magány.

Ketrecbe' járt föl és le azután,
 Mint kárhozott, ki poklok mélyit járja ;
 Bámész tömegnek lett mulatság-tárgya
 S döngött kemény feje a rács falán.

S hogy sorsa megváltozni nem akart,
Egyszerre ellökött ételt, italt,
Sovárgó lelkét testéből kivetve.

Oh szívem, te lázongni nem szünő!
Pihegve jársz-kelsz földi ketrecedbe' —
Oh gyáva! mért nem téssz úgy, ahogy ő?

NEFERU-RÁ.

Aranyos lektikán ott ül az ég királya,
Thébának istene, Khonsz, a Tökéletes.
Szeme s nyaka merev, és szögletes a válla,
Keze odasimúl nagy, éles térdihez.

Elől, a kebelén, s a hátán is lecsüggve
Halántékcsonthait nagy pántlikák fedik.
Tekintete nyugodt, de látszik benne üdve,
Amint ül szótlantul és ébren álmodik.

A vörös sphinxeket végigfürösztve fénnyel,
A hajnali sugár szikkadt homokra hull.
Öreg Anúbiszok állnak merev köténnyel,
Fejök: sakál feje s üvöltenek vadul.

Tíz pap megy lassudan a Nílus vize partján,
Ütemre, s mind lenéz a sárga föld felé,
Vivén a lektikát s egy széles ernyőt tartván
Ammonnak szűz fia, a nyugodt Khonsz fölé.

Hová megy Khonsz király, az égi gyógyító Úr,
Ki mindig önmagát termékenyíti meg,
Kit Mút szült hajdanán a legfőbb Alkotótúl?
A Láthatlan fia hová megy és minek?

Ott ült egy ezredig, tünődve-tünelődve,
 A gránit-pálmafák árnyéka csöndjiben,
 Hol az áldáshozó szent lótusz nyílt előtte,
 Melynek kék szirma közt a Cserebűly pihen.

Mért kelhetett ma fel órjas talapzatárul
 Ő, aki életet ad s megenyhít bármi bajt?
 Szólt : «Mint a föld esőt, amely üdítve ráhull,
 Az a királyi sarj erőm' úgy érzi majd!»

Nagy Rhamses várja őt. A három ország gyászba'
 És mind a húsz nomosz könyezve vágy' reá :
 Mert Khonsz ha nem jön el a bús fejedelmi házba,
 A «Nap Szépsége» tűn' — meghal Neferu-Rá.

Ott senyvedez a szűz ; nincs rajt nyoma se pirnak,
 Mint nincs a lepleken, hová lefekteték.
 Lehúnyva két szeme, miként lehúny a csillag,
 A nap sugárinak ha érzi jövetét.

Tegnap Neferu-Rá vigan szedett virágot
 És arca s homloka fénylett miként arany,
 S mosolygva néze föl, rózsás íbiszt ha látott,
 És békés volt szive, derült és gondtalan.

Most könnyez : misztikus, lázas, keserű álmok
 Emésztik életét, hogy már-már vége lett . . .
 Mely isten nyúlt felé? mely démon volt oly álnok?
 E fényes rózsaszál tán meghal — mert szeret?

És hogy Neferu-Rát titkos veszedelemnek
 Hervasztja szellete, mint pálma-csemetét :
 Chem isten földjei csak bánatot teremnek
 És Ramses lelke is, miként az éj, setét.

De megjött Khonsz, a jó, akitől balzsam árad,
 Ki láng is, harmat is, ki nem tűr sebeket,
 Ki újra nedvet ad növénynek, mely kiszáradt,
 Ki újra kedvet ad a szívnek, mely beteg.

Közelg ; örömszivaj röpül feléje, csengve,
 S a nagy lépcsőzeten a menet fölhalad,
 A tömeg térdre hull, s Khonsz lépked néma csendbe
 A bíbor mennyezet s az oszlopok alatt.

Remeg Neferu-Rá, istent előre sejtve ;
 Szemébe' szerelem és rettegés lakik,
 S miként sugár, melyet a nap földön felejte,
 Mosolyra nyitja meg halovány ajkait.

Mosolyja mily nyugodt, mily víg e pillanatba'!
 Tán alszik, s szép nagyon, amit álmába' lát ...
 A földi lét helyett örökös éltet adva,
 Meggyógyította Khonsz a szép Neferu-Rát.

Rhamses, ne sírj. A baj, melyet szívébe' horda,
 Olyan volt, amely el sohase mulhatott.
 De megjött a halál és szárnyait feloldta
 S föléje balzsamot : felejtést hullatott.

A HIDEG ÉJI SZÉL.

A hideg éji szél sikong a fákon át
 S a száradt gallyakat vadúl a földre rázza.
 A messze sík fölött, mely a holtak lakása,
 A hó teríti szét halotti fátyolát.

Sötét vonalban, ott, holló-rajok keringnek.
 A szemhatár fölött, egész alatt, alatt ;
 Amott egy elhagyott, fagyos göröngyü hant,
 Hol szétszórt csontokon marakszik pár szelindek.

Hallom sohajtani ott lenn a holtakat. —
 Sápadt lakói ti a hajnal-híjas éjnek :
 Zavarni álmotok' mily emlékek jövőnek?
 Jéggé lett szátokon e jajszó mért fakad?

Te holt csapat, feledj. Szived régóta nem ver ;
 Se forróság, se vér nem tölti meg ered.
 Te férgek étele, boldog csapat, feledj —
 Gondold el, mi a lét s öleljen újra szender.

Ha ágyatokba majd én is leszállhatok,
 Mint aggott gályarab, vasát ki hullni látja :
 Mily üdv lesz érzemem, hogy oldva éltem átka,
 S hogy az, ki *én* valék, pihenhet nálatok.

Káprázat volt csupán. Nem nyíl' a holtak ajka.
 Csak a pár eb vonít, csak a szél fujdogál ;
 Vad természet, te vagy, mely összerázkodál —
 Véresre mart szívem, csak az, csak az sohajta!

Hallgass. Az ég siket ; s a föld vaj' érez-é?
 Ha úgy sincs gyógyulás : minek a könny? Oh hallgass.
 Ha végít járja már, némúl a sebzett farkas,
 Csak rágja azt a kést, mely torkát vérezé.

Tán még egy fájdalom, egy dobbanás van hátra.
 Osz't' semmi több. A hús tátongó ürbe dől,
 A síri hantokon felejtés füve nő
 S örök lepelt borít e sok-sok balgaságra!

MAURICE MAETERLINCK.

KERESTEM HARMINC ÉVIG ...

Kerestem harminc évig, hugaim,
 Oh vajjon merre bútt?
 Bolyongtam harminc évig, hugaim,
 S nem vitt közelébe út ...

Bolyongtam harminc évig, hugaim,
 S a lábam erőtelen ;
 Ő mindenütt jelen volt, hugaim,
 S mégis, seholse lelem ...

Most ebbe' a gyász-óra'ba', hugaim,
 Oldjátok le a sárúm ;
 Az alkony haldokol, hugaim,
 S úgy fáj, úgy éget a búm ...

Oh most, tizenhat éves hugaim,
 Útra ti keljetek ;
 Imé a zarándok-bot, hugaim —
 Oh meg kell lelnetek!

DAL.

S ha egy nap visszajönne,
 Mit mondjak néki e gyászba'?
 — Mondd néki, egyre vártam
 S belehaltam a várakozásba ...

S ha tovább is tudakozódik,
Nem is ösmerve rám?
— Szólj, mint testvére ha volnál,
Mert szenved majd talán . . .

S ha újra kérdezi, hol vagy,
Mit válaszoljak, édes?
— Add néki arany gyűrűmet,
Válasznak ennyi elég lesz . . .

S ha tudni kívánja, mért van,
Hogy minden pusztá itt?
— Mutasd a kioltott lámpát
S a nyitott kapu szárnyait . . .

S ha kérdi, mit beszéltél
Az utolsó pillanatban?
— Mondd, hogy mosolyogtam, félve,
Hogy sírni fog miattam . . .

EUGÈNE MANUEL.

A RUHA.

A szűk padlás-szobában, mely nappal sem derűs,
 A férfi és az asszony keményen összetűz.
 Az virradatra jött meg, rútúl lerészegedve
 S borókás fővel ébred, s most nyers és rossz a kedve.
 Körülnéz pisla szemmel és nyujtózkodva kél,
 Midőn jóféle munkást nyugvóra hív a *dél*.
 Ehetnék, s dirmeg-dörmög: «Még sincs ebéd, te renyhe?
 Nem nézted, hány az óra?! Még nincs szobánk se
 [rendbe?]

Mert dőre csselfogása, így védeni magát:

Ő kezdi rá a vádat, hogy őt ne érje vád.

«Felelj, hol kóboroltál? Honnan jössz? Asszony...

[asszony!

Te itt hagysz és csatangolsz? Vigyázz, mivel gya-
 [nakszom...]

«Munkát keresni voltam. Te hazajössz elázva,
 S nincs egy falat kenyérhaj, egy morzsa szén a házba!»
 «Én azt teszem, mi tetszik!» «Majd én is, ne feledd!»
 «Szeretem, ami tetszik!» «Én azt, *aki szeret!*»
 «Gyalázatos!!»

S e percben rút szidalomba tör ki
 Az inség-szülte búgond, mely lelköket betölti,
 És minden szó mit ejtnek, mint éles tördöfés,
 Majd régi pert ujit meg, majd a jövőbe néz,
 A vesztett boldogságot keserűn emlegetvén.
 Egyszerre szól a férfi: «De mért is perlekedném!
 Torkig vagyok, ha mondom. Naponként új szitok —
 Zúg tőle a fejem már! Asszony, sok ami sok.
 Hm, cifra páros élet, mit véled elviseltem!
 Ha még ez így tovább tart, elúnja testem-lelkem!
 Úgy sincs e zúgba' semmi, ami lekötne még —
 Szerencsém sohse volt itt, ajom-bajom elég!»

S rávág az asszony: «Értem. Jól van; menjünk no
[széjjel!

Régóta fenyegetjük egymást e nagy *veszéllyel*!»
«Igaz!» «Ugyis sokáig húztam ki, én botor!»
«Én is nagyon sokáig nyelem már ezt az ürmet!
Igy élni lehetetlen!» «Kínszenvedés!» «Pokol!»
«Eredj hát, mond az asszony, ha annyit kelle túrnöd!
Eredj és tégy szabaddá, s csak éld világod', éld!
Jóllaktam úntig azzal: dolgozni uramért!
Két ép kezem s szemem van — megélek én akárhogy!
Menj — cimboráid várnak! Eredj, heje-hujáldkj'!
Ahol ledülsz az úton, majd ottan alhatol:
Többé ide be nem jössz, te részeges lator!»

«Jól van. De azt hiszed tán, hogy én majd ezt a holmit
Mind itt hagyom tenéked: fehérneműt, butort, mit?
Kevés, mi megmaradt még — de nem hagyom a jussom.
Tán azt vigyem csak innen, ami a testemen?
Mindennek, ami megvan, rám kell hogy fele jusson.
Osztozzunk — az enyémből!»

«Ne mondd! Én istenem:
Ki dolgozott napestig? Ki vette? Te vagy én-e?
A bútorim! A munkám keserves szerzeménye!
De jól van; azt se bánom; a részed' elvihet'd!
Rám nézve idegen vagy — nem kell, ha a tied!»

És tolnak ágyat, asztalt, edényt, mit szednek öszve
És arcuk veritéke kicsordul munka közbe'.
A férfi lázba' tesz-vesz; szeretné, volna kinn;
Jár érzéketlen arccal s egy szó nincs ajakin.
Fütet-kutat fiókban, megmozgat minden széket —
Az istenverte munka, vélnéd, körmére égett!
Fel van fordúlva minden a szomorú tanyán —
Pedig paradicsomnak *ezt* nézték hajdanán!
Mily össze-vissza minden — az ember sírna láttán:
Egy-egy csomóba hánynak mindent, hová mi jut;
Nehány darab a földön, az asztalon, a ládán —
Osztt' egy szemfordulatban megosztják holmijuk.

«Enyim egy gyertyatartó — nesze, te fogd a párját ;
A poharad ni ott van — emitt vagyon a párnád!»
Mindent, mi az övök volt, elosztanak kétfele —
Mert bíró nélkül, így foly' a *nép* válópere.

Végére járt a munka. Komor, rút téli nap volt
S a szürke fénybe' mindez még sokkal gyászosabb volt.
Most hirtelen az ember valamit észrevesz.
A szarufára néz fel s egy zúgban fölfedez
Egy ócska-ócska bugyrot. S riad : «Hát ez miféle?»
S felbontja : «Úgy-e bár ezt magadnak tetted félre?
... Lássuk csak : egy kis szoknya, egy fejkötő van
[itt ...]

Szemök egymásra téved, s eszökbe villanik,
Hogy amik ott heverték oly rég, hogy elfeledték,
Szegény holt gyermekükről rájuk maradt ereklyék ...

És ott áll mindakettő, s döbbenve, szót se vesz
S egy régi fény sugára megint szivökbe rezg.
És látják kis leányuk ... Előttük áll im, épen,
S rájuk nevet ez első — s utolsó köntösében.

«Enyim ez!» mond a férfi, s pihenteti szívéen.
«Enyim lesz!» szól az asszony. «Hisz én, én készítem,
Tulajdon két kezemmel én horgoltam szegénynek!»
«Én akarom!» «Hiába! Magamnak őrizém meg!
Mit bánom! vígy akármit — csak ezt, csak ezt ne vidd!
Hadd csókolom meg olykor, sohajtva a nevit!
... Kis angyalom! Oh mért nem, mért nem hagyá
meg isten?!

Már három éve elmúlt, hogy fölrepült az égbe ...
Be kedves volt, be jó volt! Mióta nincsen itten,
Minden be más, be más lett! Hiába — vége, vége!»

Imbolygva lép urához, szó nélkül véve ki
Kezéből a ruhácskát — s az engedé neki.
Merengve, mozdulatlan sokáig áll a még ott,
Kétségbesetten nézve a szentelt hagyatékot.

Oszrt' megcsókolta lassan a kis fehér ruhát,
 Parányi főkötőjét, gyűszűnyi saruját ;
 Aztán, miként előbb volt, mind újra összerakja
 A kis halott ruháját egy vékony, kis csomagba
 És halkán súgja : «Nem, nem! Kicsordult a pohár —
 Megindulásod késő!»

«Hát késő volna már?»

Fakad ki most az ember, «megszólalt a leányunk —
 Hallottam a beszédjét. Megtiltja, szertehánynunk,
 Mit ő viselt a földön, hogy tőlünk elmene.
 S mert így közénkbe szállott s megdorgált szelleme :
 Mondd: meg tudsz-é bocsátni? Szivem távozni gyöngé!»
 S leül, s szemébe' csillog a bánás tiszta könyje.
 Az asszony megragadja : «Ne sirj! Már elfeledtem!»
 «Hát csak maradjunk együtt!» susogják mindaketten.

NICOLAS MARTIN.

ARANY MADÁR.

Dalolva szállt egy kis madárka
Csupa fehérvirágos ágra.

Ült bíborszínbe' ragyogón,
Mintha a nap küldötte vón'.

S a lélek (ollyan tisztán zengett!)
Üvegphárként véle csengett.

És oly ujongva énekelt,
Hogy minden szív reményre kelt.

Nincs többé. — Hajh! már sohse látom
Arany madárcám, ifjuságom!

LEGÉDESB HANGJAIT . . .

Legédesb hangjait a csalogány
Csak éjjelente zengi,
Ha zajtalan az erdei magány,
S nem hallja senki, senki.

S az a legédesb név a lány előtt,
Mit titkon ejt csak ajka,
Mit meg nem hallanak leleskedők —
Csak egyedül sohajtja.

S lantom legédesb éneke a rím,
 Mely csak lelkemben alszik,
 De a járókelőknek ajkain
 Sehol, seholse hallszik.

A HALÁL ANGYALA.

1870.

Hová, apám? — Mindenki mégyen,
 Én is megyek hát, s harcolok.
 — Hiszen már annyit küzdte régen!
 Most már reánk vár a dolog,
 Hárman vagyunk! — Leszünk majd négyen!

— Meghalt öcsénk; keresztje nálam,
 Szegény apánk, itt a halál van —
 Eredj haza; hideg a tél!
 Mi megboszúljuk őt, ne félj —
 Ketten vagyunk! — Leszünk majd hárman!

— Oh jó apám, a sors kegyetlen;
 E reggel gyászos volt megént.
 Öcsém kidőlt az ütközetben!
 De megboszúlni a szegényt
 Elég lesz egy. — Leszünk majd ketten!

Már mind a három odavan.
 Árokba dobták testöket.
 Elvetted, hon! minden javam...
 Most megboszúlni vesztöket,
 Magam vagyok csak, egymagam!

GUY DE MAUPASSANT.

A VADLUDAK.

Nincs nesz. Nem hallani egy árva madarat.
Komor s fehér a sík a szürke ég alatt.
Csak egy hollósereg veti árnyát a hóra,
Turkálja fölszínét s prédát keres alóla.

De íme, messziről, mindegyre közelegve,
Zaj kél. Fönn vadludak vonulnak nagy seregbe'.
A reptők üteme mindig gyorsabbodik :
Mennek miként a nyíl, nyakuk előre szegve,
S csapkodják a leget süvöltő szárnyaik.

A vezető, amely a lég vándor-hadát
Viszi erdőn, mezőn és óceánon át,
Bizgatni mintha kén' a lomhán szárnyalókat,
Közben fel-felsívít s gyorsabb menetre nógat.

Mint egy kettős szalag, a hangos karaván
Igy megy tovább s tovább, az ég boltozatán
Órjas háromszögét mindjobban megnövesztve.

De rab-testvéreik, a síksághoz szögezve,
Tipegnek lassuan, hidegtől dermedőn.
Egy rongyos kis fiú van velök a mezőn,
Kivel, mint nagy hajók, dülöngve, járnak-járnak.
Most hallják, odafenn sivítanak a szárnyak,
És fölvetik fejök. S látván, mi szabadon
Repülnek amazok a légi úton,
Mind, mind neki ered, hogy ők is mennek innen :
S vergődnek szárnyaik — de hajh, hiába minden!

S a hívó szózatot hallgatva lábhegyen,
Kusván bár, érezik szívök legmélyiben,
Hogy' megmozdúlt a vágy, az ős szabadság szomja,
A láz, mely lelköket a végtelenbe vonja . . .
S a hótakart mezőn, rémülten, szilajúl,
Még aztán is soká fel és alá szaladnak,
Kétségbesett sikolyt küldözve válaszul
A nagy égbolt felé, a testvér vadludaknak.

HAJDANKORI TÖRTÉNET.

Személyek: A GRÓF. A MÁRKINÉ.

(Szoba XV. Lajos kora stíljében. A kandallóban nagy tűz lobog. Tél van. Az öreg márkiné karszékeében ül, térdén könyv. Unatkozni látszik.)

SZOLGA *(jelentve)*: A gróf úr!

MÁRKINÉ. Kedves grófom, végre látom!

Ön nem felejtí el, hogy a barátom!

Köszönöm! Nyugtalanul vártam önt —

Hisz megszoktam, hogy este beköszönt.

S éppen ma este — nem tudom mi lelt —

Oly bús vagyok. Talán foglalna helyt

A tűz előtt, s csevegjünk!

A GRÓF *(miután kezet csókolt neki, leül)*: Bizony
[én is

Ma szomorú vagyok. És aki vén is,

Azt ilyes roszkedv demoralizálja.

Amikor útra kél az ifju gálya,

Friss vídámságot hord a fenekén ;

Múló a felhő az ifjú egén —

Hisz annyi célt űz, annyit udvarolhat!

De vígság kell, az ember hogyha korhad!

A bánat öl, egész valónk' befedve,

Mint moh a fát, melynek már semmi nedve!

E nagy baj ellen védekezni kell!

... Egy jó pajtásom keresett ma fel,

S kotortuk régi szép napok zsarátját,

Tárgyaltuk sok szép hölgyét, jóbarátját ;

S azóta, mint egy árnykép a falon,

Előttem leng letűnt ifjúkorom...

Azért is jöttem, szinte szenvedőn,

Hogy együtt mélázzunk a mult időn!

MÁRKINÉ. Én itt ülök már reggel óta fázva,

S kinézek szélroham- meg hófuvásba...

A mi korunkban a tél szörnyűség :
 Ha fagy, azt hisszük : les már ránk a vég! ...
 Csevegjünk hát ... Gondolni szebb időre
 A hideg aggkor fölmelegítője ...
 Egy kis verőfény!

GRÓF. Csakhogy téli fény!

Halvány a nap a kormos ég ivén!

MÁRKINÉ. Meséljen! Mondja el valami csínyjét!

Őn nagy verekedő volt úgy-e mindég?

Csinos, de hetyke, de mokány fiú,

Földjére, címerére is hiú.

Volt sok botránya, dámák férjivel

Sok párbaja! Nemrég beszélte el

Egy ismerősöm, hogy hová betoppant,

Sok női szív azonnal lángra lobbant,

Hogy szinte Don Juan-i volt hire,

S már apród-sorban vitte ennyire!

Meg hogy négy hóig kóterben maradt

Egy öngyilkossá lett paraszt miatt,

Kinek a párja magának behódolt ...

De gróf! egy pórnök! Ilyenféle hóbort!

Mégér ily asszony börtönt? kérdem én.

Ha udvarhölgy lett volna, érteném!

Nos, halljunk ily előkelőbb szerelmet!

Nem bánom, a mesébe' szerepelhet

Az a szokásos nagy almáriom,

Amelybe elbujik a szeladon,

Ha hirtelen benyit a ház ura,

S ruhák közt bukkan rá az úrfira!

GRÓF: Minek kell mindig éppen uri dáma?

Mások közt sincs a szépnek szeri-száma!

Nőt hódításban rang nem akadályoz —

Kellemhez nem kell ős, nagy név a bájhoz!

MÁRKINÉ: Ej, köznapi kaland nem érdekel!

Multjából másfélét beszéljen el,

Halljunk egy nobilisabb krónikát!

GRÓF: Ha parancsolja, ám jó. Hallja hát!

Szivem is abb' a bölcs mondásba' hisz:

Mit nő kíván, kívánja isten is!

... Mint ifju apród, sokat érzelegtem,
 De bárgyu voltom' hamar észrevettem,
 Rút lecke árán. Egy szép szőke nőt
 Imádtam akkor; hűnek véltem őt,
 S egyszer rajt' értem, ahogy mást ölelt.
 Szenvedtem szörnyen... S két hó beletelt,
 Míg elállt könnyem. Jót röhögtek rajta
 Az udvaroncok: irígy, léha fajta:
 Sikernek tapsol s mulat a kudarcon!
 Megcsaltak — így hát el volt vesztve harcom!
 Szerettem aztán mást. De itt is éppen
 Másodmagammal osztottam kegyében.
 A másik költő volt, kinek a verse
 Virágnak meg csillagnak mondta persze
 S nem t'om minek... Kihívtam a legényt,
 Ő meg, elménckedő poétaként,
 Ki kardtul fél, firkál egy gaz szonettet,
 Mely engem, mint fajankót, kinevettet.
 Okultam; és azóta csakugyan
 «Nem egy, de minden nő» lett jelszavam,
 S a régi vers: «Bolond, ki nőbe' hisz!»
 S rájöttem, ez a mód dülőre visz!

MÁRKINÉ: De így szólt akkor is, mikor a multhan,
 Egy szép leány előtt térdére hulltan,
 Hő hódolat felől esküdözött?

GRÓF: Nem; csakhogy valljuk meg magunk kö-
 A nő ma elkényeztetett gyerek. [zött,
 Túl sok van, aki néki hízeleg,
 Főleg ki róla rigmusban locsog:
 E tömjénhintő szonett-gyárosok,
 Akikből, mint csapból a bor leve,
 Foly a költői talpnyalás heve,
 Melytől a nőt — ezt senki ne csudálja! —
 Felfújja a saját fantáziája!
 De legalább szeret? Nem, azt se tud!
 Fitymál fellengző, húszéves fiút,
 Kinek hibája — korából folyó —
 Csak az, hogy szűz érzéssel hódol.

A rouét nézi, kit amerre jár,
 Csudálat, tisztelet adója vár!
 Láttára izgul minden nő s remeg,
 Mivel — ugy-é, hogy ritka érdemek? —
 Frankhon s Navarra első csábitója!
 Nem kell, hogy a zseni szikráit szórja,
 Hogy fiatal legyen meg daliás,
 Jóképű — nem kell annak semmi más,
 Csak az, hogy «sokat élt»! Ugy-e fura,
 Hogy ez hat nőre, angyalarcúra?
 De hogyha más jön, aki esdekel,
 Egy nyájas szóért mit kövessen el:
 Ő gúnykacajjal — a holdat kívánja!
 S hajh, ez ráillik nem is egy leányra,
 De sokra ...

MÁRKINÉ: Nos, ez gáláns vélemény!
 Köszönöm. És most hadd beszéljek én!
 Egy göthös, de még jó étvágyu róka
 Egy este búsan kószált étlen-szomjan;
 Rágondolt mindenféle régi jókra:
 Csibére, melyet felfalt egy pagonyban,
 Kis nyúlra, mit futtában elkapott ...
 Ily csemegékbe rég nem harapott!
 Öreg volt, lomha, s hajh! bőjtölni kellett!
 ... Egyszer csak jó szag száll el orra mellett ...
 Felcsillan agg szeme, s ím látja: alva,
 A fejöket szárnyukkal eltakarva,
 Pár tyúk támaszkodik a házfedélhez ...
 De őkigyelme vén, az út veszélyes,
 S bár éhes, így szól: «Nem nekem való ...
 Savanyu szőlő ... ifjabb fogra jó!»

GRÓF: Óh márkiné, rosszmájú volt beszéde!
 De hadd juttassak pár nevet eszébe:
 Sámsont Delila által hogy' becsapják,
 Antoniust, a Kleopátra rabját.
 Heraklest, Omphalénál aki fon ...

MÁRKINÉ: Az ön szerelmi elve borzalom!

GRÓF: Gyümölcs az ember, de ketté szelé
 Az Úr. Az egyik fél küzd százfelé,

Ám boldogság csak úgy lesz harci bére,
 Ha ráakadhat arr' a másik félre.
 De vak véletlen intéz földi pályát,
 S ő leggyakrabban meg nem leli párját;
 S ha mégis — kigyúl benn' a szerelem!
 ... Tán ön volt az az én másik felem,
 Akit meglelnem sohse sikerült!
 A Szerelem így engem kikerült!
 S im összehoz a sors váratlanul.
 És későn — hajh! mikor már alkonyúl!

MÁRKINÉ: Ez szebb beszéd! De az előbbi dolgon
 Felháborodtam, s könnyen fel nem oldom!
 Eszembe, tudja, kit juttat maga?
 Egy fösvényt, kinek zárva van laka:
 Önnél a *szív*. És bárki hogyha jó,
 Azt képzei, hogy holmi betörő,
 S amit mutat neki, csak limlomok.
 Mit titkolózik már? Mért ily konok?
 Minden fukarnak van rejtett aranya,
 Van minden szívben rejtett kincses kamra!
 Hát ön mit dugdos? Csitri lányka képét,
 Akinek vágyón kísérgette léptét?
 Egy kis idillt, mit most szégyell talán?
 Pedig hát néha, éltünk alkonyán,
 Mégis csak elmerengünk az efélén
 És el-elábrándoztat ilyes élmény.
 Az emlék fáj, és mégis jóleső...
 Szobánkba zárkozunk, az éj ha jó,
 Kinyitunk egy vén könyvet s vén szívünket,
 Mely feldobog, ha ott szemünkbe tűnhet
 Egy préselt rózsa, melyet Ő adott
 S mely most is őriz egy kis illatot...
 S mi figyelünk, s egy hang fülünkbe rezdül
 Az elmúlt kikelet fátylán keresztül,
 S csókoljuk rózsánk, melynek nyoma friss
 Nemcsak a könyvben, de szívünkben is!
 Óh, amikor ránk súlyosúl az aggkor,
 Könnyítik sok bajunkat, napnyugatkor,

Ha már a végső útnak réve int :
A préselt rózsák s ifju éveink!

GRÓF : Igaz . . . Sőt mostan, hogy így nógat engem,
Egy régi emlék kezd hajnallni bennem . . .
Elmondom szívesen. De kikötöm,
Hogy ugyanígy fog cselekedni ön.
Óhajért óhaj, mesémért meséje.
Sőt kérem, az elsőt el ön beszélje!

MÁRKINÉ : Hát jó. Gyerekség a történetem,
De nem t'om mért, úgy tetszik énnekem :
Sok régi élményt hjába főd a por —
Emléke mind erősb lesz, mint a bor!
. . . Hisz juthatott fülébe már ilyes!
Sok kisleány első regénye ez,
Sok asszony élt át ötöt vagy hatot —
De én csak egyet. Tán rám ez hatott,
Hogy emléket oly híven ápolám
S hogy oly fontos lett életem során.

Az időtájt tizenhat éves multam.
Olvasni is regényekből tanultam,
S őgyelgve ódon parkunk fái közt,
A füzeszt néztem, mit holdfény füröszt,
S elandalogtam : a lomb közt a szél
Talán szerelmi vágyakról beszél . . .
S gondoltam *Rá*, kit minden lány sovárogo,
Kire, mint nékem szántra, várva várok . . .

S kiről álmodtam, ím egyszerre csak
Meg is jelent a hódító lovag!
Szivem megdobbant — és már-már szerettem.
Ő is csinosnak hitt, ezt észrevettem,
De hajh, de hajh! már másnap útra kelt . . .
Arcomra egyetlen csókot lehelt,
Kezet szorított, a szemembe nézett —
És azzal elfeledte az egészet!
Tán azt mormogta : «Helyre kis leány!» —
És aztán sohse gondolt már reám!

De istennél soha irgalmat nem lel,
 Ki ekkép játszik gyermek-szerелеmmel!
 ... Ön érzéketlen voltunkról beszél,
 Azt mondja, hogy a nő csupa szeszély!
 Nos, a nő képes tiszta szerelemre,
 Hanem a férfi meggátolja benne,
 Első szerelmét is már eltiporva!
 Lám én szegényke abb' a dőre korba'
 — Ezen maga, szerelem-gúnyoló,
 Mosolygni fog — vártam rá, én bohó!
 Nem jött — s így lett belőlem márkiné!
 ... Pedig *amazt* szerettem vón'! ... Imé,
 A szívemet egész nyíltan kitártam —
 Ön is szívét takarja most ki bátran!

GRÓF: Gyónás?

MÁRKINÉ: És bűnbocsánatot se kap,
 Ha, rossz csont, hangja nem lesz komolyabb!

GRÓF: Bretagne-i élmény... Ösmeri a kort:

A rémuralmat. Mindütt csata forrt,
 Vendée-i lévén, Stofflet lett vezérem.
 S ezzel már rá lehet az ügyre térnem.
 Hogy a Loire-on át hátrált a had,
 Innen maradt még egy kis őrcsapat:
 Néhány vén pór, néhány hős cimborám,
 S én, őrnagyuk. Százan voltunk talán.
 A visszavonulók hátvédjeképen
 Elbujtunk egy csalitnak sűrűjében,
 S hátrább lopódzva, lőttek emberink.
 Majd abbahagyták, és mint rendszerint,
 Oszolni kezdtek. S ekkor hirtelen
 Egy *kék* baka, aki a sűrűben
 Elérte posztunk, ott terem előttem
 S rám céloz kétszer. Én ugyan lelöttem,
 Hanem a két golyó vállamba' volt.
 A csapatom, mondom, már szétoszolt,
 Hát volt eszem, hogy paripámra kaptam
 S vágdatni kezdtem, őrült iramatban,
 Vadúl száguldva át a síkmezőn,
 Amíg csak bírtam, gyöngén, vérezőn...

A végén paripámról lezuhantam . . .
 De íme körülöttem fény van, hang van . . .
 Paraszt-major volt! . . . Persze ordítok,
 Dörömbölök : «Hé! ajtót nyissatok!»

Nem t'om, hogy mily soká fekhettem ottan ;
 De mikor újra magamhoz jutottam,
 Jó meleg ágyban volt már fekhelyem
 S pár ember állt aggódva körülém,
 Ki mind segíteni és ápolni jött.
 És e nehézkes bretonok között
 Megláttam egy nőt . . . Mintha csalogány
 Szökdelne pulykák közt : úgy járt e lány.
 Tizenhat éves volt. Oly frissesség,
 Oly báj nem tűnt elémbe soha még!
 Mily szép volt arca, s főleg szeme párja!
 Kis főkötője hogy' borult hajára,
 Mely selymes volt és majd' a földet érte!
 Királynék kincset adtak volna érte!
 S oly hercegnői volt a keze, lába,
 Hogy kételkedtem a vaskos mamába',
 Hü volt-e mindig? S apjának helyén
 Nem hittem vón', hogy ez a lány enyém!
 Mily édes, milyen szüzi volt a lelkem!

. . . Négy éjjel s három nap, míg föl nem keltem,
 Nem hagyta el egy percre kamarám :
 Mindig köröttem volt, vigyázva rám.
 Ott állt, vagy ült, imakönyvvvel kezében
 S olvasva. Közbe' vaj ki járt eszében?
 Betege? Vagy más? Oh mily dolgosan
 Járt-kelt, tett-vett szobámba' szorgosan!
 Ha odapillantott a nyoszolyámra,
 A szeme aranyos volt, mint az ámbra,
 Vagy mint a sasmadaré : büszke szem!
 . . . Hogy önt először láttam, azt hiszem,
 Feltűnt nekem, hogy szeme épolyan :
 Abban is napsugár van és arany!

Oly harmatos volt, olyan üdes, friss!,
 Hogy már-már, szinte akaratlan is,
 Belészerettem . . . S ím, egy reggelen
 Ágyúszó rázta meg a fekhelyem,
 Berohant házi gazdám s kiabált:
 «A kékek bekerítik a határt!
 Szökjék!» Kicsit még sajgott két sebem,
 De sürgős volt inallnom sebtiben.
 Fejembe is szállott a csata láza,
 Mint hadi ménbe, trombita-fuvásra.
 De feketében, a szemébe' könny,
 A kisleány ott állt a kűszöbön.
 A kengyelt tartá — úgy szálltam nyeregbe.
 Ekkor, gáláns lovaghoz illőn, enyelegve,
 Én homlokon csókoltam őt . . . De hát
 Ő vérig sértve húzza ki magát,
 Szeme villámlik, és szigoruan,
 Fülíg pirúlva, rám szól: «Hah! Uram . . .!»
 S most láttam: nem az, kinek hittem őt,
 Hogy félszegül valódi úri nőt
 Bántott meg dévaj tempóm, hogy a lány
 Nemesei sarj, kit az apa talán
 Ide dugott, hol föl nem fedhetik,
 Míg ő a pártunkon verekedik.
 Bambán, lefőzve töprengtem biz ott . . .
 De akkor még egy kissé Don Kisott,
 Lovagregényeknek bolondja voltam,
 Hát paripámról menten leugortam
 S térdelve, így szóltam: «Nagysád, bocsánat!
 Hazug szó még sosem fertőzte számat,
 Hát higgye el: e csók nem volt ledér,
 E csókra nem vitt rá könnyelmű vér,
 E csókkal — ha megengedi kegyed —
 Örök frigyünkre váltottunk jegyet!
 A polgárháborunk ha véget ért,
 Majd visszatérek — e csók-zálogért!»
 «Jó, szólt nevetve, vőlegény uram!
 Fölemel, csókot is hint vidoran,

S biztatva, hogy meg van bocsátva tettem :
 «Hamar jöjjön meg, szól, szép ösmeretlen!»
 S én elnyargaltam.

MÁRKINÉ : S nem tért vissza?

GRÓF : Nem.

Hogy mért, magam se tudnám . . . Istenem,
 Valószínű-e, kérdém magamat,
 Hogy ez a gyermek e pár nap alatt
 Szerelmes lett belém? S nálam vajon
 Viszonzást kelt-e ez a vonzalom?
 Haboztam . . . Úgy gondoltam azután :
 Mire elmennék, késő volna tán,
 Már mást szeretne . . . Olyat mondana,
 Hogy már menyecske, már boldog mama!
 Meg oszt' az én hóbortos dikciómat
 Úgysem hihette komolysúlyu szónak!
 Az néki kedves emlék, nem egyéb!
 S kérdés, hogy ott lakik-e, hol előbb?

. . . Talán hibáztam? Jobb-e csakugyan,
 Hogy képét híven őrzi meg agyam
 S ma is előttem áll a régi bájban?
 Jobb volt-e félni, nehogy azt találjam,
 Csalódtam újra? . . . Látja, asszonyom,
 Úgy érzem, hogy ez emlék súlya nyom,
 Valami bánat felhődzik felettem :
 Kétely, hogy tán bolondul cselekedtem . . .
 Tán boldogságom mellett mentem el,
 S ott hagytam, nem törődve semmivel!

MÁRKINÉ (*zokogást fojtva el*) :

E lány az ösmeretlen szép leventét
 Szerette tán . . . S az vissza soha nem tért!

GRÓF : Hát oly súlyosnak tartja ezt a vétkem?

MÁRKINÉ : Az imént éppen maga mondta nékem :
 «Gyümölcs az ember, de ketté szelé
 Az Úr. Az egyik fél küzd százfelé,
 Ám boldogság csak úgy lesz harci bére,
 Ha ráakadhat arr' a másik félre.

De vak véletlen intéz földi pályát,
S ő leggyakrabban meg nem leli párját.
S ha mégis: kigyúl benn a szerelem!
Tán ön volt az az én másik felem,
Kit megtalálnom sohse sikerült ...
A Szerelem így engem kikerült!
S ím összehoz a sors váratlanul
És későn — hajh! mikor már alkonyúl!»
Későn bizony, mert nem jött vissza ön!

GRÓF : Ön sír, barátom!

MÁRKINÉ: Semmi ez a könny!

Ismertem azt a lányt — csakis ezért,
Ezért hat úgy meg, amit elbeszért...
Ezért könnyeztem...

GRÓF : Márkiné, a lány,

Kinek esküdtem, maga volt talán...

MÁRKINÉ: Nos hát, igen, én voltam csakugyan!

(A gróf térdre ereszkedik és kezét csókol neki.)

MÁRKINÉ (percnyi hallgatás után):

Nevetne, aki látná önt eként!
Keljen föl! S bevégezni e regényt,
Melyhez korunk elveszté már jogát:
Ím visszakapja tőlem zálogát!
Már nem vagyok kislány: szabad!

(Homlokon csókolja, aztán szomorú mosollyal.)

Azóta

Ugy-e öreg lett az a maga csókja!

Függöny.

CATULLE MENDÉS.

A SZERETET.

Pihenés nélkül, ezernyolcszáz éve,
 A világ minden földjét végigmérve,
 Jár Ahasvérus szünös-szüntelen.
 Bámulva nézik úton-útfelen
 A vándort, kinek feje s lába fáj,
 S kit újra s újra lát sok égi táj.
 Szegényben alig pislog már az élet,
 De meg nem állhat s alvást nem remélhet.
 Csak cammog, sebesültként, lassudan,
 S az iszákjában öt garassa van.

Egyszer egy norvég hegyoldalra tartva
 (A lába hóba', haja szélviharba')
 Kétségbesetten fölkiált az éghez :
 «Te Isten, aki büntetsz! Óh mily édes,
 Lágy párna vón' a sziklakő is nékem,
 Habár a hó fagyassza veritékem!
 Hát nincsen mód rá, te jóságos Isten,
 Hogy hagyj leülnöm és meghalnom itten?»

S im mostan közelében a zsidónak
 Egy koldus ment el, ősz és roskadó agg ;
 S Ahasvér az iszákját néki adta
 S jártában köpenyét vállára rakta.

S alighogy ezt megtette, im leült
 És nyomban öröklétre szenderült.

ACHILLE MILLIEN.

A TÓ.

A lelke szép tó. Soha mérges pára
Nem fertőztette kristály-tükrét,
S ha bajtól ment lehetne földi lét,
Mellette azzá lenne bizonyára.

Kedves madárcák szállnak fáról fára
Az illatárban, mellyel telt a lég,
Lent meg virág : fehér s mellette kék,
A liliomnak nefelejts a párja.

Az ima s az öröm e menhelyén
Minden megtisztul ; itt csak béke, fény
És szeretet hevíti szíveinket.

A balzsamos partokra szeliden
Tűz rá a nap, s aki alátekintget,
Az eget látja a tó mélyiben.

HENRY MURGER.

UNOKAHUGOMNAK.

Te is, meg én is immár túl vagyunk
A jó, a szép, a gyermek-napokon ;
Eszembe' van még boldog tavaszunk —
Hát teneked, oh Angela hugom?

Beh messze van már, és azóta, hajh!
Hány év repült el lomha szárnyakon!
S a szőke jókedv, a nagyhangú zaj
Velök repült, oh Angela hugom.

Az iskolából szökve, úgyebár,
Táncolva hogy' daloltuk az uton :
«Ne menjünk a babér-ligetbe már!»
Már nem megyünk, oh Angela hugom.

Te boldogabb vagy ; házi tűzhelyed
Nem hagytad el ; anyádnál élve, honn,
A szűzi jámborság vagydon veled,
Mely vélem nincs már, Angela hugom.

Ha nappalod munkában eltelék,
Éjjel egy angyal virraszt ágyadon,
És boldog álmok szállanak feléd
A mennyekből, oh Angela hugom.

Miként neved, oly édes a szavad,
Szemedbe írva jószágod vagydon,
S illattal tölti be lakástokat
Tizenhat éved, Angela hugom.

Hajdanta vettem újév ünnepén,
 Amit vehettem néhány frankomon
 (Sok sohse volt!) és vígan elvivém
 Tenéked, oh én Angela hugom.

De most az erszényemnek léke van,
 És Plútosz istent hasztalan hívom :
 Vak ő, de siket is : az én szavam'
 Nem hallja meg, oh Angela hugom.

Ma hát nem küldhetek semmit neked.
 A zsuzsukat megvenni nem tudom,
 Se albumot, se holmi nippeket,
 Se bonbonnière-t, oh Angela hugom.

Egy kézszorítást adhatok csupán
 S egy szűzi csókot — persze homlokon,
 S e verset, melyet holnapig talán
 Már elfeledsz, én Angela hugom!

ALFRED DE MUSSET.

LUCIE.

Barátaim, ha meg kell halnom,
 Szomorufűz jelölje halmom'.
 Nekem oly vonzó síró ága,
 Oly kedves méla sápadtsága !
 Ha síromon árnyéka leng,
 Könnyű lesz álmom odalent.

Est volt ; magunk valánk. Ő énmellettem ülve,
 Lehajtva a fejét s ábrándba elmerülve,
 Jártatta hó-kezét a billentyűk során.
 Csak halkan szólt a hang ; mint hogyha szellő szárnya
 A messze nád között alig susogva szállna,
 És félne, a madár hogy felriad talán.
 A méla éjszakák langy, mámoros lehét
 Ezer virág-kehely küldötte szerteszét.
 A parkban gesztenye-, vén cser- s jegenyefák
 Könnyázott gallyaik hajlongva ringaták.
 Hallgattuk szótalan', mit súg az éjszaka.
 Beszállt az ablakon a tavasz illata ;
 Künn pusztá volt a táj és egy szellő se lenge.
 Tizenöt évesek s magunk valánk. Merengve,
 Néztem soká Lucie-t. Halvány és szőke volt ;
 Soha oly mélytűzű, oly édes-fényű szembe'
 Nem látta meg magát a tiszta égi bolt.
 Szépsége megbüvölt. Szerettem őt nagyon,
 De azt hívé, csak úgy, mint egy testvérhugom',
 Oly szüzi szendesség, oly báj volt mindenébe'.
 Hallgattunk jó soká ; kezét kezembe téve,
 Elnéztem álmodó, gyönyörű homlokát,
 S aközben boldogan érezte lelkem át,
 Hogy mily erős ahoz, hogy gyászunk' elvegye,

A béke és az üdv e szép ikerjegye :
 Ha ifjuság lakik az arcon és a szívbe'.
 Felhőtlen útjain most feljebb szállt a hold,
 Luciem feje köré ezüst hálót terítve.
 Ő nézte szememet, amelyben képe volt,
 Mosolygott, mint szeráf, és azután dalolt.

Oh Bú leánya, Dal, mely arra vagy nevelve,
 Légy emberek között a szerelemnek nyelve :
 Nekünk Itália, ennek meg Isten ad!
 Szív édes szózata, ahol a gondolat
 — E szűz, mely ijjelez, egy árnyék hogyha rendül —
 Lefátyolozva jár s nem fél kíváncsi szemtül!
 Ki tudja, mit beszél, mit ért egy ifju nő,
 Dal-sóhajja ha lesz a szívta levegő,
 Lággyá, minő szava, bússá, minő a lelke!
 Látod tekintetét, látod könnyezni őt —
 A többi mély titok az emberek előtt,
 Titok, minő az ég s a tenger nyugta-kelte.
 Magam valék vele. Én szótlán csüggtem rajta ;
 Az eldalolt románc szívünkben csenge még.
 És ő reám borúlt, fejét vállamra hajtva ...
 Ifjú szivedbe' tán Desdémona sohajta,
 Szegény lány! Könnyezél, és búsan engedéd,
 Imádott ajkaid' hogy megcsókolja szám :
 E csókban, oh Lucie, fájdalomad' csókolám!
 Halványak, hidegek valának arcaid ;
 Így szálltál, hidegen, két hó után a sírba.
 Így hulltál szűz virág, a földre, ki se nyílván,
 S hunytod mosoly vala — mint élted, oly szelid!
 Még bölcső volt helyed, s az ég már visszavitt!

Oh lelki tisztaság édes misztérjuma,
 Szerelem álmai, kacaj, gyerek-dana,
 S te rejtett bűverő, mit már mindenki érzett,
 Mely Margit küszöbén Faustot habozni készted,
 Oh ifju szűziség — beh gyorsan messze szálltok!
 S most, gyermek, hadd legyen emléked s nyugtod
 [áldott!

Nem imbolyg hó-kezed a billentyűk felett
Több nyári éjszakán . . . Isten legyen veled.

Barátaim, ha meg kell halmom,
Szomorufűz jelölje halmom'.
Nekem oly vonzó síró ága,
Oly kedves méla sápadtsága !
Ha síromon árnyéka leng,
Könnyű lesz álmom odalent.

MÁJUSI ÉJ.

A MÚZSA.

Vedd, költő, lantodat ; egy csókod' akarom.
A rózsza bimbaja már feslik valahára —
Ma jó meg a tavasz! Lanyhább a fuvalom,
Itt-ott egy kis madár, a regghajnalra várva,
Ringatja már magát az első zöld galyon.
Vedd költő, lantodat ; egy csókod' akarom.

A KÖLTŐ.

A völgy sűrű homállyal telve!
Imént azt hittem, nagy lepelbe'
Egy nő suhan a fák fölött.
A rétről látszott jönni éppen,
S földet sem érve, szállt a légben . . .
Oly furcsa volt ez álmképem,
Mely szertefolyt, mint lenge köd!

A MÚZSA.

Vedd lantod' ; a zefir, a pázsiton szökellve,
Im édes dalt susog az éj füleinek ;
A fényes bogarat a szűzi rózsza kelyhe
Már féltve zárja be s mámorban öli meg.
Már minden elcsitult — most kedvesedre gondolj!
Az alkonyi sugár az ifju hársfa-lombról
Bűvösben szállt odébb a mái estvelen ;
Minden virágozik ; a természet ma más lett,
Ma csupa illatár meg édes suttogás lett,
Nászágy mikéntha vón', ma csupa szerelem.

A KÖLTŐ.

Szivem oly gyorsan mért hogy dobban?
 Mi háborg bennem egyre jobban,
 Hogy rémület fakad nyomán?
 Mi kopogás az, ami hallszik?
 A lámpa szinte már elalszik
 S oly fényes mégis a szobám!
 Nagy ég, borzongok... Ah, ki hitt?
 Ki jó? Egy lélek sincsen itt,
 Csak én; csupán az óra üt —
 Oh inség, oh magány!

A MÚZSA.

Vedd, költő, lantodat. Az istenség erében
 Az ifjuság bora ma éjtszaka pezseg.
 A keblem nyugtalan; a mámor vágya ég benn',
 Tavasz szellőitől az ajkim tüzesek.
 Én renyhe gyermekem, már nem találsz-e szépnek?
 Hát első csókjaink már elfeledted-é,
 Midőn szárnyam szele halvánnyá tette képed'
 S könnyázva sietél a karjaim közé?
 Én vigasztaltalak, mikor bú szegze földhöz,
 S bántott a szerelem, már oly fiatalon —
 Most vigasztalj te meg, ma engem vágyam öldös :
 Imádkozzál velem, érjem meg hajnalom!

A KÖLTŐ.

Te hisz-e, múzsám? Érzem, látom :
 Szegénykém, úgy-e bár, te vagy?
 Te örököltü szép virágom,
 Egyetlen, ki el most se hagy!
 Hát itt vagy újra vélem szembe'?
 Mátkám, hugom, itt vagy tehát?
 Ah érzem : körültem lengve,
 Hajadnak aranyos köpenyje
 Szivembe lopja sugarát!

A MÚZSA.

Vedd lantod', én vagyok, ki örökké tied,
 Ki látva, éjszakád mi szomorú s mi zordon ;
 Síró fiaihoz miként madár siet,
 Az eget elhagyom, hogy könnyünk összefolyjon.
 Te szenvedsz ; jer, fiam. Rád tört a bűn árja,
 A szíved közepén zokog valami tán :
 Valami szerelem, minő a földön járja,
 Mely az üdv máza csak, hazudott élv csupán.
 Zengjünk az Úr előtt : arról, mit lelked gondol,
 A messze tűnt öröm- s az elmúlt fájdalomról.
 Csókolj meg s hadd vegyem új hon felé utunk.
 Idézzünk újra fel multadból egy-egy hangot,
 Boldogság-, balgaság-, hírnévről szóljon lantod,
 Vagy bármi más felől, mit épen álmodunk.
 Találjunk egy helyet, mely feledést kínál!
 Oh jer, magunk vagyunk, a világ nyitva áll!
 Im a zöld Skócia s Itália barna földje,
 S Hellasz, szülőhazám, mely édes mézzel töltve ;
 Im Argosz, Ptélion, a hekatomba-hely,
 Im Messza, a dicső, bűgő gerléivel,
 Im ott van Pélion, mit erdők koszorúznak,
 S a Titaréziosz meg az ezüst-öböl,
 Melynek hullámiban, hol büszke hattyuk úsznak,
 Kamíra városa fehérén tündököl.
 Mily arany-álmokat ringassunk, mondsza csak?
 A szemeink könnyűt mily daltul ontsanak?
 Ma reggel, hogy a nap pilládra tűze éppen,
 Mily mélézó szeráf hajolt ágyadra itt,
 Hogy orgona-lilás szép lenge köntösében
 Neked suttogja el szerelmes álmait?
 Vígtság, remény, keserv — mi lelkesítsen dalra?
 Fessük, hogy vér folyik vad harcok mezején?
 Kússzék egy ifju hős selyem-hágcsón a falra?
 Vagy járjon, mint vihar egy habzó-száju mén?
 Vagy zengjük a kezet, mely éjen s napon által
 Milljónyi lámpafényt táplál a föld felett
 Az örök irgalom szentséges olajával?

Tarquinnak mondjuk-e: nem lesz több reggeled?
 Halásszunk gyöngyöket, tengerfenékre szállva?
 Vigyünk-e kecskenyájt zanót-füves határba?
 Tanítsuk-e a búst, hogy nézze az Eget?
 Kisérjük a vadászt a szirtfalak megett?
 Im a szarvastehén reánéz könnyes szemmel;
 Honn várják — jaj mi lesz, emlőt ha borja nem lel?
 De az leszúrja, s oh! még reszkető szívét
 Vadász-szokás szerint a falka tépi szét.
 Avagy tán fessük-e, hogyan megy a misére
 Egy bíbor-arcu szűz, az apródtól kísérve?
 Zavartan ül le benn, az anyja oldalán,
 De nyíló ajkain az ima elhal ám.
 Ó csak figyel, a dóm hogyan viszhangzik hátul
 Egy ifju dalia pengő sarkantyujátul...
 Tán régi, vakmerő vitézeink sora
 Menjen fel délcegen a vár bástyáira,
 Hogy csendüljön megint a trubadúri nóta
 Hírók s nevők felül, mely megfakúlt azóta?
 Vagy kell fehér-ruhás, szelíd elégia?
 Vagy mondja el nekünk Waterloo férfia,
 Az ember-nyájakat hogyan söpörte szét,
 A míg az örök éj nem küldte hírnökét,
 Hogy szárnya verje le s hogy tétlen nyugalomba'
 Pihenjen két keze, vas-mellén összefonva?
 Vagy büszke szatiránk pellengér legyen-e,
 És rajt' a szenny-író vásárra vitt neve,
 Aki, mert éhezett, a zúgából kimászva,
 Jött tehetetlenül, az irigységtől fázva
 S a lángész homlokát piszkítani meré,
 Megrágta a babért s mérget lehelt fölé?
 Vedd, óh vedd lantodat, s e hosszú csendet törd meg
 Tavasz fuvallata lebbenti szárnyaim,
 Már elragad a szél tájékiról a földnek:
 Egy könnyet! Vár reám az Úr... Késő van im!

A KÖLTŐ.

Ha szavaid mást nem ohajtnak,
 Mint csókját egy baráti ajknak,

S hogy ejtsek egy könyűt veled :
 Ám jó, még tellik tőlem ennyi,
 S ha vissza fogsz az égbe menni,
 Szerelmünk, kérlek, ne feledd!
 Remény már nem hevíthet engem,
 Az üdvöt, hírt se dallhatom,
 Már hajh! a fájdalmat se zengem —
 Már ajkam néma, s én e csendben
 Szivem verésit hallgatom.

A MÚZSA.

Hát őszi szél vagyok, amely sírkertbe' fú
 S mohón felszítja ott az ejtett könnyeket?
 Hát azt hiszed, nekem csak pár vízcsepp a bú?
 Egy csókot, dalnokom, majd én adok neked!
 A henyeség a gyom, lakod mely ellepé :
 Azt jöttem írtani ; mert búd az istené.
 És bárminő a gond, mely sujtja ifjúságod,
 Ne bánd, a szent sebet ha mélyebbedni látod,
 Mit egy sötét szeráf ejtett nyugalmadon.
 Nagyobbá mise tesz, mint egy nagy fájdalom.
 De bár nagy a tiéd, azt hinne nem szabad,
 Hogy immár ezután némulhat a szavad.
 A legszebb ének az, hol legmélyebb a gyász,
 S van örököltü dal, amely egy zokogás.
 Midőn a pelikán nagy úttól lankadottan
 Az est ködeiben a nád-fészekbe tér :
 Éhes kicsinyjei kitódulnak legottan,
 És nézik, közelebb meg lejjebb hogyan ér.
 Hivén, hogy csakhamar lesz részök dús falatba',
 Vígán sikonganak, az apjukhoz szaladva,
 És rút golyvájukat csőrükkel verdesik.
 Az egy sziklára mén, és nagy-lassan felérve,
 Ott szárnyai alatt megbúznak a kicsik.
 Mint elcsüggedt halász, felnéz a menny ivére
 S tárt kebléből a vér ime patakba' foly.
 A tengert hasztalan kutatta véges-végig —
 Üres a víz s a part, nincs préda ma sehol.
 Hát táplálékul ő a szívét adja nékik.

Ott fekszik komoran és némán osztja szét
 A kicsinyek között apai belsejét,
 S kínját a szeretet ringatja szelidebbre.
 Majd odanéz merőn, a vért hogy' ontja keble,
 És részeggé teszi gyönyör meg rettegés.
 S lankad, s ereje fogy, s ön-torján odavész.
 De néha, mialatt meghozza áldozatját,
 Fél, hogy kicsinyjei tán mégis élve hagyják ;
 Fáj néki, a halál hogy mért jön olyan lassan,
 És fölkel, szárnyait kibontja a magasban
 És verdesi szívét s olyan vadúl sívít
 S oly rémes búcsu-szót kiált bele az éjbe,
 Hogy minden más madár szökik a partról félve,
 S keresztet vet hamar, kit útja arra vitt,
 Mivel megérezi, hogy a halál van itt ...
 Nagy dalnokoknak is, oh költő, ez a sorja.
 Miközbe' mulat az, ki egy nap él csupán,
 Ők dal-ajándokul a vígasságos torra
 Azt adják többnyire, amit a pelikán.
 S csalódás-, feledés-, örök szomorúságrul
 S szerelmeik felől ha megírják a dalt :
 Ne hidd, hogy azalatt a szívök szinte tágul —
 E panaszos beszéd csak olyan, mint a kard,
 Amely ha villogón a légen átcikázik,
 Meg nem láthatni rajt', hogy pár csepp vértől ázik!

A KÖLTŐ.

Oh múzsa, telhetetlen árnyék,
 Ne kívánj tőlem ily sokat.
 Ki fölött szél viharja száll még
 Fövenybe az nem írogat.
 Hisz jól tudod te, múzsa, hajdan
 Hogy' készen állt énekre ajkam,
 Mint kis madár, éj s napon át.
 De oly keserves volt e próba,
 Hogy érzem, felőle szólva,
 Csak egy-két hangot mondva róla,
 Széttörnék lantom, mint a nád!

AUGUSZTUSI ÉJ.

A MÚZSA.

Az izzófényű nap a messze láthatáron,
 Mióta túlhaladt a Rák csillagjegyén :
 Cserben hagyott az üdv, és néma csendbe' várom,
 Mikor szólít megint, kit úgy szeretek én.
 Jaj nékem, háza már oly régesrég lakatlan,
 A szép hajdan felől itt nem szól semmi hír ;
 Csak én jövök ide, fátylamba bétakartan,
 S az ajtófán fejem, sirok szívem-szakadtan,
 Mint özvegy, gyermeke fejfáján aki sír!

A KÖLTŐ.

Légy üdvöz, oh hűség virága,
 Oh én szerelmem, te dicső!
 Csak az a jó nő, az a drága,
 Ki vár ránk honn s elénkbe jó!
 A tömeget, a fényt ohajtám
 S eltévelyegtem egy kicsit —
 Légy üdvöz, óh szülém, oh dajkám,
 Kinek vigasztalás van ajkán :
 Ölelj át, lesz dal újra itt!

A MÚZSA.

Örökké nyugtalan, reménytől fáradt lélek,
 Oly gyakran mért szököl s oly hosszan hol maradsz?
 Mi haszna kergeted a jó szerencsét, kérlek,
 Ha soha semmi mást, csak újabb kint aratsz?
 Mit téssz, miközben én várlak, mignem virad?
 Űzöl vak éjszakán egy halvány sugarat!
 S a gyönyörök után, miket most szíved élvez,
 Szerelmünk, jól tudom, szemedben dőreség lesz!
 Ha hozzád érkezem, üres író-szobád,
 S a míg én nyugtalan, a kis erkélyen állva,
 Elnézem álmodón kertednek a falát,
 Téged rossz csillagod vezet a vak homályba.

Leláncolt rabjaként követsz egy büszke nőt,
 S fonnyadni engeded e kis verbéna-tőt,
 Amelynek ágait oly sokszor meghatottan
 Könnyeddel öntözéd a régi szebb napokban!
 Csak nézd e bús növényt, — az én jelképem ez;
 Ha nem gondolsz velünk, nekem, mint ennek, vége,
 S mint gyöngé illata szétoszlik majd a légbe,
 Az én emlékem is a semmiségbe vesz.

A KÖLTŐ.

Mikor az este hazajöttem,
 Az úton rám hajolt egy ág;
 Vadrózsa bokra volt előttem,
 Rajt' halvány, elfonnyadt virág.
 De egy kis bimbó zöld burokban,
 Rengett a rózsá oldalán;
 Nekem az ifjabb tetszett jobban —
 Szívünk ilyen: újat kíván!

A MÚZSA.

Ilyen az ember, ah! Nem szűnik sohse könnye,
 A lábán úti por, arcán veríték gyöngye.
 Zord harc kell őneki és fegyver és paizs —
 De szíven ott a seb, ha elhazudja is!
 Hejh, mindütt így van ez, az élet így halad:
 Vágy és sópánkodás, kezek szorongatása;
 Egy a komédia s egyféle színész játssza,
 S bármily nevet talál a hipokrita-had,
 Csak a csontváz igaz e sok cafrang alatt.
 Hiába, édesem, te többé nem vagy költő,
 Nincs semmi érzelem, hárfádat dalra keltő.
 A te csélcsap szived üres álmokba fúl,
 S nem sejtéd, az a nő hogy' ontja pazarúl
 Lelkednek kincseit, s átváltoztatja könnyre,
 Amely az Úr előtt becsesb mint vér özönje!

A KÖLTŐ.

Ott jártam este lenn a völgybe',
 És ágán egy madár dalolt.
 Kicsiny fészkebe rabló tört be,
 Minden magzatja halva volt —
 Szegényke mégis dalba kezdett.
 Múzsám, ne sírj ; ki mindent vesztett,
 Még annak is maradt elég :
 Lenn a remény s ott fenn az ég!

A MÚZSA.

S mit fogsz találni majd, ha egykor visszahoz
 Nyomor meg szenvedés házad kapúihoz?
 Ha reszkető kezed letörli nagysokára
 A port, mely ellepi szegényes bútorid?
 Oh lesz-e jogcimed, békét kívánnod itt,
 Számíthatsz-e vajon nyugalmas éjszakára?
 Feléd dörg majd e szó : szabadságod meg élted,
 Oh ifju, semmivé hogyan lett és miért lett?
 Ne hidd el, hogy a szív, mihelyt akar, feled,
 S ha keresed magad', mindjárt meg is leled!
 Ki a poéta? szólj, szived vagy tenmagad?
 Szived, de ez a szív majd választ már nem ad,
 Mert addig megtörik. Kővé teszik, oh félek,
 A rosszlelkű világ s a gyászos szenvedélyek.
 Csak szörnyű roncsait fogod majd érzeni :
 Mozognak még, de mint holt kígyó részei.
 Lesz-e, ki megsegít? És én majd mit tegyek,
 Szeretnem tégedet ha tiltják az egek,
 Aranyos szárnyaim' ha kényszerből kibontva,
 Tünöm szined elől s megyek az égi honba?
 Szegény! ki hitte vón', hogy ilyen végzet várhat,
 Midőn zöld gesztenye- s fehér nyárfák alatt
 Auteuilnek erdejét elandalodva jártad
 S incselkedém veled, mig szállt az alkonyat?
 Ah ifju voltam én és nimfa ; s a driádok
 A fakéreg mögül rám néztek untalan.
 És pilláink alól ha néha könny szivárgott,

Kristály-patakba hullt, tisztán, miként arany.
 Oh hol ifjúkorod? Beszélj, mi lett vele?
 Szép fám gyümölcseit beszélj, ki szedte le?
 Az orcád hajdanán tetszett az istennőnek,
 Kinek kezeiből erő s egészség jönnek :
 Sok dőre könny miatt ma orcád halovány!
 S elvész erényed is, megy a szépség után!
 Ha a haragos ég kioltja tehetséged
 S én, ki szerettelek, mint senki soha tán,
 Hozzád jövök megint : lesz szód, magad hogy védjed?

A KÖLTŐ.

Mivelhogy a madár még dalra-dalt tanul
 Az ágon, amelyen eltörték a tojásit,
 S a mezei virág, mely reggel még virúl,
 Ha jó az éjszaka, panasztalan lehull
 És más virágokat növeszt helyé a pázsit ;

Mivel holt galy zizeg a lábaink alatt
 Ott is, hol zöld liget lombsátra leng felettünk,
 S a nagy természetén amikor áthalad,
 Az ember nem talál semmit mi megmarad,
 Csak mindig azt a tant, hogy «menjünk és feledjünk»;

Mert minden porba rogy, a szikla mint a tölgy,
 Mert minden est halál és minden regg új élet,
 Mert bős tusák helyén csak termőbb lesz a föld,
 Mert künn a temetőn a sírok dombja zöld,
 S tán rajtuk a kalász, mely mindnyájunkat éltet

Én, élek halok-e, nem kérdelem sohasem!
 Szeretek s *kell* a bú, szeretek s *kell* a bánat,
 Szeretek s eldobom egy csókért lángeszem,
 Szeretek s jól esik, amikor érzem,
 Sovány orcámon át hogy könnyek folydogálnak.

Szeretek, és dalom : gyönyör meg renyhesség,
 Bohó tapasztalás meg édes gondok lesznek,
 S elzengem, ajkaim ma hogy' ismételélek :
 «Nem lesz több kedvesem, a nőbül már elég»,
 S rá nyomban esküvém : ah mindig csak szeressek !

Oh vesd le gondodat, amely a földre ver,
 Én keserű szívem, magad' mely zártnak vélted !
 Szeress, s megint kinyílsz, miként virág-kehely !
 A szenvedés után megint szenvedni kell,
 És aki szeretett, már csak szeretve élhet !

SZONETT.

Oh angyal, akinek édes szemed s beszéded,
 Ott ültem jobboldon, de egy perczig csupán ;
 Vihar után madár mint meg nem ül a fán,
 Úgy szállt el üdvöm is ; egy estig élt s elégett.

Mi adjon most vigaszt? Mi adjon békeséget?
 Fekete s bús a menny a villámfény után.
 Ne hidd, az életem hogy gondtalan s vidám,
 Mivel ha víg valék : ki nem víg, látva téged?

Szerelmedről szívem álmodni sem merészel —
 Az én tekintetem oly lentről néz reád,
 S az én helyemre te olyan magasról nézel!

Oh menj s élj boldogúl ; s feledj el gyorsan engem,
 Miképen a kerúb az árva lévitát,
 Ki látta, hogy amaz mint szárnyal át a mennyen !

T. ALFRÉD BARÁTOMNAK.

Kinom óráiban, túltéve ezreken,
Magad valál te hű, midőn más meg se látott.
Pár múltó ösmerőst szerzett az üdv nekem,
De a nyomoruság szerzett egy jó barátot.

Igy a domb oldalán a tömérdek virág
Hétköznapi diszét a napfényben mutatja,
De a bányászlegény, ki aranyércre vág,
A vad sziklák honát az éj ölén kutatja.

És így a tenger is ha nyugodt és szelíd,
Habján az útasok vidáman csónakáznak ;
De csak a bösz vihar, mely mindent elmerít,
Csak az dob gyöngyszemet a partra a halásznak.

S most óvjon engem ég! Hogy útam merre visz?
Mindegy! Azt mondom én, mit Byron mond dalában :
«Bömbölhetsz, óceán — kell, hogy vigy engem is!
S lovam ha elbukik, felsarkantyúzza lábam!»

De testvér, legalább, akárhová jutok,
Frigyünkre nyomorom rányomta a pecsétet,
És holnap a szivem dobog vagy nem dobog,
Vég-lüktetéseig a fele a tiéd lett!

EGY HALOTTRÓL.

Szép volt, ha szép az Éj márványalakja,
Mely mozdulatlanul pihen,
Miképen Buonarotti kifaragta,
A sírkápolna mélyiben.

Jó volt, ha jó az, aki járva-kelve
Kezét kinyitja néha s ád,
S mit számba sem vesz Isten angyal-serge,
Szív nélkül nyujtja aranyát.

Gondolkozott, ha szóra nyitni ajkat,
 Mely lágy zenével van tele,
 S mint völgyi csermely, édesen sohajtgat :
 Gondolkozás tanújele.

Imádkozott, ha arra a dologra,
 Hogy két azúrszem földre néz,
 Aztán meg égbe, kegyesen forogva,
 Nincs semmi más kifejezés.

Mosolygott volna, hogyha a virágszál,
 Mely addig még ki sem fakadt,
 Nyílhatnék a zefirnek, mely reászáll
 S perc múlva tőle elszakad.

Sírt volna, ha az emberi agyagba',
 Amelybül testét alkoták,
 Érezte vón', kezét szívére rakva,
 Az égnek tiszta harmatát.

Birt vón' szeretni is, ha büszkesége,
 Mint oknélküli gyertyafény,
 Mely csak koporsót őriz, búsan égve,
 Nem állt vón' őrt meddő szívéen.

Meghalt, bár látszat volt csak létele,
 Meghalt, nem élve egy napot sem.
 Kezeiből lehullt a könyve, le! —
 S nem olvasott el egy lapot sem!

OKTÓBERI ÉJ.*

A KÖLTŐ.

A baj, amely gyötört, eltűnt, miképen álom,
S emléke már olyan, minő a ködlepel.

Amely ha jó a reg ott reng a rónatájon,
S mint a reg harmata, oly gyorsan oszlik el.

A MÚZSA.

Oh dalnokom, mi bánta téged?
Mi seb volt, mely szivedben égett,
Hogy nem törődtél már velem?
Még most is fáj a gondolatja . . .
Mi volt a gyász, melynek miatta
Árvúlva sírtam szüntelen?

A KÖLTŐ.

Ejh, köznapi baj az, milljóknak ád az gondot ;
De olyan a szívünk : ha szenved bármiért,
Oly könnyen képzeli — oh mi szegény bolondok! —
Hogy nem volt senki még, kit az a bánat ért!

A MÚZSA.

Nem ; köznapi búbánatot
Csak köznapi szív érez.
A bajt mely téged vérez,
Bizvást elémbe tárhatod.
Oh szólj, hogy ajkad felfödözzön!
Tudod, ki a Halálnak öccse?
A zordonképű Hallgatás.
Hisz a panasz vigasztaló is!
Elég lehet egy árva szó is,
Hogy mindent enyhébb színbe' láss!

A KÖLTŐ.

Mint mondjam néked el, jó Múzsá, szenvedésem,
Mikor azt sem tudom, hogy' híjjam azt a bajt?
Szerelem-, büszkeség- vagy örületnek nézzem?
És kétlem, bárkit is példám megóv-e majd?

* Az *Éjszakák* e legszebb darabját sűrűn játsszák a Théâtre Français-ban.

De jó. Mégis talán elmondhatom mi volt hát...
 Hisz kandallóm előtt magunk ülünk ma itt;
 Jöjj errébb — itt a lant; hallasd néhány akordját
 S támaszd föl édesen emlékim holtjait.

A MÚZSA.

Még nem! Csak akkor fösdsz le gyászod',
 Ha sebed immár behegedt.
 Se gyűlölet, se szeretet
 Ma ne sugallja vallomásod!
 Csak egyre vágyom, tudhatod:
 Vigasztalóként lenni véled,
 S nem: újra szítani szenvedélyed',
 Amely romlásba juttatott.

A KÖLTŐ.

Ne félj; a kór után már úgy magamhoz tértem,
 Hogy olykor azt hiszem, csak álmodám e kint.
 S élém ha tűn' a hely, hol kockáztattam életem':
 Úgy rémlik, hogy felém idegen arc tekint.
 Oh Múzsá, hát ne félj; oh hagyj dalnak eredni,
 Az ihlet percinek engedjük át magunk';
 Édes, akár sirunk, akár mosolyghatunk
 Oly multon, amelyet el is bírnánk feledni.

A MÚZSA.

Miként a gondos jó szüle
 Ráhajlik szendergő fiára:
 Úgy hajlok én szivedre le,
 Hogy végre ím lepattan zára.
 Kezdd el hát; ím kíséri lantom
 Édes-kesergő, gyöngé hangon,
 Mit ajkad most dalolni fog.
 Fényébe' rezgő napsugárnak
 Ám tűnjenek fel hát ez árnyak,
 Ám jöjjenek e fantomok!

A KÖLTŐ.

Oh munka napjai! Áldott magány!
 Csak bennetek volt élet életem!
 Mi jó, te régi, szűk írószobám
 Hogy hozzád újra visszatértem!
 Ti olyan sokszor elhagyott falak,
 Porlepte zsöllyék, nyájas lámpa,
 Te én világom, te királyi lak,
 S te Múzsám, örököltű lányka:
 Istennek hála, dalolunk megint!
 Igen, kitárom most keservem,
 S megtudtok mindent, meg, hogy mennyi kint
 Fakaszthat egy nő férfi-mellben.
 Mivel (tán mindegyőtök tudja rég!)
 Nő volt, ki mellett hetek oltá
 Alázatos homlokkal térdelék,
 Miként ura előtt a szolga...
 Oh átkozott nyűg, mely alatt erőt,
 Meg ifjúságot veszte lelkem!
 — Pedig azt hittem lábai előtt,
 Hogy tőle boldogságot nyertem!
 A forrás mentén ott sétálgatánk
 Ezüst fövényben minden este,
 Hol a távolból szellemhad gyanánt
 Utunk' a nyárfasor jelezte.
 Hogy' símult hozzám az az ifju test
 A hold fényében — most is látni vélem!
 De hagyjuk, Múzsám!... Beh nem vártam ezt,
 Hogy sorsom így fog bánni vélem!
 Valamely áldozatra szomjazék
 Ama napon a bosszus mennyibolt,
 Büntetve, bárha bűnöm nem volt —
 Vagy bűn, hogy boldogságot keresék?

A MÚZSA.

A mult szivedben újra ébredt,
 Egy képet láttál, mely vidám;
 Hát mért szalajtod el e képet,
 Hát mért nem indulsz el nyomán?

Szép napjait ki megtagadja,
 Nem mondja híven el baját!
 Tégy úgy, mint sorsod ; hisz haragja
 Szerelmed végén nőtt csak nagyra —
 Mig kezdetén mosolyga rád!

A KÖLTŐ.

Nem! nékem mosolyom csak búm számára leszen.
 Igértém — nos tehát, hűn tárom majd eléd
 Ábrándos vágyaim', fájdalmam', örülésem',
 Elmondom az okát, az idejét s helyét. —
 Még jól emlékezem. Ősz volt, szomoru, zordon,
 S az éjszaka hideg, minő ez a mai.
 Bús altató dalát a szél dudolta folyton,
 S nem tudta gyászomat már elcsitítani.
 Kis ablakom előtt, a kedvesemre várva,
 Figyeltem untalan : talán már végre jó?
 És elszorult szívem, kinézvén a homályba,
 S fölébredett gyanúm, hogy hátha hitszegő?
 Sötét volt s elhagyott az utca, melybe' laktam,
 Csak olykor jött egy árny, lámpával, s elsuhant ;
 Mig ajtóm résin át a szél fútt szakadatlan
 S mint emberi sohaj, úgy szólott az a hang.
 Most sem tudom, miért — talán jövőmbé láttam —
 Valami sejtelem úgy fájt, úgy elnyomott.
 S bár unszolám magam : «Eh! nézz eléje bátran!» —
 — Ütött az óra már, s remegve álltam ott.
 Nem jött el. Egyedül, búsan leszegve főmet,
 Csak néztem az utat, néztem a házakat . . .
 Oh, mert nem mondtam el, szemeitül e nőnek
 Bennem miféle tűz, mily örület fakadt!
 Csak őt szerettem, őt, s hogy nála nélkül éljem
 Bár egyetlen napom', azt hittem, kész halál.
 S mégis, erőlködém ama kegyetlen éjen,
 Hogy végre láncomat téphessen össze már!
 Elmondtam százszor is, hogy becsstelen, hitetlen,
 Számláltam, mennyi jajt zúdíta már fölem —
 De ah : mindazt a jajt egy perc alatt feledtem,
 Mihelyt csak végzetes szépsége tűnt elém.

És jött a szürkület. Zsibbadva, kimerülten
 Szunnyadni kezdtem ott, kicsiny erkélyemen.
 Pillám midőn kinyílt, világos volt körültem
 S kábultan, álmosan tekinté szét szemem.
 De hirtelen, ime, az utca-fordulónál
 A járda kövein lépések zajja kél.
 Szent Isten, el ne hagyj! . . . alakja látható már —
 Ő az! Szobámba lép. — Beszélj, honnan jövel?
 Az éjjel hol valál? Mi kell? Miért jössz mostan?
 Szép tested özvegyen mért hagyta nyoszolyám' ?
 Míg én itt egymagam könnyezve várakoztam,
 Mily ágyba' s ki örült ajkadnak mosolyán?
 Orcátlan léha te! S eljössz színem elébe
 S kínálod ajkadat, hogy most csókoljam én?
 Minek vagy itt, oh mondd, mi szörnyű szomjtul égve,
 Elbágyadt karjaid' mit tárod most felém?
 Szeretőm árnya te, mi dolgod e világon?
 Ha elhagyád sírod', térj vissza ezután!
 Oh hadd feledjem el örökre ifjuságom,
 És rád ha gondolok : hadd higyjem, álmodám!

A MÚZSA.

Oh csillapulj, költő barátom!
 Nézd, megremegtetett szavad.
 Még fáj a seb szivedbe', látom —
 Vigyázz, mert újra felszakad.
 S valóban olyan mélyen égett?
 Valóban földi veszteséget
 Olyan nehéz felejteni?
 Szivedbül oh töröld ki nyomban,
 Oh irtsd ki azt a nevet onnan,
 Mit ki se' bírok ejteni!

A KÖLTŐ.

Gyalázat rád, aki által
 Ismérem a hitszegést,
 Ki eltölte borzadállyal
 S megrontá bennem az észt!
 Gyalázat rád, te asszony,

Akinek szerelme miatt
 Temetém el — sirva panaszlom —
 Én ifjú napjaimat!
 Szemed, szavad, nevetésed,
 Azt hittem, az üdv maga —
 De csak jajjal tetézett
 Az üdvnek e látszata!
 A te bájad, a te deliséged,
 Az volt, mi nyomorba vitt —
 Ki higgyen könnybe', ha néked
 Lehettek könnyeid!
 Gyalázat! Láttál az nap,
 Még szinte gyermeket,
 S miként virág a tavasznak,
 Úgy nyílt ki szívem neked.
 A védtelent szemeiddel
 Legyőznöd könnyű volt,
 De könnyebb lett vón', hidd el,
 Hogy nyugtát el se rabold.
 Gyalázat rád! Szívemben
 Az első jajt te szüléd,
 Te inditád szememben
 A könnyek csörgetegét.
 Most egyre-egyre ömlik,
 S elapadni sohse bír,
 Mert olyan sebbül özönlik,
 Amelyre nincsen ír!
 De tisztít keserű árja,
 És évek mulva, lehet,
 Elmossa majd valahára
 Gyülölt emlékedet!

A MÚZSA.

Költőm, elég — elég! Habár a hűtlen mellett
 Nem éltél boldogan, csupán csak egy napig:
 Még ezt se káromold. Becsüld meg hűn szerelmed',
 Ha szerelemre még szived kívánczozik.
 S ha nincs ahoz erőd, hogy némán megbocsássad

A bánatot, a jajt, amellyel más tetéz ;
 Tartsd mentve legalább a gyűlölettől házad,
 És a bocsánatot pótolja feledés.
 Csöndben pihen a holt, ha föld ölébe tették —
 Kihült érzelmidet te is nyugodni hadd.
 Oh hadd porladjanak e szívbeli ereklyék :
 Ne háborítsd, fiam, megszentelt hamvokat.
 Kínodrul szólva, mért csak a csalódást látod,
 Az álmot, mely után bús volt az ébredés?
 Talán azt gondolod, az Úr ok nélkül ártott,
 S az, hogy lesujta rád, csak pusztá tévedés?
 Tán ép azért gyötört, hogy élted jobban ójja ;
 Hisz, hogy megnyílt szíved, ennek köszönheted!
 Az ember kis diák, a bú a tanítója —
 Nem ismeri magát, ki még nem szenvedett!
 Bármilyen zord legyen, hidd isteni hagyásnak,
 Mely régi, mint a föld, régibb mint végzetünk :
 Kell, hogy mind fölvegyük keresztségét a gyásznak —
 Bús ár az, amivel a jóért fizetünk.
 Ha nem kap harmatot, elfonnyad a mezőség :
 Nem élhet meg a szív, ha könnye nem akad.
 Az üdv jelképe fa, min reszket az eső még,
 S a letört gallyakon mégis virág fakad.
 Nem mondtad, hogy szíved már ép és meg van edzve?
 Hát nem vagy fiatal? nem kedvel-e kiki?
 Ne sirtál volna csak, vaj' tartanád-e becsbe'
 A sok muló gyönyört, mely éltünk szépíti?
 Ha borozgatva ülsz egy jó barátod mellett,
 A réten, míg a nap készül leszállani :
 Kancsód lehetne-e olyan vigan emelked,
 Ha nem érzéd vala : a vígság ára mi?
 Rózsát vagy zöld mezőt kedvelne-e a szíved,
 Petrarcát s fülmilét szerethetnél-e majd,
 Vagy Michel-Angelót, avagy shakspeare-i művet,
 Ha ki nem érzenél mindenbül egy sohajt?
 S megértéd az egek csodás harmóniáját,
 Habzsongást, néma éjt, ha egyszer idelent
 Álmatlan', lázasan végigtekintve pályád',
 Nem vágytál vón' oda, hol örökös a csend?

Hát nincs-e mostan is szép kedvesed, mint régen?
 És fogva kis kezét, midőn elaluszol:
 Nem édesíti-e — hogy álmod enyhe légyen —
 A mult emlékeit ajkárul egy mosoly?
 Nem mégy-e el ma is andalgni minden este
 A kis berek felé, ezüst homokon át?
 És szellemhad gyanánt mely útatok jelezte,
 A rezgő nyárfasor elhagyta-é honát?
 A hold sugárban ma nem simúl-e melléd
 Egy szép nő termete, ép úgy mint hajdanán?
 S utadba' hirtelen Fortúnát hogyha lelnéd,
 Nem lennél-e azon, hogy járass oldalán?
 Hát mit panaszkodol? A balsors kalapácsa
 Megedzé szívedet, hogy amig élsz, remélj!
 Hát ne gyülölve nézz ama tapasztalásra,
 Ne vesd meg azt a bajt, mely által jobb levél!
 Oh szánd, fiam, e nőt, ki könnyeid' folyatta,
 E csábos hűtelent szűnj végre bántani!
 Oh szánjad — asszony ő; s bár szenvedél miatta,
 Megtudtad legalább, az üdvnek ára mi!
 Kinos volt helyzete; tán boldog is volt véled,
 De sorsa rendelé, csaljon meg hitszegőn;
 Ő megtaníta rá, mi voltakép' az élet
 S aztán — mi búd vala, a más öröme lőn.
 Oh szánd! Szerelme tűnt, szétfoszlott, mint a pára;
 Ő írt nem adhatott, bár látta: sebed ég!
 Nem mindig csalt, oh hidd, szeme könnyének árja —
 S ha mindig: szánd azért . . . te tudsz szeretni még!

A KÖLTŐ.

Jól mondod, Múza! Szörnyü érzet,
 Amelytül megborzong a test,
 Midőn a gyűlölet felébred
 S kigyó-fogával marni kezd. —
 Oh halld tehát, leánya mennynek,
 Halld eskümet, szent hajadon!
 Ím kék szemére kedvesemnek
 S ama kék boltra fogadom,

S az enyhe fényre, mely az égen
 Vénusnak hordja szép nevét,
 S mely ott a ködlő messzeségben
 Mint reszkető gyöngy tűn eléd ;
 Az Isten irgalmas nevére
 S a nagy mindenre mondom el,
 S ama csillagra, mely vezére
 Mindenkinek, ki útra kel ;
 Erdő-, mezőre és virágra,
 Amelyen harmat gyöngye rezg,
 Az élet-nedvre, melynek árja
 Az egész alkotásba' pezsg :
 Én számkivetlek, meggyógyultan,
 Szerelmem bús emléke te —
 Aludjál csöndesen a multban,
 Titokzatos, borús rege!
 S kit ajkam a legkedvesebbnek,
 «Barátnőm»-nek szólíthatott :
 Te most, midőn már elfeledlek,
 Vedd tőlem a bocsánatot!
 Mely hozzád fűzött baj- s örömben,
 Megrontva ím a bűvölet —
 Ez érted legutolsó könnyem,
 Ez az utolsó «ég veled»!
 — S most jer, aranyhajú merengőm!
 Oh Múza, rajtunk most a sor.
 Dalolj egy víg dalt, olyan csengőn,
 Mint hajdanában annyiszor!
 A kert a hajnal friss legében
 Üdülve ontja illatát —
 Jer, keltsük dallal ifju szépem,
 Szedjünk virágot odaát!
 A természet most dobja félre
 Az álom leplét — jöszte már!
 Újjá fogunk születni véle,
 Ha kél az első napsugár!

HENRI DE RÉGNIER.

TAPASZTALAT.

Mögöttük mentem : ajk az ajkra forrt ;
 S néztem, hogy' rajzolódik lány s legény
 Karcsú alakja őszutó egén,
 Mely mint sirály-szárny, hamvas-szürke volt.

S mig mentek és bömböltek a habok,
 Megtörve a tengerpart szirtfalán :
 Se vágy, se láz, se gyász nem ronta rám,
 Se azt nem érzem, hogy irígy vagyok.

Múló idilljökben valóra vált
 Két álom, amely egymáshoz simúlt :
 Ők voltak a jelen — és én a múlt,
 Ki tudtam a kiméra végszavát!

ARMAND RENAUD.

A MARATHONI HARCOS.

Csak közkatona volt, amilyen száz akad.
 Elsőnek akará, midőn győzött a had,
 Elérni városát, jó hír követjeképen,
 S tovább iramodott, babérral a kezében.

S hogy aztán kimerült, rohanva mint a szél,
 Meghalt szegény, midőn előtte volt a cél.
 Oh boldog az, aki, midőn elérve álma,
 Meghal, szívébe' tűz és a kezébe' pálma.

PIERRE RONSARD.

HELÉNHEZ.

Öreg ha léssz s a tűzhöz tolva széked,
Nézed, rokkádról mint fogy a fonál :
Tán versem dallod, míg nő a homály,
S szólsz : «Igy dicsért Ronsard, ki értem égett!»

S cseléded, aki már-már szundikál,
Ha hallja, hogy Ronsard volt, aki néked
Örök rimekkel szerze dicsőséget,
Nevemre felriad s téged csodál.

Én akkor holt leszek már évek óta,
Mirtus-ligetben száll majd szellemem,
S te kályhádnál kuporgasz, vén anyóka,

S bánod, hogy mulattál szerelmemen . . .
Ma kell hát élni! Holnapig ne várj hát!
Ma nyílik rózsánk, ma szakítsd le szárát!

A FENYŰ.

Neked szentelve, ültetem e fát,
Hired hogy éljen mindörökre rajt ;
Nevünk és csókjaink emléke, ládd,
A törzsbe vésve meg fog nőni majd.

Oh szülőtájambéli faun család,
Ha kedved Loire-menti táncra hajt :
Vigyázz : se el ne fagyjon télen át,
Se nyári hó ne ölje meg e galyt!

S te pásztor, kinek nyája itt legel,
Mig sípodon nótára nótá kel,
Függessz fel majd egy táblácskát reája,

Amely szerelmemet beszélje el;
Öntözd meg tejjel s bárány vérivel,
S mondd: «Szent e fenyüfa — Heléna fája!»

EDMOND ROSTAND.

RÉGI MESE.

Arany hajának selyme közt, fehérbe',
Fehér orcával fehérszínű párnán,
Alszik mosolygva az édes királylány,
Ki kék szemét lecsukta századéve.

A parkba látni ki egy ablak szárnyán.
Ott sok dalos madár van : bárha élve,
De galyján némult csőrrel üldögélve —
Hisz alszik mind, ébresztő szóra várván.

Az ágy előtt egy apród szundikál,
S a lányka két kis rózsaszín papuccsa
A takaró alul kikandikál.

Szép álmait a kedves így alussza,
Mert még a szép királyfi nincs közel,
Ki majd egy hosszú csókkal kelti fel.

PAUL SCARRON.

MULANDÓSÁG.

Oh gúlák, miket fáraói fönség
Emeltetett s amikben kiki látja,
Hogy nincs a természetnek semmi gátja,
Hogy munka és művészet le ne döntsek,

Oh Cæsar-palota, te büszke hajlék,
Nagy építészek csodaművü háza,
S óh Colosseum óriási váza,
Hol egykor vad tusák játéka zajlék :

Titeket is az idő eltörül!
Szétmállotok, hajh, menthetetlenül —
Nincs oly cement, mely ellenáll a kornak!

Márványtok is ha egyre-másra korhad :
Csoda-e az, ha tíz éves zekém
Egyszerre kilyukadt a könyökén?

JOSÉPHIN SOULARY.

KÉT MENET.

Templom felé halad két menet s összejő.
Az egyik bánatos s visz egy holt gyermeket,
Zokogva fuldokol a koporsó megett
S támolgyva lépdegél egy halvány ifju nő.

A másik célja más: boldog keresztelő.
Gyügyög az újszülött, kit emlőjére tett
A büszke kis mama, nézvén, hogy életet
Mint szürcsöl szomjasan a pólyás csecsemő.

S hogy azt beszentelék s ezt megkeresztelék,
A két nő kijövet megint találkozáék
S egy gyors tekintetet vetettek egy a másra.

S hinnéd, csodát művelt a szívük hó fohásza:
Az a szopósra néz, s kél ajkain mosoly,
Ez néz a holt felé s keserves könyje foly!

ARMAND SULLY-PRUDHOMME.

OK NÉLKÜLI ÖRÖM.

Jól tudjuk mindig azt, kínunk honnan került,
De sokszor, örömünk mi kelti, az titok.
Olykor felébredek és lelkem oly derült!
Varázslat ejti meg, mit föl nem foghatok.

S házam s szivem felett rózsás a láthatár,
S úgy érzem, szeretek mindent a föld színén.
Sugárzik mindenem . . . Egy óra, s vége már,
És újra a ború költözködik belém.

Honnan jöhet e fény, mely csak percig ragyog,
Ez alig észrevett paradicsomi kép?
Honnan ez oly hamar lehulló csillagok,
Amik után szivünk még gyászosb, feketébb?

Tán visszatér belénk egy régi április
A mult hamúiból amely megint kikél,
Mint felcsap néha tűz alvó zsarátbul is?
Vagy tán jósló e fény s boldog jövőt ígér?

Nem ; e titokszerű, gyors-útu fényszalag
Nem boldog sejtelem, nem is emlékezet.
Tán üdv, mely utazik s ajtót téveszte csak,
Hogy hozzánk bénýitott : tovább azért siet!

SEBEK.

A harcba' leüték s támolýgva földre dűlt ;
 Elvitték és az ír, amely sebet hegeszt,
 Sebét is gyógyítá. Lassanként jární kezd ;
 S hogy jött a langy tavasz, ereje egyre gyűlt.

De hogyha fú a szél, ha nedves, hűs az est,
 Föl-fölsajog a kín, melyet régente túrt,
 És csűgged s nem hiszi, hogy immár felűdűlt —
 Oly fájva érzi még a forradást a test.

Megérzi szívem is, hol érte az a seb,
 Lelkemben az idő ha hűsebb, nedvesebb.
 Ilyenkor felsajog a régi-régi var.

Nem kell, csak egy ige, egy köny, egy méla ének,
 Egy felleg, boltívén a tiszta nyári égnek —
 S a régi bú foga megint szívémbé mar.

ÉTHER.

A pástra heverek s elnézem az eget,
 S úgy rémlik, hogy magosb, meg hogy derűsb a kékje,
 S követem útjain a könnyű felleget
 Mit gyöngé fűvalat űz fent a tiszta légbe'.

Oh hány formát nem ölt! Most erdő, hófedett,
 Majd habzó tej, vagy öv, vagy angyal, mely megy
 [égbe ...

Hogy egyre változik, azt észreveheted :
 De nem, hogyan s mikor megy változása végbe.

Most ím egy kis darab a felhőrűl lefoszlik
 S elvész, ím újra egy — most nincs már semmi folt —
 Mint szűz acéltűkör ragyog az égi bolt.

Igy másul lelkem is, míg éveim letelnek.
Magam is az vagyok : egy sóhajüzte felleleg
Amely majd egykoron a végtelenbe oszlik!

ÁLOM.

És szólt a földmives, álmomba' : «Ha kalács kell,
Szerezd meg : menj magad és szánts meg a mezőt!»
És szólott a takács : «Ruhádat is te szódd!»
S a kőmives rivallt : «Vakolj magad, ha ház kell!»

S hogy bolygtam egyedül, nememtől cserbehagyva
S iszonyu átkomat jajgatva vonszolám
S könyörgve, hogy az ég gondoljon végre rám :
Hát ím utamba áll bőszt tigriseknek hadja.

S ébredtem, s azt hívém, még egyre álmodom.
Száz víg legény füttyölt nagy ház-állványokon,
Szövő-szék berregett s a föld állt bévetetten.

S ekkor megösmérem, mi boldogok vagyunk,
S mik volnánk idelenn, elhagyva, önmagunk,
Más emberek hián . . . S azóta mind szerettem!

ZOKSZÓT NE EJTS . . .

Zokszót ne ejts, hívem, ha ér szomorúság is :
Ki búttalan szeret, az olyan is veszít.
Az üdv is hervad ám — megsérül a virág is,
Nagyon ha ráhajolsz, hogy illatát beszídd.

Oh nézd : van sok, ki sírt, ahogy ma mi kesergünk,
S ma ők enyim s tied s azt mondják : boldogok,
De a mysterium — az mindörökkön eltűnt,
Hol mint örök világ szerelmők lobogott.

Azt mondják, boldogok, s lázatlan napjok éje,
 Hol lángolón a szem a szembe sohse vész ;
 Nem reszket egy se már, bár híve csókja érje,
 S mi, óh mi reszketünk, ha kézhez nyúl a kéz!

Azt mondják, boldogok, s nem érzik már szegények
 Az eleven tüzet, amelytül ég agyunk,
 Mihelyt a szemeink egymásra tévedének —
 Te nékem, én neked még látomás vagyunk!

Azt mondják, boldogok, mert *egy* a vagyonuk,
 S lehet már élniök alatta *egy* tetőnek.
 De nem kíséri már egy szent titok nyomuk' :
 Azt mondják, boldogok — s mindenki látja őket!

SÓHAJ.

Se hallani, se látni azt a nőt,
 Nevét se ejteni ki más előtt,
 És mégis mindig híven várni őt,
 S folyvást szeretni!

Feléje tární sóvár karjaink
 S le-lebocsájtani megint s megint,
 S kitárni újból, bár hiába mind,
 S szeretni folyvást!

Karunk kitárni s nem tehetni mást,
 Csak elsíratni annyi-annyi gyászt,
 És el nem hagyni sohse a sírást
 S folyvást szeretni!

Se hallani, se látni azt a nőt,
 Nevét se ejteni ki más előtt,
 És egyre gyöngédebben őt, csak őt
 Szeretni folyvást!

A TEJÚT.

A csillagoktól kérdezém :
 «Boldognak mért nem látszotok?
 Az éjnek barna köntösén
 Mért bús a ragyogásotok?

Mért vélem olykor, hogy az ég
 Fehér szüzekből álló gyászmenet?
 Kezőkben milljom fáklya ég,
 S ballagnak egy a más megett ...

Imát rebegtek, úgy-e bár?
 Vagy sért valaki untalan?
 Hisz amit onttok, nem sugár,
 Hanem csak fényes könyfolyam!

Ti! őseink! a csillagok!
 Régibbek, mint en-istenink —
 Mért kell hogy egyre sírjatok?»
 S szóltak : «Magunk vagyunk mi mind!

Kiről hiszed, hogy sarkon űz :
 Az tőlünk messze messze forg.
 S világa milyen tiszta, szűz,
 Nem látja az, ki rajta bolyg.

S így hjába vész el mind a láng
 Itt, e közömbös boltokon!»
 S feleltem : «Értem a talányt —
 Van szív is, véletek rokon.

Hiszik, sok testvér van körötte —
 És mindtől messze jár a röpte,
 És hangtalan bús északán
 Ég mindörökkön, egymagán!

EGY JÓLELKŰ EMBER.

Jólelkű férfiú volt, de gyöngé volt a teste,
Szemüveget csiszolva tudott csak tengeni,
De olykép magyarázta, az isten lényé mi,
Hogy a világ a szókat meg-megdöbbenve leste.

Szép, egyszerű igékkel bölcsen papirra rótt,
Hogy «a jó» és «a rossz» csak üres szó-zagyvalék,
S a «szabad» ember nem más, mint báb, amelynek
[drótja
Úgy ráng, ahogy akarja a Szükségszerűség.

Bár jámborúl csodálta a Szentírás szavát,
De Természet meg Isten egy volt az ő szemében
S ezért fejére zúdult a zsinagóga-vád.

Hát elvonúlt, üvegnek csiszolmányjaképen,
Hogy többet birjon látni a csillagok tudósa...
Csöndben, szelidszívűen így élt Baruch Spinoza.

AGGÓDÁS.

Valamit mondanék neki.
De nem bírok ;
Habár csak halkan ejtve ki,
Nem vón'-e sok?

Oh mért van az, hogy ajakam
Oly gyáva lőn?
Szólnom kell, biztatom magam
S elhagy erőm.

Hej : vallanom fiatalon
Nem volt nehéz,
De már régóta a dalom
Nem oly merész.

Az érzés, hogy szívem szeret,
Félek, hamis.
És tán ha könnyem megered,
Hazúg az is.

Hinném, őszinte az a csepp,
Mely ég szememben —
Pedig talán egy régi seb
Sajogna bennem!

A DANAIDÁK.

Fejükön amfora, kezők csipőre téve,
Theano s Agavé, s a többi mind, szalad
A kút s az urna közt, hol víz meg nem marad,
Munkálva oly művön, melynek nincs sohse vége.

Már elfáradt kezők, a terhet vállra véve,
Hóválluk is sajog a kőedény alatt :
«Örvény! hát semmisem olthatja szomjadat?
Te szörny! hát mért itat kezünk már annyi éve?»

S elbuknak, s lelküket borzasztja az az űr . . .
De most a legkisebb, ki nem csüggedve tűr,
Dalol nekik, s e dal éleszti újra testük.

Ábrándjaiddal is így jársz a föld színén.
Elbuknak azok is, de az ifjú Remény
Igy szól mindannyiszor : «Testvérim! újra kezdjük!»

HA TUDNÁD . . .

Ha tudnád, mily keserves a magány,
S hogy nincs siralmasabb e puszta laknál
Házamnak táján néha-néha tán
El-elhaladnál.

Ha tudnád: szívbe, amely búban él,
 Egy szűz tekintet milyen fényt rezeget :
 Tán ablakomra föltekintenél,
 Csak úgy, esetleg.

Ha tudnád, mily vigasztalást terem,
 Ha van, ki bánatunkat látja, hallja :
 Talán hugomként, leülnél velem,
 A kapu-aljba.

S ha tudnád, hogy szeretlek egyre hűn,
 S hogy nincsen odadóbb e szerelemnél :
 Talán — egészen egyszerűn
 Nálam teremnél!

CSEPPKÖVEK.

Szeretem én e mély barlangokat,
 Miket a fáklya vérpirosra fest.
 Ahol a sok viszhangos boltozat
 Hosszú sohajjá nyujt meg bármi neszt.

A milljom cseppkő a fejünkre csügg,
 Megannyi kővé lett könny mintha vón' ;
 S lábunk elé szivárog a vizük,
 Csepp csepp után, alighogy hallhatón.

Én azt hiszem, e néma csöndben itt
 Valami gyászos béke árnya leng ;
 S látván, a barlang hosszú könyjeit,
 Mik sohse száradhatnak odafent :

Szivekre gondolok, melyekbe' rég
 Szunnyadni tért egy elmúlt szerelem,
 Melyeknek könyje megmerevedék —
 S valami sír bennük mindszüntelen!

AZ ELSŐ MAGÁNY.

Láttál-e néha, zord konviktusokba'
Pár gyermeket, ki mindig szomorú?
Más játszik, ugrál, vígan pajkoskodva,
De az a néhány hallgat s félre bú.

Kicsiny zekéjük össze sohse gyűrik,
A nadrágjukra tinta nem csepeg,
Cipőjükön a porszemet se tűrik —
Okos, szelid, «filigrán» gyermekek.

Az erősebbek őrajtok kacagnak,
«A lányok!» mondják, «az ártatlanok!»
Játékszett, labdát ingyen odaadnak,
Kalmárkodásra nincsen hajlamok.

Velők az együgyűek is kötődnek,
A torkosok kalácsuk' eleszik,
Mindenki gazdagoknak véli őket,
Mert mindig oly tiszták a kezeik.

A tanító léptétül megremegnek,
Borzonganak, csak rájuk hogyha néz —
Kár volt születniök e gyermekeknek,
Nekik a gyermekkor nagyon nehéz!

Oh ha a leckét nem tudják csak félig!
Ha nincs megírva egy-egy feladás!
Ha őket szidják s a többit dicsérik!
Ha büntetésük van, mely megaláz!

Őnékik minden hang és kép ijesztő:
Nappal a csengetyű éles szava,
S az órák végeztével ha az est jó:
A nagy, rideg, közös háló-szoba.

A lepedőkre ha az asztal mécse
 Ráejti halvány, rezgő sugarát :
 Nekik olyan az alvók pihegése,
 Mint szél ha bolyg hófödte síron át.

S míg nyugton álmodik a többi gyermek,
 Akiknek semmi e rab-állapot :
 Haza gondolva, álmatlan hevernek
 És sóvárogják a vasárnapot.

S elábrándoznak : hajh! a régi fekhely
 Beh sokkal szebb volt! hajh, a szép tanya,
 Ahol bölcsőjük állott, s néha reggel
 Ágyába vette őket a mama!

Oh rossz anyák, akik nem vagytok ottan,
 Mily messze látják most vonásitok'!
 ...S így nőnek fel, szegények, elhagyottan,
 És lelkek mindig nélkülözni fog.

Hiszen van nekik most is rendes ingük,
 És jó a paplan is, az itteni :
 De nem jön tőletek ; más adja mindig,
 Nem birja őket melegíteni!

S bár nálatok viszonzást nem találva,
 Titeket ők sosem felednek el,
 S beásva arcukat a nyoszolyába,
 Halkan zokogva szenderednek el.

UTON.

Nagy útra keltem, és a kocsiban,
 Egy jó sarok-ülésbe dülve,
 Hallgattam, hogy a gőzös mint rohan
 És éles fütytyöt hogy sivít az ürbe.

S élveztem álmatag nyugalمامat,
 S hogy lelkemet mi zsibbadásba rázza
 A messzeségbe száguldó vonat
 Egyhangu dübörgése, kattogása.

S hogy minden más iránt közömbösen
 Eképen álmodoztam ott magamba',
 Sokáig nem is vettem észre sem,
 Hogy ottan ül egy ifju lány s az anyja.

Halkan beszéltek ; olyan valami
 Csivogásféle csengett a szavukba',
 Minőt berekből lehet hallani,
 Hol egy fészeknek van a rejtek-zugja.

Összébb huzódtak aztán csendesen,
 Homlok homlokhoz érve, olyanfélén,
 Ahogyan két vízcsepp egygőze leszén,
 Ha egy a másnak ott van már a szélén.

És arcon arc nyugodva, pihegőn
 Szállott el ajkaikról a lehellet,
 S az egyik a másik párnája lőn
 A kocsilámpa tejszin fénye mellett.

Kezét a lány, miközben szunnyadott,
 Az én üléseim karfájára tette,
 S mint egy opál, úgy verte vissza ott
 A sápadt fényt az esti szürkületbe'.

Talán tizenhat éves kéz vala,
A mansettából félig mely kilátszott,
S amelyen az erecskék vonala
Halvány azurszín csillogásba' játszott.

Lágyan pihent ott, alva, jobbfelül ...
S lehet, hogy én megérezém előre
Gazdája báját, vagy véletlenül
Tévedt reá szemem a pihenőre :

Elég az hozzá, néztem, néztem őt ...
Lehet, a szépség hívja-vonja lelkünk,
Magához szólítgatja, mielőtt
Még észrevettük és reá ügyeltünk.

«Oh boldog a turista, gondolám,
Kit ez a lány vezet majd, kéz a kézbe'!»
S egyszerre méla bú szakadt reám,
S szidtam magam, vádlón a multba nézve.

S közben a vas-sínek mentiben
Tovább repült a rétek hosszú rendje,
És messzi, hullámozva szeliden,
A hegytetőknek csipkézetje renga.

... Im egy találkozásban mily erő!
Azt hisszük, illyesnek mi ellenállunk —
S imhol, csak egy azúr folt tünt elő,
S mi már egész mennyboltrul szőjjük álmunk!

Egy gyermek alszik itten, idegen,
Csak a kezét láthatjuk, azt is félig —
És már a sóvárgásink az egen
A véghetetlen üdvöt is remélik ...

Nem ismerem e lányt, s e kicsiség
Elég ahoz nekem, hogy szépnek lássam
Mindazt, mi benne mostan rejtve még,
S mi egyszer majd kinyilhatik csodásan.

S álmodni kezdtek : hogy e kis kacsó,
 Mely itt fehérül, milyen drága lészen,
 Milyen jóságos, mily megbízható,
 Hogyan nyujtják ki majd, segélyre készen.

«Oh boldog ifju, mondom, bárki léssz,
 Kinek e kéz könnyíti majd a pályád,
 Ez a nyugodt, e mindig szűzi kéz . . .»
 S most : «Vitry, öt perc! Vitry!» kiabálják.

S hogy künn a perronon e lárma cseng,
 Az a két angyal, álmából riadtan,
 Csapkodja szárnyait és tovaleng . . .
 Elmentek . . . én pedig — én ott maradtam!

És így, akit követett volna más,
 Eltűnt előlem az a szőke gyermek . . .
 Az élet, hajh! eféle útazás
 Azoknak, kik csupán álmodni mernek!

ANDRÉ THEURIET.

AZ UTOLSÓ CSÓK.

Egy-egy históriát már mondott minden vendég —
 S most én vagyok soron, szólta Tristan. Nos tehát,
 Szivemben is pihen egy régi-régi emlék —
 Majd elbeszélem azt, míg főzik a teát.
 Csak rágondolnom is oly édes, mintha látok
 Sok, hosszú év után egy régi jó barátot.
 Szivembe' riadót az ifjuság dobol
 S hevíti véretem, mint régi asszu-bor.

Ősz volt; rút, szürke nap; mindütt csak bús enyészet.
 Elértem azt a kort, mely józanságra készítet,
 Mert üzni a gyönyört, az élet örömit
 A vágy erőtelen s lélegzetünk rövid ;
 A homlok szélesül, szakállunk egyre őszebb —
 Már ott leng körülünk gyászos lehe az ősznek!
 Az szörnyü . . .

Szó, mi szó, a szplínem üldözött
 A víg Párisbul el egy jó baráthoz mennem :
 Kicsinyke faluba, amely erdők között
 Egy forrás partjain terül el néma csendben
 S föntségben. Ám azért derűs e föld s üde,
 A sok fenyő s virág balzsammal tölti be ;
 Csak egy nagy épület, komor mint síri boltok,
 Vet a derű közé sötét, szomorú foltot.
 Hol hajdan klastrom állt, mely rég elhamvadott,
 S egy órjás kert terült : nagy börtön van ma ott.

Leányok, asszonyok, kiket a bűn megejte,
 Ott élnek évekig, mint sírgödörbe rejtve ;
 Előttök semmi más, csak kémény s házfedél,
 Egyforma nap meg éj, mindegy a nyár s a tél.
 E dantei pokolt sok látja meg virúlva,
 Ki ráncos-képűen biceg ki évek múlva ;
 Sok, aki szótlanul töltött pár hónapot,
 Ha ideje letelt vagy gráciát kapott
 S megint a fényre jó : oly szégyenlős, ügyetlen,
 Mint éjjeli madár, mely tévelyeg ijedten
 S a falnak mén neki . . .

Ép aznap reggelén,
 Melyen a kocsiban helyem megrendelém,
 Lett egyikök szabad ; s ő is jött, épen akkor.
 A delizsánc-kocsis leszólt hozzám a bakról :
 «Finom a társaság — majd jól mulat vele!»
 S vihogva sandított az ülések fele.
 «A «dúc»-bul egy gilit ma reggel útra küldtek
 S ön véle egyedül és szemtül-szembe ülhet.
 No, nem nagy ám a baj, mert — isten az atyám —
 Csinos a picikénk — királyi falat ám!»

Ő régen ottben ült. Amit felőle mondtak,
 Nagyon megállt. — Kora? Nos, legfőlebb huszonhat.
 Filigrán, gyöngé test ; ábrándos, bánkodó,
 Nagy, kék szemek ; az arc oly halvány, oly fakó,
 Miként növényei a pince odujának.
 De arcvonásai oly finomak valának,
 Nemes formáin is oly kellem s báj honolt!
 Mert testén akkor is szűk nyári ruha volt,
 Szegényes ócskaság, itt-ott ki is feselve.
 Midőn e helyre jött, ép akkor ezt viselte,
 S bár rég elmúlt a nyár, hogy megnyílt börtöne,
 Ezt kelle mostan is megint felöltnie.

Nem szólva egy ígét, szemét csak föl se vetve,
 Sötéten ült a lány az egyik szögeletbe'.
 Mitől romolt meg így szegényke? gondolám,

Mi örült szenvedély vivé a bűn sarába,
 Hogy e Madonna-arc oly ifjan, oly korán
 Jutott e szürke ház iszonyu mocsarába?
 És agglegény-szivem ellágyult s elszorúlt...

Sötét lett, kint pedig az esső egyre hullt,
 A hervadt lombokat a szél a sárba fútt,
 Ahol a ló kocsink alighogy húzni tudta.
 El voltak törve mind az abalaküvegek
 És ránk eresztgeték a csípős hideget.
 Lüsster-derék alatt, fél keble s nyaka puszt,
 Didergve ült szegény előttem a padon.
 A foga vacogott, a testét összehuzta
 S mint nyárfá reszketett. Szörnyű volt, mondhatom.
 Énrajtam bunda volt. Hogy azt hamar levetni
 S a reszkető leányt vele hamar befedni
 Csak percnek műve volt, tán mondanom se kell.
 Rám néz... De ajkain egy árva hang se kel:
 A szégyen, a zavar megbénította nyelvét.
 De szép szemeiből, amelyek könnyel telvék,
 Kiolvasám e szót: Isten fizesse meg!
 Hogy zsibbadt tagjai most fölmelegszenek
 A vastag prém alatt, amely jól bétakarja:
 Álmos, nehéz fejét megtámogatja karja —
 S elalszik. Én pedig — — nos, én is ezt teszem.
 S a zökkenős uton tovább s tovább haladván
 Egész pitymallatig alszunk, szüziesen,
 Az ócska, döcögős, porlepte cséza padján.

Midőn felébredék, már hajnal lehetett.
 Érezve ujjamon egy langy lehelletet:
 Rátéved a szemem szép szőke vétkesemre,
 Ki gyöngéd ajkait rányomva két kezemre,
 Sírt... Így köszönte meg a kis szolgálatot,
 Pazarul adva azt, mit érte adhatott:
 Kézcsókot... Esküszöm, hogy amíg lányt öleltem
 Soha tisztább gyönyör be nem töltötte lelkem,
 Mint most, hogy e szegény, kezemre rá borulván,
 Najvúl, ártatlanúl s mélyen pirúlva multján,

Megcsókolá kezem', amért hogy benne *nőt*,
S nem bűnöst láttam én — csak nőt és szenvedőt.

Célhoz jutánk. Hivém, majd néki jól esik,
Ha kissé biztatom, hogy még jó sort remélhet :
«Maga oly ifju még! a munka nemesít —
Dolgozzék jámborúl és kezdjen el uj éltet!»
S bucsúzva, a kezét megráztam melegen.
S hogy által a ködös, fakó szürkületen
Láttam, mint távozik oly finom, szende képe
S láttam miként tűn' el, egy szállóházba lépve :
Úgy érzém, asszonyom, hogy sokkal jobb vagyok
S hogy bennem az a csók örök nyomot hagyott,
Mely a legédesebb s a legutolsó csók volt,
Amellyel valaha egy nőnek ajka csókolt.

ÉMILE VERHAEREN.

A BARÁTOK HAZATÉRTE.

I.

Hinnéd, a táj, miként simító csont alatt,
Fényesbül, s tükrözik a szomszédos tavakba';
Árnyakkal terhesül a lég, s a nap, elaggva,
Az est lépcsőzetén lejjebb s lejjebb halad.

Ezüstösen ragyog egy csillag odafenn,
S egy arany-fény, minek nem látszik eredetje,
Himbálva lengedez a viznek közepette,
Hol az ömlő habok fürösztik csendesen.

A zöld mezők között kígyózik el az ut,
Melynek keréknyoma még az esőtül szennyes,
S ott fenn, hol feketén bólint az ősi fenyves,
A szürke-kavicsos kereszt-ösvényre jut.

Egy padlás ablaka még csillog messzirül.
Mint szem, amely lenéz egy régi-régi házból,
A legvégső sugár remeg rajt' búcsuzásul,
S bemélyed, mint furó a résbe ha merül.

S e misztikus bucsú mindvégig nesztelen;
S mit ércesen takar a békesség köpenyje,
A tájék mintha csak templom hajója lenne,
Fenségben, szóltalanul hol Isten van jelen.

II.

S a sok fehér barát kolostorába tér im :
 Betegtül, akinek segítyt vitt hű kezök,
 Agg munkástól, akit rokanttá tett a rög,
 Koldustul, aki már ott vív a sírnak szélén,

S másoktul, piszkosan, férgesen, bús magányba'
 Kik hálnak, s nincs aki siratná vesztöket,
 Becsukná a szemök, lemosná testöket,
 Mely majd mezitlenül rohad, egy zúgba hányva,

Soktól, akit nyomor gyötör iszonytatóan,
 Akik zsigeriben éhség ádázkodik,
 S kik nem juthatva el segítő házokig,
 Ma éjjel nyúgovást ott lelnek tán a tóban ...

Fekete földön át jönnek fehérruhásan,
 Ujjá teremtve ím a bibliai kort,
 Amelyben angyalok tapostak földi port,
 Fehér gyolcs-leplüen az esti ragyogásban ...

III.

Egyszerre messziről harangnak nyelve cseng,
 Mely tisztán és üdén repül a csöndességben,
 A majorok fölött átszáll a néma légen
 S hívó ígét bocsát, mely hosszan visszazeng.

Azt jelzi : itt a perc, hol a fehér-papok
 A templom kórusán a vesperára gyűlve,
 Acél-tekintetök lelkük mélyébe küldve,
 Szigoru-ridegen vizsgálják önmagok.

S most mind imádkozik : kik napjok' szolgaként
 Künn tölték munka közt, kapálva, szántva, vetve,
 S akiknek szelleme behatolt szent szövegbe,
 Hogy onnan nyerjenek az elméjükbe fényt,

S az is, ki a rideg cellába rejtözött,
 Hol arca halovány- s látóvá lett a lelke,
 S ahol, amíg szemét az Úrhoz fölemelte,
 Vértettek tagjai önkínzás között.

És ekkor mindazok, kik most jöttek haza
 Onnan, ahova ők vigasztalást vivének
 Betegnek, roskatag, munkátul rokkant vénnek
 S koldusnak, kibe' hül az élet parazsa,

Testvéreik előtt elmondják : odaát
 Valaki valahol alélva dőlt a rétre,
 Ki mellett senki sincs, imát rebegni érte
 S kiért szólni kell Istennek szent fiát :

Hogy szánja mind, kiben éhség ádázkodik,
 Akire a nyomor csapott iszonytatón,
 S ki éjjel nyúgovást keres tán majd a tóban,
 Mert már nem juthat el segítő házokig . . .

S most mindnek ajkai rákezdik a zenét
 S küldik az Úr felé a halk litániákat,
 S őrző kerúbjai a bús agóniáknak
 Lecsukják csöndesen a haldoklók szemét.

PAUL VERLAINE.

ŐSZI DAL.

Mint bús gordonka,
 Búg zöngve, zsongva
 Az őszi táj.
 A szívem bágyadt :
 A régi vágyak
 Emléke fáj.

Fakón, hörögve,
 Mint ki örökre
 Elszendereg,
 A multba nézek,
 Mely elenyészett,
 S könnyem pereg.

S gonosz időben
 Megyek, miképen
 Viszen a szél :
 Fel- s ledobálva,
 Miként a sárga
 Hulló levél.

A LELKEM BÚS VOLT . . .

A lelkem bús volt ; megriadt
 Egy nő miatt, egy nő miatt.

S vigasztalást seholse leltem,
 Bár tőle messzire ment a lelkem.

S bár lelkem s szívem e nő elül
Ma is egyre, egyre menekül,

De vigasztalást seholse leltem,
Bár messze ment a szívem s a lelkem.

S az érzékeny szív kérdezé :
«Mondd, lélek, lehetséges-é,

Hogy a mi gazdánk, ez a dőre,
Magát csak úgy száműzze tőle?»

S lelkem felelt : «Ej, mit tudom én,
Miféle e furcsa tünemény :

Száműzve tengni, messzire menni —
És mégis egyre nála lenni!»

A PÁSZTOR ÓRÁJA.

Vörösen kél a hold a láthatárra ;
A füstölögni látszó rét fölött
Minthogyha táncot lejtene a köd,
S borzongó sás közt kél a béka-lárma.

A tavi líliom kelyhét becsukja,
A nyárfák mint kísértetek vetik
Tömött sorokban az árnyékaik,
És milljó fénybogárka indul utra.

A baglyok ébredeznek s szerteszéjjel
Suhannak zajtalan a légen át,
Mig itt-ott fény cikáz az égen át.
Most kél a Vénusz-csillag . . . itt az éjjel!

AZ ÉLETEMRE RÁÜL . . .

Az életemre ráül
Egy nagy, fekete álom :
Most vágyam és reményem
Mind nyúgovóra szálljon!

Már többé mitse látok,
Szemem bármerre nézhet ;
Felejtelek jót meg rosszat . . .
Oh szomorú enyészet!

Bölcső vagyok, mit egy kéz
Sötét sirboltba' renget,
S úgy rémlik, egyre hallom :
«Csendet! csendet!»

DAL.

Bolyongtam csalfa útakon,
Szenvedve, tétovázva :
Ma, vezetőm, kezed fogom.

Hajnalnak halvány pirkadása
Sugárzott hozzám messziről :
Szemed lőn reggelem e gyászba'.

Egy hang se kelt köröskörül,
Biztatva, menjek csak, ne féljek!
S te szóltál : Járj csak — majd derül!

Sirt bennem csüggedőn a lélek
Inséggel telt ösvényemen —
S vígságra egyesíte véled

A diadalmas szerelem!

HOGY' KÉKLIK A MENNY . . .

Hogy' kéklik a menny a tetők felett
 Szent nyugalomban!
 S mily sűgás kél a tetők felett
 A hársfa-lombban!

A fán egy kis madár dala cseng
 S bú szól dalában ;
 Majd egy harangnak szava cseng
 Szomoru-lágyan.

Az élet milyen csöndes itt!
 Mily enyhe! mily édes!
 A városi zaj, mely hallik itt,
 Mily békességes!

— Ki annyi könyűt folyatsz ma el,
 Te balga! látod,
 Mire s hogyan pazaltad el
 Az ifjuságod!

NEVERMORE.

Emlékezés! mért föstöd mindig ezt?
 — Egy pár rigó csapott a légbe' neszt,
 Szél rázta a már sárguló füvest,
 S fakó sugárral fűröszte az est.

Mi ott bolyongtunk a sivár teren,
 S mindketten álmodoztunk éberen.
 És ekkor rám tekintett hirtelen :
 «Legszebb napodról társalogj velem!»

S a hangja zengő, édeni vala . . .
 Szavára csöndes mosolyom felelt,
 Mig szám kezére egy csókot lehelt.

— Mily illatos az első ibolya:
S mily andalító búbajos zene
Imádott ajkak első «igen»-e!

SZAVITRI.

Szavitri, hogy megmentse az urát,
Esküt tett: három napon s éjen át
Áll mint karó s testének semmi része
Majd nem mozog; ez Vjásza rendelése.

Se Szúria, mely hő sugárt lövell,
Se a Csandrától küldött gyászlepel
Nem vett erőt a lelkén, se az izmán;
És ott állt végig a nagyszívű, bizván.

— Akár felejtetés leselg reánk,
Akár sebezzon irigység-fulánk:
Legyünk mindent-tűrők, Szavitriképpen,
De büszke céllal lelkünk közepében.

ESIK ESŐ.

Esik eső szivemben,
Mint a város fölött;
Mi az a lomha köd,
Mit érzek a szivemben?

Oh esső mormolása
Földön meg ház falán!
Fásult szivembe' lám
Zene lesz mormolása!

Esik, bár oka nincsen,
Szivemben is. Miért?
Hisz csalódás nem ért,
Gyászomnak oka nincsen!

Oh jobban mise fájhat,
Mint kín, mely így ered :
Ha a szív nem szeret,
Nem is gyülöl — csak fájhat!

GYAKORI ÁLMOM.

Álmomba sűrűen beleng valami nő,
Kit bár nem ösmerek, de szeretek azért,
Aki mindannyiszor más-más alakba' jó,
De mindig ugyanaz — s ki szeret és megért.

Megért : a szívemen ő nézhet át csak, ő,
Csak néki nem talány e szív, bár mitse kérd ;
És halvány homlokom' ha kiveri a hő,
A könnyét ontja rá, hűsíteni a vért.

A haja? Nem tudom, szőke vagy fekete?
A neve? Dallamos s lágymindenek fölött,
Mint azoké, kiket az élet számüzött.

Olyan szoborszerű merev tekintete . . .
S távolról cseng szava, amely komoly, nyugodt,
Minő egy drága hang, mely rég elhallgatott . . .

ÉRZELMES PÁRBESZÉD.

Kietlen és rideg az ősipark,
Két árny a vak sötétben arra tart.

A szemök fénytelen, ajkuk lelóg,
A szavaik alighogy hallhatók.

Két árny a puszta parkban lépeget
S a multból szólit vissza képeket.

«Jut-é eszedbe még a régi láng?»
,Minek gondolnék arra, mik valánk!'

«Még dobban szíved, ha mondják nevem?
Még álmaidban most is látsz-e?» ,Nem!'

«Mily üdv dagasztá kebled s keblemet,
Ha ajkunk összeforrott!» ,Meglehet.'

«Az ég mi kék volt, s hogy' szállt a remény!»
,Rég elszállt, barna felhők peremén!'

A dudva közt eképen bolyganak,
S ígéiket az éj hallgatja csak.

HÁT NYÁRBA' LESZ . . .

Hát nyárba' lesz. A nap, felhőtlenül,
Velem örülve nézi majd a tájat,
S visszaverődve ruhád selymirül,
Még szebbé fogja varázsolni bájad.

Fenn a menny kéklő baldakinja csüng,
S reszketni látszik majd a messzeségbe',
És mindaketten halványak leszünk,
A boldog várás izgalmában égve.

S ha jó az alkony, édes lesz a lég
S langyos zefirbe' leng ruhádnak fodra,
S a békés csillagokkal teli ég
Jóakarón mosolyg a házásokra.

HÁROM ÉV UTÁN.

A keskeny, rozzant ajtócskát kitárva,
A kertbe léptem, hol rég nem valék.
A reggeli nap fürdeté sugárba
És mindütt harmat-szikra gyöngyözék.

Semmi se változott: ott volt az árva
Szőlő-lugasban a pár kerti szék,
Most is kesergett még a rezgő nyárfa,
S szólt a szökőkút ezüst hangja még.

A rózsza reszketett még úgy mint hajdan,
A láljom rengett a szellő-morajban,
És ismerős pacsirta járt a légben.

Velléda szobra is még ottan állt
Lehámló gipsszel, s édes illatárt
Küldtek a rezedák, csak úgy mint régen...

MAX WALLER.

RÉGI LEGYEZŐK.

Szeretem a régi legyezőket,
S elborongok, nézegetve őket,
Hogy' alusznak, elhagyottan
Üveg-szekrény sírboltjukban.

Honnan jöttek? Mily fehér kezecskék
Himbálgatták őket s rezegtették,
Légycsók-órán, hűs ligetben,
Arany-lomb közt rejtegetten?

Hol a finom, hosszú, szép ujjacskák,
Amik csukták őket s nyitogatták?
Selymük hány szerelmet látott,
Egy-nap élő boldogságot?

Vajjon hányszor hallgathattak itt-ott
Egy-egy vallomást, egy gyöngéd titkot?
De diszkrétnek . . . nem regélnek
Emlékeről báli éjnek,

Amikor a márki, forró vágyban,
Édes, halk beszéddel, lágyan,
Finomkodva kérdezé :
«Oh! nem lenne márkiné?»

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó	3
A. V. ARNAULT (1766—1834):	
A levél	6
FÉLIX ARVERS (1806—1851):	
Szívemnek titka van	7
CHARLES BAUDELAIRE (1821—1867):	
Az albatros	8
HENRI BEAUCLAIR	
Ősök	9
JOACHIM DU BELLAY (1525—1560):	
Ha életünk	10
P. J. DE BÉRANGER (1780—1857):	
A boldogság	11
Páris, ég veled!	13
Ússe kő!	15
A frakk	16
MAURICE BOUKAY (1866—):	
A rózsza és Pierrot	19
PAUL BOURGET (1852—1935):	
A halál	21
Régi emlék	21
A halál	22
Az est és a bú	23
Tears, idle Tears	23
FRANÇOIS COPPÉE (1842—1908):	
A hajótörött	25
Az áldás	30
A folyondár	33
Az első	39
A magyar	39
A kovácsok sztrájkja	40
Dal a száműzésből	46
A szív romjai	47

PAUL DÉROULÈDE (1846—1914):	
A jó kvártély	48
THÉOPHILE GAUTIER (1810—1872):	
Az emberi karaván	50
DELPHINE GAY (1804—1855):	
Kire gondol?	51
ADOLPHE HARDY (1866—):	
Szeretsz?	53
JOSÉ MARIA DE HÉRÉDIA (1842—1905):	
A Trebbia	54
Ernesto Rossinak, a tragikus színésznek	55
A sas halála	55
VICTOR HUGO (1802—1885):	
A híd	57
Extasis	57
Imádság	58
A dsinnek	59
A nagyanyó	63
Mivelhogy, édesem	64
Nyári éj	65
Várakozás	67
Jöjj	67
PIERRE LACHAMBEAUDIE (1807—1872):	
A Rhône és a Genfi tó	69
A kis harang és az öreg harang	70
A hermelin és a patkány	71
JEAN LAHOR (HENRY CASALIS) (1840—1909):	
A holdbéli cigány	72
ALPHONSE DE LAMARTINE (1790—1869):	
Magány	73
A tó	75
Ősz	77
CHARLES LECONTE DE LISLE (1818—1894):	
Az elefántok	79
Az oroszlán halála	80
Neferu-Rá	81
A hideg éji szél	83
MAURICE MAETERLINCK (1862—):	
Kerestem harminc évig	85
Dal	85
EUGÈNE MANUEL (1823—1901):	
A ruha	87
NICOLAS MARTIN (1814—1877):	
Arany madár	91

Legédesb hangjait	91
A halál angyala	92
GUY DE MAUPASSANT (1850—1893):	
A vadludak	93
Hajdankori történet	95
CATULLE MENDÉS (1843—1909):	
A szeretet	106
ACHILLE MILLIEN (1838—1917):	
A tó	107
HENRY MURGER (1822—1861):	
Unokahugomnak	108
ALFRED DE MUSSET (1810—1857):	
Lucie	110
Májusi éj	112
Augusztusi éj	118
Szonett	122
T. Alfréd barátomnak	123
Egy halottról	123
Októberi éj	125
HENRI DE RÉGNIER (1864—1936):	
Tapasztalat	134
ARMAND RENAUD (1836—1910):	
A marathoni harcos	134
PIERRE RONSARD (1524—1585):	
Helénhez	135
A fenyő	135
EDMOND ROSTAND (1868—1918):	
Régi mese	137
PAUL SCARRON (1610—1660):	
Mulandóság	138
JOSÉPHIN SOULARY (1815—1892):	
Két menet	139
ARMAND SULLY-PRUDHOMME (1839—1907):	
Ok nélküli öröm	140
Sebek	141
Éther	141
Álom	142
Zokszót ne ejts	142
Sóhaj	143
A tejút	144
Egy jólelkű ember	145
Aggódás	145
A Danaidák	146
Ha tudnád	146

Cseppkövek	147
Az első magány	148
Útam	150
ANDRÉ THEURIET (1833—1907):	
Az utolsó csók	153
ÉMILE VERHAEREN (1855—1916):	
A barátok hazatérte	157
PAUL VERLAINE (1844—1896):	
Őszi dal	160
A lelkem bús volt	160
A pásztor órája	161
Az életemre ráül	162
Dal	162
Hogy' kéklik a menny	163
Nevermore	163
Szavitri	164
Esik eső	164
Gyakori álmom	165
Érzelmes párbeszéd	165
Hát nyárba' lesz	166
Három év után	167
MAX WALLER (1860—1889):	
Régi legyezők	168

